

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

Börshuset, St.; rt. 56 38; st. 13 51; expeditionstid: 12—2. Sessionstid ej bestämd.

Stadsfullmäktige beslöto den 1 augusti 1866 att tillsätta en särskild nämnd med kännedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda stadens handelsförening eller deras fullmäktige förut tillhörande äligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 sept. 1867; ny instruktion utfärdades den 8 febr. 1901; ändrad lydelse av §§ 1 och 12 den 8 maj 1908.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser inom sig för ett år ordförande och vice ordförande.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd har att bl. a. pröva behov av och antaga mäklare, skeppsklärerare och notarii publici, anmäla vikarie för dem, återkalla mäklares och skeppsklärerares uppdrag samt uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen, vid tillsättande av dispasschör och dispasschör-assistent yttra sig om sökandes lämplighet, avgiva yttrande, där sådant av kungl. maj:t eller annan offentlig myndighet från nämnden infordras, ej mindre i frågor angående handel och sjöfart, än även i frågor angående handelsbruk, hos stadsfullmäktige och beredningsutskottet samt stadens vederbörande förvaltningsmyndigheter göra framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfliga, meddela de föreskrifter, som erfordras för ordningens upprätthållande inom Stockholms börs, bestämma tid, ställe och sätt för hållande av fondbörsauktioner i Stockholm samt vaka över gällande författningars efterlevnad i avseende å mäklares, skeppsklärerares, notarii publici och dispasschörs tjänsteutövning samt i övrigt ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart och göra de framställningar, som kunna därav föranledas.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 8 febr. 1901 med ändringar den 8 maj 1908.

Stat år 1916. Utgifter: 2,950 kr.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Höglund, O. M., grosshandlare, stadsfullm.

Vice ordförande.

Langenskiöld, B. K. J., frih., f. d. bankofullmäktig.

Övriga ledamöter.

- *Blomberg, A. Hj., sjökapt. direktör.
- Bohman, K. O. A., konsul.
- *Francke, J. R., grosshandlare.
- *Josephson, J., grosshandlare.
- *Magnusson, G. G. bankdirektör, stadsfullm.
- Palmstierna, E. K., frih., stadsfullm.
- Rabe, P. R., bankdirektör.
- Roberg, Th., konsul, stadsfullm.
- *Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.
- *Rundquist, C. A., rådmän.

Sekreterare

(500 kr.; ej å stat.)

Forsgrén, B. O. M.

Vaktmästare

(400 kr.; ej å stat.)

Wendborg, J.

Börskommitterade.

Börshuset, St.; rt. 56 38; st. 13 51.

Handels- och sjöfartsnämnden utser tre kommitterade för börsärenden att i enlighet med de föreskrifter, som av nämnden meddelas, utöva den närmare tillsynen med avseende på Stockholms börs, tillse, att personer, av vilka börsens anseende kan lida, där ej få tillträde, vidtaga åtgärder, som kunna anses lända till de börsbesökandes gagn och bekvämlighet m. m.

Ledamöter.

Bohman, K. O. A., konsul; Höglund, O. M., grosshandlare, stadsfullm.; Langenskiöld, B. K. J., frih., f. d. bankofullmäktig.

Hsn. Fondbörskommitterade.

Börshuset, St.; rt. 56 38; st. 13 51; expeditionstid: 11—3; sekreteraren 12,50—1.

Fondbörskommitterade skola årligen i första veckan av december månad för det följande året utses av handels- och sjöfartsnämnden till ett antal av sex, av vilka minst tre böra vara ledamöter av nämnden. Nämnden utser även, om så anses nödigt, suppleanter.

Fondbörskommitterade hava den närmaste tillsynen över fondbörsen. En var av fondbörskommitterade åligger att under två månader av det år, för vilket de blivit valda, personligen övervaka ordningen å fondbörsen. Handel med och notering av värdepapper försiggår å fondbörsen efter upprop av listor, fastställda av fondbörskommitterade, en upptagande de värdepapper, som skola upppropas dagligen samt en upptagande de värdepapper, som upppropas efter därom gjord framställning. För att ett värdepapper skall bliva uppfört (inregistrerat) å kurslista, bör skriftlig ansökan därom ingivas till fondbörskommitterade genom medlem av fondbörsen. Fondbörskommitterade äga att i varje särskilt fall infordra alla upplysningar, som de kunna anse nödiga för avgörande, huruvida till inregistrering anmäلت värdepapper är så klart, att det kan antagas till handel och notering å fondbörs.

Fondmäklare, som önskar hålla auktion å börsen för försäljning av obligationer eller aktier, skall därom senast tredje dagen före auktionen, göra skriftlig anmälan hos fondbörskommitterade och därvid tillika intyga, att de värdepapper, som äro ifråga, på grund av föreskrift i lag eller författning icke må annorlunda än genom offentlig auktion försälas.

Instruktioner m. m. Handels- och sjöfartsnämndens reglemente för fondbörskommitterade i Stockholm den 14 aug. 1901. Handels- och sjöfartsnämndens ordningsregler för fondbörsen i Stockholm den 30 okt. 1912. Bestämmelser ang. arbetsfördelningen mellan vid fondbörsen i Stockholm anställd personal, antagna av fondbörskommitterade den 26 sept. 1913.

Ordförande.

Langenskiöld, B. K. J., frih., f. d. bankofullmäktig.

Vice ordförande.

Palme, J. H., bankdirektör.

Övriga ledamöter.

Bohman, K. O. A., konsul; **Höglund, O. M.**, grosshandlare, stadsfullm.; **Kjellberg, J. H. R. C:son**, bankdirektör; **Strandberg, K. G.**, bankir.

Suppleanter.

Billing, J. O. M., stadsmäklare; **Grönwall, F. A.**, fil. d:r, bankdirektör; **Pripp, G. L.**, bank-

direktör; **Reuterskiöld, K. L.**, bankdirektör; **Swartling, J. A.**, direktör; **Wallenberg, M. L.**, bankdirektör.

Fondbörsledare

(5,400 kr.; ej å stat).

Bergenstråhle, W. G. E.

Fondbörssekreterare

(5,100 kr.; ej å stat).

Belfrage, J. K. E.

Biträdande protokollsförare

(1,200 kr.; ej å stat).

Trägårdh, S. G.

Skriverbiträde

(1,800 kr.; ej å stat).

Spilhammar, Märta K.

Dessutom ett *extra* skrivbiträde.

Stads- och fondmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten, som också på mäklares begäran förordnar vikarie att vid förfall för mäklaren bestrida dennes göromål.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de varda därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, fastigheter, fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring ävensom av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skall han för varje dag införa i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara syssloman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpman.

Mäklare i Stockholm, som i sådan egenskap vill biträda vid köp och försäljning av obligationer, aktier och andra dylika värdepapper, skall vara av handels- och sjöfartsnämnden särskilt antagen till fondmäklare. Fondmäklare skall i sin verksamhet å fondbörs ställa sig till efterrättelse de av handels- och sjöfartsnämnden eller fondbörskommitterade givna föreskrifter rörande fondbörsen. Anmälan om oriktigt förfarande av fondmäklare göres hos fondbörskommitterade. Innan handels- och sjöfartsnämnden antager fondmäklare, skola fondbörskommitterade avgiva yttrande angående de sökandes lämplighet.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa. *Instruktioner m. m.* K. mäklareordningen den 9 juni 1893 med ändring den 20 nov.

1908. K. kungörelse den 8 febr. 1901 ang. fondmäklare i Stockholm.

Mäklare.

- Berg, C. M.** (spannmål, mjöl m. m.), Bredgränd 2 A, *St.*; rt. 72 50; st. 142 74.
- Billing, J. O. M.** (fondmäklare), Fredsgatan 4, *C.*; rt. 97 93; st. 97 94 (vikarie: **Vinqvist, J. E.**).
- Blixén, J. O.** (fondmäklare), Drottninggatan 9, *C.*; rt. 98 60; st. 98 60 (vikarie: **Holmström, O. G.**).
- Jonsson, A. V.** (spannmål), Brunnsgränd 6, *St.*; rt. 87 99; st. 11 85.
- Klingbom, J. A.** (spannmål, mjöl m. m.), Skeppsbron 4, *St.*; rt. 13 86; st. 12 11.
- Kollberg, M.** (spannmål, frö och foderämnen), Skeppsbron 6, *St.*; rt. 4 96, 12 99; st. 23 79.
- Lüning, G. Th.** (fondmäklare), Börshuset (ingång fr. Trångsund), *St.*; rt. 44 26; st. 13 14 (vikarie: **Elmström, E. O.**).
- Winge, J. E.** (spannmål, frö och foderämnen), Brunnsgränd 2, *St.*; rt. 85 00, 107 00; st. 142 25.

Skeppsklarerare.

Skeppsklarerare antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter magistraten utfärdar förordnande. Skeppsklarerarna ombesörja, då de därom anmodas, fartygs klarering och vad därmed äger sammanhang, förmedla avtal om befraktningar, om försäljning av fartyg eller andelar däri, ombyggnad, reparation och utrustning av fartyg samt om sjöförsäkringar och biträda vid haveriuppgörelser. Skeppsklarerare, som därom av vederbörande anmodas, åligger att underrätta skeppare om vad i avseende å fartyg, besättning, passagerare och last bör iakttagas enligt gällande författningar och de till efterrättelse för sjöfarande utfärdade tillkännagivanden, att besörja om ingivande till tullkammaren av de för fartygs visitation och inkalering erforderliga handlingar, om föreskrivna avgifters erläggande och om fartygs uppmätning, då sådan bör äga rum, att söka anskaffa laster och avsluta befraktningar, att, när fartyg skall avgå, föranstalta, dels att detsamma förses med alla de handlingar, som för lastens intagande och fartygets utklarering äro av nöden, ävensom med sådana handlingar, som för resan och för fartygets inkalering å destinationsorten skola från avgångsorten medföras, dels ock att påbjudna umgäld betalas och lots, då sådan erfordras, varder anskaffad, samt att i övrigt noggrant och redligt meddela redare, ägare av gods och skeppare de råd och det biträde, som kan lända till bevarande av deras rätt och fördel.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Instruktion. Kungl. skeppsklarerareordningen den 9 juni 1893.

Skeppsklarerare.

Hsn.

- Roberg, Th.** (firma: *AB. Olsson & Wright*), Skeppsbron 18, *St.*; rt. 11 09; expeditionstid: 9—5.
- de Perre, O. J. B. P.** (firma: *Boman, E. R.*), Skeppsbron 30, *St.*; rt. 674; st. 26 18; expeditionstid: 9—5.
- Thulin, C. G.** (firma: *Nordström & Thulin*), Skeppsbron 34, *St.*; rt. 350; st. 23 69; expeditionstid: 9—8.

Notarii publici.

Notarii publici antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten. Notarius publicus verkställer, då han därom anlitas, sådana inom hans tjänstgöringsområde förekommande protester och andra förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda författningar kunna eller böra av notarius publicus utföras; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger ock att, då han ej har hinder av andra ämbetsgöröml, på anmodan bevitna underskrifter, bestyrka riktigheten av översättningar och avskrifter samt övertara utlottningar av obligationer ävensom besiktningar, varom i sjölagen säges. I övrigt äger han att efter anmodan övertara jämväl andra förrättningar samt att lämna allmänheten biträde med upprättande av handlingar, som det icke enligt lag eller författningar tillkommer annan myndighet att utfärda.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga angående notarii publici-befattningen den 6 okt. 1882 med ändring den 10 juli 1899.

Notarii publici.

- Millar, J. T.**, Storkyrkobrinken 11, *St.*; rt. 16 81; st. 11 68; expeditionstid: 9—3.
- Oldenburg, U.**, Skeppsbron 8, *St.*; rt. 14 06; st. 29 36; personlig mottagningstid: 9—10 f. m.; expeditionstid: 9—3.
- Fürstenberg, O. L.**, Storkyrkobrinken 11, *St.*; rt. 16 81; st. 11 68; expeditionstid: 9—3.
- Svensson, U. E.**, Skeppsbron 8, *St.*; rt. 66; st. 20 09; expeditionstid: 9—3.

Stockholms skiljenämnd för handel, industri och sjöfart (även innefattande Stockholms skiljenämnd för spannmålshandeln, se nedan).

Skiljenämndens ändamål är att avgöra sådana tvister inom handels, industriens och sjöfartens områden, som vederbörande parter enats att överlämna till nämndens avgörande. Skiljenämndens ledamöter, vilka skola vara till antalet minst 48, högst 96, allmänt aktade, dugliga fackmän inom handels, industriens och sjöfar-

Hsn. tens olika grenar, utses för en tid av tre år av handels- och sjöfartsnämnden i december månad. Skiljenämndens löpande göromål handhas av en styrelse, bestående av ordförande, en förste och en andre vice ordförande, valda på allmänt ordinarie möte.

Stadgar. Stadgar för Stockholms skiljenämnd för handel, industri och sjöfart, den 26 april 1901 med senare ändringar.

Skiljenämndens styrelse.

Carlson, O. F., direktör, ordf.; **Elliot**, M., direktör, förste vice ordf.; **Bloomberg**, A. Hj., direktör, andre vice ordf.

Styrelsensuppleanter.

Ramstedt, R. V., grosshandlare; **Thulin**, C. G., generalkonsul; **von Schmalensee**, K., direktör.

Skiljenämndens övriga ledamöter.

Almgren, E. Hj. B., disponent; **Almström**, K. W., disponent; **Althin**, N. P., byggmästare; **Backman**, C. A., direktör; **Ballé**, O. S. S., grosshandlare; **Bergman**, A. D., civilingenjör; **Björklöf**, J. E., handlande; **von Björnmarck**, A. E. A., sjökaptan; **Blomberg**, A. W., grosshandlare; **Bohman**, K. O. A., grosshandlare; **Bohman**, R. A., direktör; **Bolms**, G. J. E., grosshandlare; **Bri-nell**, J. A., f. d. överingenjör; **Broman**, J. W., direktör; **Clason**, I. G., förste intendent; **Dahlström**, O. F., grosshandlare; **Decker**, A., överingenjör; **Drakenberg**, J. A., ingenjör; **Du Rietz**, G., grosshandlare; **Engström**, C. S., direktör; **Feychting**, R. H., järnkramhandlare; **Francke**, O., grosshandlare; **Grumme**, C. A., grosshandlare; **Hagström**, G. T., arkitekt; **Hallberg**, J. M., grosshandlare; **Hedborg**, O. F., sjökaptan; **Heiss**, F. P. G., disponent; **Hylander**, S., konsul; **Högelin**, A. E., grosshandlare; **Isakson**, C. J. A., skeppsbyggeriinspektör, stadsfullm.; **Jeanson**, J., direktör, v. konsul; **Lamm**, C. R., ingenjör; **Lamm**, O. L., grosshandlare, stadsfullm.; **Lamm**, O. L., direktör; **Laurentz**, W., grosshandlare; **Lindroth**, B. A., grosshandlare; **Lovén**, E. A., grosshandlare; **Lundberg**, K. A., kapten; **Lundberg**, K. L., direktör; **Lundström**, K. B., grosshandlare; **Lübeck**, S. E. J., civilingenjör; **Magnusson**, A. E., byggmästare, stadsfullm.; **Malmros**, F., direktör; **Nordahl**, H. E., sjökaptan; **Nycander**, O. J. T., direktör, stadsfullm.; **Olsson**, J., grosshandlare; **Rabe**, P. R., bankdirektör; **Ramström**, C. O., sjökaptan; **Richert**, J. G., f. d. professor; **Rosendahl**, G. Th., ingenjör; **Rosander**, C. A. J., civilingenjör; **Sachs**, J. E., direktör; **Schnell**, C. J., f. d. grosshandlare; **Schröder**, C. G. C., bageriiddkare; **Schönthal**, A. R., ingenjör; **Sellergren**, G. A., professor; **Seymer**, M. A., grosshandlare; **Simonsson**, C. N., grosshandlare; **Simonsson**, N. M., disponent; **Sjögren**, A. C. P., disponent; **Sondén**, K. G. A., ingenjör; **Stafsing**, F. B., överstelöjtnant; **Swartling**, A. I., disponent; **Swartz**, P. J. J., grosshandlare; **Svedberg**, O. J., grosshandlare; **Söderbergh**, F., civilingenjör;

Söderman, H. W., grosshandlare; **Ternström**, S. E., sjökaptan; **Thelander**, C. Th. P., ingenjör, stadsfullm.; **Tidblad**, A. E., ingenjör; **Wahlin**, C. A., grosshandlare; **Waldenström**, C. G., ingenjör; **Valentin**, Ph., f. d. direktör; **Wallin**, K. G., professor; **Wennberg**, F. J. A., grosshandlare; **Wennberg**, H. A., direktör; **Westin**, O. E., f. d. professor; **Westrell**, G. F. U., grosshandlare; **Wicander**, C., direktör; **Wickman**, G., arkitekt; **Widell**, A. Th., överingenjör; **Willborg**, W. R., sjökaptan; **Winborg**, J. Th., fabrikkör; **Åberg**, G., disponent; **Åkerlindh**, J. G., direktör; **Öberg**, J. E. F., direktör; **Öhman**, E. Jor, grosshandlare; **Österlind**, E. A., grosshandlare.

Sekreterare.

Lettström, H., advokat; rt. 123 05; st. 241 61.

Stockholms skiljenämnd för spannmålshandeln.

Denna nämnd har numera upphört. De ärenden, som tidigare handlagts av densamma, upp-tagas numera av Stockholms skiljenämnd för handel, industri och sjöfart.

Kompromissrätten.

Skiljaktiga meningar i avseende å tillämpningen av handelsbruk samt andra tvister, grundande sig å merkantila förhållanden, må hän-skjutas till avgörande av en kompromissrätt, bestående av fem öjvriga och sakkunniga män varav en lagkunnig. Denne sistnämnde jämte tvenne andra ledamöter och trenne suppleanter utses för varje år av Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd samt Stockholms stads köp-mannaforenings styrelse. Parterna utse för varje mål var sin kompromissarier.

Kompromissrätten har ännu icke behövt sam-manträda. Handels- och sjöfartsnämnden beslöt därför år 1912 att t. v. icke utse några ledamöter i kompromissrätten.

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt § 187 sjölagen förstas skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppoffring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd af dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt sjölagens § 218 skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i have-riet, påfordrar detta. Slutligen har dispaschör att, om tvist uppstår angående ersättningsskyl-

dighet, som på grund av försäkringsavtal enligt sjölagens bestämmelser må åligger försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. Dock äger den nuvarande dispaschören i Malmö att fortfarande, så länge han kvarstår i tjänsten, utöva densamma i enlighet med de grunder, som blivit bestämda vid hans tillsättning. Enligt berörda stadga skall till biträde åt vardera av dispaschörerna i Stockholm och Göteborg anställas en dispaschörsassistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörsassistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden.

För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänstutövning. Dispaschör åtnjuter arvode för de av honom upprättade dispascher enligt kungl. maj:ts den 19 jan. 1883 utfärdade taxa. Dispaschörsassistenten åtnjuter arvode (2,000 kr. om året) av statsmedel.

Dispaschör.

Hasselrot, P. A. Träffas å ämbetsrummet, Kornhamnsg. 53, St., 10—2; rt. 10 76.

Dispaschörsassistent.

Lundberg, J. B. Y.

Hsn.

Bn.

Stockholms stads byggnadsnämnd.

Byggnadsnämnden.

Slottsbacken 6 (ingång från Bollhusgränd), St.; rt. 55 95, 82 25, 82 49 och 92 72; st. 21 16, 23 91, 25 64, 25 68, 28 46, och 45 21; sessionstid varje onsdag; expeditionstid: 11—2.

Byggnadsordningarna av 1725, 1736 och 1763 med flera år hava blivit avlösta med nya författningar i enlighet med utvecklings krav. Huvudstadens nuvarande privata byggnadsverksamhet regleras genom byggnadsstadgan för rikets städer av den 8 maj 1874 (en kungl. kommitté har utarbetat ett förslag till ny byggnadsstadga för riket, över vilket förslag stadsfullmäktige den 7 febr. 1910 avgivit yttrande). Stockholms stads byggnadsordning av den 13 dec. 1890 (jfr ang. byggnadsordningskommittén, sid. 179) samt lagen ang. stadsplan och tomtindelning av den 31 aug. 1907. Dessa författningar avse dels genomförandet av den antagna stadsplanen, dels tillgodoseende av den enskilde byggherrens rätt och den enskilde invånarens säkerhet i sanitärt avseende m. m.

Närmaste inseedet över Stockholms stads bebyggande utövas numera av byggnadsnämnden, vars verksamhet började år 1875 och som avgör alla ärenden, vilka skola enligt byggnadsstadgan, stadsplanlagen och byggnadsordningen bedömas och ej tillhöra annan myndighets prövning. Nämnden äger att genom föreläggande av vite göra sig hörsammad. Den består av fem ledamöter, valda för fyra år, två av magistraten och tre av stadsfullmäktige, med lika många suppleanter, jämväl utsedda för fyra år. Stadsfullmäktiges senaste val skedde den 7 december 1914 för perioden 1915—1918. För ett år i sänder väljer nämnden sin ordförande.

Byggnadsnämnden bör ägna synnerlig uppmärksamhet åt, att i avseende å stadsplanen vidtagas alla de förbättringar, som kunna åstadkommas, att i byggnadsordningen införas sådana bestämmelser, som kunna leda till stadens ändamålsenliga bebyggande m. m. I alla till byggnadsnämndens omvårdnad hörande frågor av sådan beskaffenhet, att de skola av stadsfullmäktige prövas, äger nämnden att hos fullmäktige väcka förslag och göra andra framställningar. Nämnden äger ock, där den finner omständigheterna därtill föranleda, göra framställningar hos överståthållarämbetet. Innan stadsfullmäktige avgöra förslag till stadsplan eller ändring därav, till stadgande i byggnadsordningen eller till tomtreglering, där sådan bör av stadsfullmäktige prövas, skall, såvida ej byggnads-

nämnden själv väckt förslaget, dess yttrande inhämtas. Nämnden har till sitt biträde en stadsarkitekt, en vice stadsarkitekt och en stadsingenjör samt i övrigt åtskilliga tjänstemän (se nedan). Alla dessa med undantag av stadsingenjören, som även lyder under drätsel-nämnden, tillsättas och entledigas av byggnadsnämnden (ang. stadsingenjörens tillsättning och skyldigheter se ovan sid. 46).

Stadsarkitekten skall vara tillstädes vid nämndens sammanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten och att få sin mening antecknad till protokollet, därest han det äskar. Detsamma gäller om stadsingenjören i avseende å de frågor, som höra till hans befattning.

För att å nämndens vägnar verkställa inspektion av de under nämndens prövning hörande byggnadsföretag tillsätter nämnden tre byggnadsinspektörer.

Till biträde vid behandlingen av ärenden rörande hissar äger nämnden jämväl anlita av överståthållarämbetet förordnade hissinspektörer (sid. 20).

Instruktion m. m. K. byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 med ändringar den 30 dec. 1876, 18 april 1884, 30 nov. 1888, 20 juni 1890 och 26 maj 1899. Lag ang. stadsplan och tomtindelning den 31 aug. 1907. Byggnadsordningen för Stockholms stad den 13 dec. 1890, med ändringar den 18 febr. 1892, 18 febr. 1893, 30 maj och 24 aug. 1896, 7 jan., 7 april och 29 dec. 1898, 4 jan. 1900, 19 mars och 20 dec. 1906, 21 mars och 21 sept. 1910, 13 juni 1912, 2 jan., 14 febr., 20 maj, 16 juli och 29 okt. 1914 samt 7 april, 10 och 16 juli samt 18 sept. 1915. Särskilda byggnadsföreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom viss del av Brännkyrkaområdet i Stockholm, fastställda av kungl. maj:t den 24 jan. 1914. Instruktion för de hos byggnadsnämnden anställda byggnadsinspektörer den 19 jan. 1910. Taxa å avgifter till Stockholms stad av de byggande i staden, fastställd av kungl. maj:t den 31 jan. 1913.

Stat år 1916. Utgifter: 121,600 kr. Inkomster 20,000 kr.

Byggnadsnämndens ledamöter.

Ordförande.

(Arvode 2,500 kr.)

Hammarberg, J. F., rådman (som led. vald av magistraten).

Ledamöter.

(Arvode 2,000 kr.)

Busch, O. A., f. d. major (vald av stadsfullm.).
Klintberg, C. T., rådman (vald av magistraten).
Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
Tengdahl, K. A., tjänsteman, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

Suppleanter.

Flensburg, E. G., rådman (vald av magistraten).
Kinberg, A. G. H., överstelöjtnant, stadens byggnadschef (vald av stadsfullm.).
Kreüger, H., civilingenjör, professor (vald av stadsfullm.).
Strahl, A. A. F., rådman (vald av magistraten).
Tengbom, I. J., arkitekt (vald av stadsfullm.).

Sekreterare (14).

(Nuv. innehavaren ersättning för mistade sportler 1,000 kr.)

Lagerwall, S. B. G., rt. 82 25, st. 25 64; mottagningstid: 11—2.**Delegerad för inspektion av stadsingenjörskontoret.**

(Byggnadsnämnden utser härför en delegerad och drätselnämnden två, se sid. 42.)

Magnusson, A. E., byggmästare, stadsfullm.*Stadsarkitekt* (0).**Westholm**, J. S.; rt. 92 72; st. 25 68; mottagningstid: 1—3 (utom onsdagar och fredagar).*Stadsingenjör* (0).**Pålman**, A. E. Träffas å stadsingenjörskontoret, se sid. 46.*Vice stadsarkitekt* (17).**Hallman**, P. O., tjl. under 1916 (jfr sid. 47), t.j.f. **Bagger**, J. A. (se nedan); rt. 82 49; st. 21 16; mottagningstid 1—3 (utom onsdagar och torsdagar).*Extra arkitekter*

(för en var tjänstgörande utgår arvode, beräknat efter en årsavlönning av 4,200 kr.; ej å stat.)

Bagger, J. A., t.f. vice stadsarkitekt (se ovan);
Linden, G.; **Sjöqvist**, J. A.; **Asplund**, E. G.;**Norborg**, J.; **Stendahl**, G. G. H.; **Nordenskjöld**, K.; **Lindström**, C. R.; **Johansson**, L. C.; **Kjellin**, E. R. I.; **Andersson**, G. A.*Byggnadsinspektörer*

(5,500 kr.; ej å stat.)

Landewall, G. E. (Norrmalm och Östermalm);
Brandel, J. G. G. (Kungsholmen, Staden inom broarna, Södermalm och Bromma); **Sjösteen**, F. (Brännkyrka).*Ingenjör*

(8,000 kr.; ej å stat.)

Chatillon-Winbergh, G.; mottagningstid: alla dagar utom fredagar 1—3.*Amanuens*

(2,400 kr.; ej å stat.)

Seth, J. K. J.*Biträdande tjänsteman*

(1,800 kr.; ej å stat.)

Lundgren, O. A.*Skrivbiträde* (4).**Uddquist**, Elin M.*Extra skrivbiträde*

(1,500 kr.; ej å stat.)

Björk, Anna M. E.*Vaktmästare* (4).**Uddquist**, A. O.; **Kelén**, N. J. V.*Extra vaktmästare*

(1,200 kr.; ej å stat.)

Ahlberg, S. Fr.; **Bauer**, C. A.**Ansvariga byggmästare i Stockholm, godkända av byggnadsnämnden.**

Då den i äldre årgångar av kalendern under denna rubrik intagna förteckningen ej med ledning av för statistiska kontoret tillgängliga källor kunnat göras fullt korrekt och då byggnadsnämnden på förfrågan förklarar sig sakna möjlighet att lämna uppgift om, vilka sådana av nämnden godkända byggmästare i Stockholm faktiskt *utöva* byggnadsyrket, uteslutes sagda förteckning i årets kalender såsom tilläventyrs missvisande.

Stockholms stads mantalsnämnd

jämte i samband därmed stående institutioner.

Mantalsnämnden.

Börshuset, St.; expeditionstid: 3—4 (under juni, juli och augusti 11—12 f. m.). Inga telefoner. Sessionstid växlande.

I ett år 1865 avgivet utlåtande ang. föreslagen folkräkning i huvudstaden hemställde stadsfullmäktige hos kungl. maj:t om utredning ang. ändring i sättet för mantalsskrivningsförrättningar i Stockholm, varefter överståthållarämbetet anmodades inkomma med utredning i ärendet. En av ämbetet tillsatt kommitté avgav sedermera förslag, över vilket stadsfullmäktige hördes. Därvid avstyrkte dessa förslaget, men antogo i stället för sin del grunder för mantals- och skattskrivningen i Stockholm, innefattande bl. a. inrättande av en mantalsnämnd med underlydande rotemän. Detta förslag, som tillstyrktes av överståthållarämbetet, godkändes i huvudsak av kungl. maj:t den 10 november 1876, varefter mantalsnämnden i juni 1877 började sin verksamhet.

Mantalsnämnden älgger att hava inseeende över mantals- och skattskrivningen i Stockholm samt tillse, att såväl till grundval och rättesnöre för denna som till ledning för fattigvården, hälsovården och undervisningsväsendet därstädes en så vitt möjligt fullständig och tillförlitlig fortlöpande bokföring över huvudstadens invånare verkställas. Nämnden äger att själv eller genom ombud så inför som utom domstol utföra och bevaka stadens talan i dessa ärenden. Nämnden består av överståthållaren eller i hans frånvaro underståthållaren såsom ordförande, med rätt att deltaga i beslutet, och dessutom av polismästaren eller i hans frånvaro förste polisintendenten, förste stadsläkaren eller i hans frånvaro andre stadsläkaren, två av stadsfullmäktige för två år valda ledamöter, ordförandena i hälso- och fattigvårdsnämnderna samt förste folkskoleinspektören. Stadsfullmäktige, hälso- och fattigvårdsnämnderna samt folkskoledirektionen äga .att för två år utse, stadsfullmäktige två och en var av de övriga en suppleant att inträda i nämnden vid förfall för motsvarande ordinarie ledamot. Stadsfullmäktiges senaste val ägde rum den 6 dec. 1915 för åren 1916—1917.

Mantalsnämnden biträdes av en kontrollant och protokollsförare samt rotemän, f. n. till antalet 35 (se nedan).

Lugar m. m. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 10 nov. 1876 ang. faststäl- lande av grunder för ordnande av mantals- och

skattskrivningen i Stockholm. Kungl. förordning den 28 maj 1897 ang. mantalsskrivning i Stockholm med ändringar den 23 dec. 1908 och den 26 nov. 1909. Kungl. instruktion för Stockholms stads mantalsnämnd den 24 maj 1878 med ändring den 10 april 1895.

Stat år 1916. Utgifter: 306,115: 50 kr.
Avlöningar. Kontrollant och protokollsförare: arvode 3,000 kr. Vaktmästare: arvode 200 kr.

Mantalsnämndens ledamöter.

Ordförande (självskr.).

Ramstedt, J. O., överståthållare.

Ordförandens suppleant (självskr.).

Hintze, T., underståthållare.

Ledamöter.

Tamm, W. A., polismästare (självskr.).
Andersson, L. I., förste stadsläkare (självskr.).
Norström, Cl. G., civilingenjör (självskr. som ordf. i hälsovårdsnämnden).
Sundberg, G. E., justitieråd, stadsfullm. (självskr. som ordf. i fattigvårdsnämnden).
von Schéele, F. A., förste folkskoleinspektör (självskr.).
Barthelson, C. G., stadsfullmäktiges sekreterare (vald av stadsfullm.).
Söderberg, J. E., f. d. förste aktuarie (vald av stadsfullm.).

Suppleanter.

Frick, H. O., förste polisintendent (självskr.).
Aspetin, J. M., andre stadsläkare (självskr.).
Klefbeck, E. A., komminister, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
Friedholm, J. A., rådman (vald av hälsovårdsnämnden).
Lindblom, F. G. A., fattigvårdsinspektör (vald av fattigvårdsnämnden).
Jonsson, J. A., andre folkskoleinspektör, stadsfullm. (vald av folkskoledirektionen).
Rundquist, C. A., rådman (vald av stadsfullm.).

Kontrollant och protokollsförare.

von Friesen, F. Hj.

Vaktmästare.

Ericsson, A. G.

Dessutom växlande antal *extra tjänstemän* med varierande tjänstgöring å de olika rotemanskontoren.

Rotemän.

Expeditionstider: 8—11 f. m. (under juni, juli och augusti 9—11 f. m.).

Adresser, se nedan.

Bokföringen av stadens invånare ombesörjes av särskilda, av kommunen avlönade personer, vilka kallas rotemän och hava att var för sig utöva sin verksamhet för ett särskilt område av huvudstaden, kallat rote. Rotemännen lyda i avseende å mantalsskrivningen under mantalsnämnden.

Allt efter som mantalsuppgifterna för roten komma rotemannen tillhanda, skall denne under en av överståthållarämbetet utsedd kontrollants inseende granska dessa uppgifter och tillhörande huvudförteckningar. Mantalslängden skall tillika med de till längden hörande mantalsuppgifter och register före mars månads utgång lämnas till överståthållarämbetet, genom vars försorg längden granskas. Inom samma tid skall mantalsskrivningskontrollanten till ämbetet ingiva rapport över den av honom verkställda granskningen.

Roteman skall med skyndsamhet besvara förfrågningar, som av överståthållarämbetet, någon stadens myndighet, pastorsämbete m. fl. framställas angående personers bostad, mantalskrivningsort eller dylikt, varom mantalsboken lämnar upplysning.

Om rotemännens åligganden i avseende å den allmänna fattigvården, se under rubr. församlingarnas fattigvårdsstyrelser, sid. 98.

Rotarnas antal var ursprungligen 16. År 1885 tillkom ytterligare en, 1887 två, 1890 en, 1893 en, 1898 två, 1899 två, under vardera av åren 1905—1908 en, 1911 två, 1913 två i Brännkyrka och fr. o. m. 1914 ytterligare en i denna församling samt fr. o. m. 1916 en i Bromma; rotarnas antal är nu således 35.

Instruktioner m. m. Kungl. förordningen den 28 maj 1897 ang. mantalsskrivning i Stockholm med ändringar den 23 dec. 1908, 26 nov. 1909 samt den 8 okt. och 12 nov. 1915. Instruktion för rotemännen i Stockholms stad, fastställd av mantalsnämnden den 12 juni 1888 med ändringar den 14 okt. 1892 och 14 mars 1908. Föreskrifter, fastställda av fattigvårdsnämnden den 15 okt. 1877, att för rotemännens verksamhet i fattigvårdshänsende tillsevidare gälla. Ang. stadens indelning i rotar, se vidare statistiska avdelningen.

Avlöningar m. m. Mantalsnämnden undantogs vid 1911 års lönerreglering. Trettiofyra rotemän: 3,000 kr., därav lön 2,100 kr., tjgr 900 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. efter 5 o. 10 år, dessutom bostad (600 kr.). En roteman (å övergångsstat): 2,800 kr., därav lön 1,960 kr., tjgr 840 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr. efter 5 o. 10 år, dessutom bostad (400 kr.). Tillfällig kaleneförbättring åt rotemän, som under tre kalenderår med goda vitsord tjänstgjort såsom ordinarie eller för ett år

i sänder tillförordnad roteman, med 400 kr. åt var och en. Skrivarehjälp till trettiofyra rotemän: 1,000 kr. till var och en. Skrivarehjälp till en roteman å övergångsstat: 600 kr. Till förordnande av biträden i de större rotarna: högst 4,500 kr. Trettioen vaktmästare hos rotemännen: arvode 575 kr., fyra vaktmästare hos rotemännen i Brännkyrka och Bromma: arvode 700 kr. Dessutom tillkommer ersättning åt vaktmästarna för mantalsuppgifters insamlande: högst 4,400 kr.

1. Storkyrkoroten.

Svartmangatan 21 & 23, St.

Roteman.

Johansson, B. G., *tf.*

Vaktmästare.

Uppgren, J. V.

2. Klara kyrkorote.

Klara västra kyrkogata 20, C.; ing. fr. kyrkoplan

Roteman.

Nyström, J. M.

Vaktmästare.

Krantz, G. A.

3. Hötorgsroten.

Slöjdgatan 9, C.

Roteman.

Öström, G. F. H., *tf.*

Vaktmästare.

Bröderman, A. G.

4. Kungsbroroten.

Hantverkaregatan 32, K.

Roteman.

Molin, A. R., *tf.*

Vaktmästare.

Hallman, C. O.

5. Tegnérroten.

Vallingatan 42 (f. d. 30), C.

Roteman.

Giertta, J. B. S., frih.

Vaktmästare.

Wellander, A.

6. Observatorieroten.

Vegagatan 18, Va.

Roteman.

Lennartson, A. G. C.

Vaktmästare.

Cæsar, C. G.

7. Jakobsroten.

Jakobsgratan 4, n. b.

Roteman.

Alm, C. S.

Mn.

- Vaktmästare.*
Eriksson, J. G. _____
8. Roslagsroten.
Regeringsgatan 74, C.
Roteman.
Sandstedt, K. G. _____
- Vaktmästare.*
Ståhl, A. C:son. _____
9. Humlegårdsroten.
Humlegårdsgatan 13, Ö.
Roteman.
Ekermann, L. E. O., *tf.*
Vaktmästare.
Granquist, O. G. _____
10. Nybroroten.
Nybrogatan 16, Ö.
Roteman.
Paulson, L. _____
- Vaktmästare.*
Strand, E. E. _____
11. Artilleriroten.
Artillerigatan 48, Ö.
Roteman.
Jakobsson, K. G. _____
- Vaktmästare.*
Ekström, K. G. _____
12. Danviksroten.
Fjällgatan 31, Sö.
Roteman.
Wahlberg, H. _____
- Vaktmästare.*
Jansson, G. H. _____
13. Stadsgårdsroten.
Folkungagatan 77, Sö.
Roteman.
Lundberg, C. A. _____
- Vaktmästare.*
Ekström, E. V. _____
14. Skanstullsroten.
Katarina bangata 9 A, Sö.
Roteman.
Ahlm, J. M. _____

- Vaktmästare.*
Askerlind, A. F. _____
15. Maria kyrkorote.
Högbergsgatan 40, Sö.
Roteman.
Jakobsson, G. H. W. _____
- Vaktmästare.*
Lundkvist, O. T. _____
16. Tantoroten.
Krukamakaregatan 22, Sö.
Roteman.
Lindsköld, F. E. W., *tf.*
Vaktmästare.
Carlsson, A. G. _____
17. Kronobergsroten.
Kungsholmsgatan 28, K.
Roteman.
Österdahl, H. M., tjl. (se nedan 35. roten); *tf.*
Bergman-Paul, E. Fr.
Vaktmästare.
Åhrman, K. O. _____
18. Teknologroten.
Tegnérsgatan 38, Va.
Roteman.
Zettergren, C. A. L. _____
- Vaktmästare.*
Tjäder, J. E. _____
19. Skinnarviksroten.
Hornsgatan 68, Sö.
Roteman.
Hesselman, S. E., *tf.*
Vaktmästare.
Österlund, K. E. _____
20. Narvaroten.
Storgatan 34, Ö.Dj.
Roteman.
Ekermann, L. G. (kvarstår å övergångsstat).
Vaktmästare.
Hellström, J. _____
21. Vanadisroten.
Surbrunnsgatan 21, Va.
Roteman.
Holm, J. G. _____
- Vaktmästare.*
Wahlström, J. V. _____

22. Vasaroten.

Norrtullsgatan 10 A, Va.

Roteman.

Ohlsson, E. L.

Vaktmästare.

Vestberg, E. H.

23. Karlsviksrotten.

Drottningholmsvägen 12 B, K.

Roteman.

Rathsmän, K. W.

Vaktmästare.

Matisson, E. A.

24. Karlaroten.

Linnégatan 58, Ö.

Roteman.

Fogelström, O. T.

Vaktmästare.

Eurén, G. T.

25. Barnängsrotten.

Nytorget 6, Sö.

*Roteman.*Hellquist, T. G. F., *tf.**Vaktmästare.*

Jansson, O. V.

26. Norrtullsrotten.

Dalagatan 78 A, Va.

*Roteman.*Lagergren, R. J., *tf.**Vaktmästare.*

Sundström, J. E.

27. Karlbergsrotten.

Rörstrandsgatan 56 B, Va.

*Roteman.*Jakobsson, U. G. W., *tf.**Vaktmästare.*

Svensson, J. A.

28. Eriksbergsrotten.

Frejgatan 3, Va.

*Roteman.*Funck, C. J. A., *tf.**Vaktmästare.*

Strangert, V. E.

29. Kristinebergsrotten.

Kungsholmsgatan 64, K.

Roteman.

Modin, F. H. A.

Vaktmästare.

Green, A. G.

30. Birkaroten.

Tomtebogatan 5, Va.

Roteman.

Bengtsson, V. O.

Vaktmästare.

Thalin, J. N:son.

31. Heleneborgsrotten.

Ringvägen 8, Sö.

*Roteman.*Ekermann, E. O. L., *tf.**Vaktmästare.*

Thavenius, C. A.

32. Enskederotten.

Kolonivägen 40, Enskede; rt. Enskede 70;
st. Enskede 61.*Roteman.*Blomquist, K. A., *tf.**Vaktmästare.*

Carlsson, C. G.

33. Liljeholmsrotten.

Kommunalhuset, Liljeholmen; rt. Liljeholmen 10; st. Liljeholmen 38.

*Roteman.*Öhrström, O. E., *tf.**Vaktmästare.*

Larsson, J. L.

34. Årstaroten.

Nybodavägen 1, Midsommarkransen; rt. Liljeholmen 84; st. Liljeholmen 80.

*Roteman.*Wijkenstam, F. Th., *tf.**Vaktmästare.*

Gustafson, E. V. G.

35. Brommaroten.

Korsvägen 10, Äppelviken, Kungsholms villastad; st. Tranebergsbro 241.

*Roteman.*Österdahl, H. M. (se ovan 17. roten), *tf.**Vaktmästare.*Ek, K. J. F., *tf.*

Ges.

Stockholms gas- och elektricitetsverk jämte i samband därmed stående institutioner.

Gas- och elektricitetsverken.

Stockholms stads gasverk och elektricitetsverk förvaltas av en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk och bestående av fem ledamöter, vilka av stadsfullmäktige väljas för två kalenderår vid det tillfälle, då de i kommunalförordningen omförmälda nämnder väljas. Vid val av styrelseledamöter utses även två suppleanter. Styrelsen väljer vid början av varje tjänstgöringsår inom sig en ordförande samt äger att i övrigt fördela göromålen på sätt lämpligast synes. Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå priset å gas och elektrisk ström såväl för den allmänna gatubelysningen (enligt stadsfullmäktiges beslut den 17 juni 1912 må dock styrelsen och drätselnämndens andra avdelning överenskomma om debiteringen för olika slag av lyktor och lampor för den offentliga belysningen) som för övrig förbrukning, leverans av resp. gas och elektrisk ström till platser utanför staden, gasens lyskraft, reglemente för begagnande av gas från gasverket och elektrisk ström från elektricitetsverket samt upptagande av lån på längre betalningstid eller större belopp, än att det kan med det löpande årets inkomster täckas. Över verkens förvaltning och rörelse skola föras fullständiga räkenskaper, vilka, avslutade för kalenderår, skola tillika med de hos styrelsen förda protokoll samt en särskild redogörelse för förvaltningen av verkens angelägenheter senast den 1 därpå följande april tillhandahållas revisorerna, vilka till ett antal av tre utses av stadsfullmäktige. Revisionsförrättningen bör vara avslutad och berättelse däröver till styrelsen avlämnad inom den 1 juli. I början av varje år avlämnar styrelsen till drätselnämndens andra avdelning uppgift å de rörlednings- och kabelläggningsarbeten, som skola under året utföras.

Stadsfullmäktiges senaste val ägde rum den 7 dec. 1914 och 6 dec. 1915.

Direktören är ensam föredragande inför styrelsen (befattningen inrättades genom stadsfullmäktiges beslut den 23 mars 1908).

Instruktioner m. m. Kungl. instruktion för styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk den 8 maj 1908. Arbetsordning för styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk jämte instruktion för direktören, överingenjörerna och sekreteraren den 7 maj 1909. Stadsfullmäktiges reglemente för begagnande av gas från Stockholms gasverk den 16 dec.

1912 och stadsfullmäktiges reglemente för begagnande av elektrisk ström från Stockholms elektricitetsverk den 16 dec. 1912. Taxa för gas, levererad från Stockholms gasverk, av stadsfullmäktige fastställd den 21 dec. 1911. Taxa för elektrisk energi, levererad från Stockholms elektricitetsverk, av stadsfullmäktige fastställd den 13 mars 1911. I dessa taxor har av stadsfullmäktige den 29 december 1915 sådan ändring beslutats för år 1916, att beträffande gastaxan priset för kbm. höjts till 12 öre samt beträffande strömtaxan priset för kwt. för belysning till 35 öre och för motorström till 18 öre ävensom för ackordsabonnemang till 39 kr. pr 100 watt och är med bemyndigande för styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk att besluta i fråga om de detaljändringar i avseende på nu befintliga taxor, som i övrigt kunna befinnas erforderliga på grund av taxeförhöjningarna. Stadsfullmäktige hava fastställt bestämmelser rörande leverans av gas till Sundbyberg (d. 29 april 1912), till Råsunda (d. 16 juni 1913) och till Nya Hagalund (d. 29 juni 1914). För inkorporerade områden bestämmas taxorna i varje fall av stadsfullmäktige.

Stat år 1916. Utgifter: 23,862,500 kr. (däraf för utvidgningar 9,301,000 kr.). Inkomster: 17,223,500 kr. Odisponerad vinst för år 1914 att inbetalas till drätselnämndens första avdelning 1,291,530: 70 kr.

Styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk.

Torsgatan 22, Va.; rt. 91 61; st. 90 03; sammanträder minst en gång varje månad.

Ordförande.

*Östberg, J., f. d. kammarrättsråd, stadsfullm.: ordf.

Övriga ledamöter.

*Hjorth, J. E., direktör, stadsfullm.
Lundström, C. J., ingenjör, stadsfullm.
*Thelander, C. Th. F., ingenjör, stadsfullm.
Wickman, C. G. T., partikassör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Ramström, C. A., civilingenjör.
Hedenstedt, J. T., järnsvarvare, stadsfullm.

Revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning.)

Axelsson, H. A., direktör, stadsfullm.
Karlsson, V. E., modellsnickare, stadsfullm.
Nycander, O. J. T., direktör, stadsfullm.

Direktör och föredragande.

Dahländer, R. (se under huvudkontoret).

Sekreterare och juridiskt biträde (2,400 kr.; ej å stat).

Hildebrand, E.

Huvudkontoret.

(Gemensamt för båda verken.)

Torsgatan 22, Va.; rt. 91 61, 136 17; st. 14 40, 90 03; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Direktör (0).

Dahländer, R., mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kontorschef (15).

Kihlström, O., mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Korrespondent och föreståndare för biproduktförsäljningen

(12; personligt lönstillägg 900 kr.).

Edberg, F. O. Träffas säkrast 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Kanslist (10).

Larsson, C. J.

Amanuens

(3,300 kr.; ej å stat).

Axelsson, C. H.

Förste bokförare (12).

Winge, F. G. E.; Pettersson, G. E.

Kassör (13).

Roggen, H. A.; rt. 103 82; st. 64 22.

Biträdande kassör (11).

Ankert, A. G.; rt. 103 82; st. 64 22.

Bokhållare.

Hagberg, J. Th. F. (11); Södersten, K. O. S., Widfond, S. A., Nylén, A. E. (10).

Materialförvaltare (13).

Pihlgren, O. V.; mottagningstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30; rt. 91 63; st. 65 86.

Förrådsbokhållare (10).

Nyström, J. D.; rt. 91 63; st. 65 86.

Förste vaktmästare (6).

Johansson, F. A. O.

Dessutom fyra *expeditionsvakter.*

Gasverken.

Ges.

Adresser, telefoner m. m. se nedan.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas hushågere om lämpligheten av att göra gatubelysningen till en för hela staden gemensam angelägenhet. Något formligt beslut därom fattades likväl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutanderätten hade övergått till sockenstämmanämnden. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Belysningen hade staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare överlåtit på ett gasbelysningsbolag. Det dröjde till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gas-tillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Inlösningssumman för gaslysningsaktiebolagets verk med rörnät och inventarier utgjorde 3,003,333 kr. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket, Klaragasverket, till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöt man att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom kungl. Djurgården med strand vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, Värtagasverket, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början den 1 april 1890 och fortgingo oavbrutet till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. Verket har sedermera utvidgats med flera nybyggnader, bl. a. med en större administrationsbyggnad vid Torsgatan, som togs i bruk år 1906.

Stat år 1916. Utgifter: 11,385,000 kr. (däraf för utvidgning 2,685,000 kr.). Inkomster: 10,367,800 kr. Odisponerad vinst för år 1914 att inbetalas till drätsel-nämndens första avdelning 994,802: 08 kr.

Förvaltningen.

Torsgatan 22, Va.; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Överingenjör (0).

Blomqvist, E. R.; rt. 91 61; st. 90 03; mottagningstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30

Ges.

Kanslist (10).

Ljungborg, O. E., rt. 91 61; st. 90 03.

Förste kontorsskrivare (12).

Lindström, K. F. (å räkningskontoret); rt. 91 64; st. 79 98.

Bokhållare och kassör för biproduktförsäljningen (10).

Tegnér, U. W., rt. 1 31; st. 79 97.

Bokhållare.

Nescher, D. E. (11); Larsson, J. E., Keyser, F. R., Rossing, C. A. E. (10).

Kontorsskrivare.

Fröding, V. C. H., Broman, I. R., Moberg, K. G., Ericsson, N. J. W., Johanson, T., Carell, S. T. (9); Bergström, C. G. R., Ågren, B. W., Svartengren, C. A., Fredriksson, E. G., Ny-lén, A. G. (8); Schwartz, T. G., Åberg, P., Svensson, N. G. A., Gillstedt, A. H. (7).

Kontorsskrivare

(1,320—1,920 kr.; ej å stat).

Carlsten J. O.; Almström, K. H.; Morén, O. W.; Carlsson, K. G.; Lindahl, K. F.; Nord, I. C. W.; Alsén, J. A. H.; Ahl, A. K.; Johannisson, G. V.; Jönsson, E. W.; Widegren, E. M.; Söderlind, R. D.

Kontorsbiträden (5).

Frumerie, Ingrid S.; Fogelström, J. Gabrielle; Edlind, Maria L.; Eriksson, T. M. T. (Majken); Carell, f. Jonsson, Anna E.; Andersson, Elin H.; Persson, Judith L.

Skrivbiträde (4).

Rydström, Gerda A. T.

Kontorsbiträden

(1,080—1,200 kr.; ej å stat).

Schenström, Jeanette M.; Widman, R. Karin; Wahlberg, f. Sundell, Greta J. K.

Dessutom tjugutva *inkassere* med 1,200 kr. samt fyra ålderstillägg å 200 kr. (dessutom provision och ackordsersättning) och sex *expeditionsvakter*.*Värtagasverket.**Värtan*; rt. 29 51, 29 86, 91 82; st. 74 26, 82 48, 90 73; *expeditionsstid*: 9—5; *lördagar och helgdagsaftnar* 9—2.*Förste ingenjör för gastillverkningen* (17).

Morén, K. E., rt. 29 51; mottagningsstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer för gastillverkningen (14).

Telander, N. G.; Lidberg, K. S.

Ingenjör för gastillverkningen

(3,840 kr. jämte bostad; ej å stat).

Dahlin, O. B.

Byråingenjör

(3,600 kr.; ej å stat).

Fredriksson, V. J. V.

Föreståndare för laboratoriet

(ej å stat).

Vakant; *tj. Quarfort*, S. G. (se nedan).*Kemister*

(1,800—3,000 kr.; ej å stat).

Quarfort, S. G. (se ovan); Ericson, E. H.; Thun, K. I.; Johansson, H. I.

Ritare

(1,680—1,980 kr.; ej å stat).

Barke, K. F.; Söderberg, S. E. B.

Förste verkmästare (11).

Stenberg, K. L.

Verkmästare (10).

Danielsson, S. E.

Gasmästare (10).

Cronwall, J.; Johansson, J.; Larsson, J. W.

Gasmästare

(2,400 kr.; ej å stat).

Carlson, C. A.

Koksmästare (10).

Sjölund, K. J.

Eldningsinstruktör

(2,880 kr.; ej å stat).

Teorell, K. H.

Förrådsbokhållare (10).Eklund, O. T., *tj.* (se nedan nybyggnadskontoret); *tj. Eklöf*, E. A. (se nedan Klaragasverket).*Bokhållare* (10).

Gihl, C. I. E.

Kontorsskrivare.

Hedman, G. R. (9); Enblom, K. J. E., Johansson, A. W. F. (8); Ericson, H. T. S., Bergstrand, K. H. (7).

Kontorsskrivare

(1,680—1,980; ej å stat).

Malmberg, E. K. G.; Ahlrén, K. E. E.; Strandberg, K. W.; Lundqvist, H. F.; Falks, O. I.; Lidén, L. M. B.

Kontorsbiträden

(1,200—1,440 kr.; ej å stat).

Carlsson, L. M. Emy; Johansson, Helga T.

Dessutom tjuguttre *arbetsförmän*. Antalet *arbetare* för driften vid Värtagasverket utgjorde vid 1916 års början 380 man.

Klaragasverket.

Klara strand, C.; rt. 1 95; st. 90 04; expeditionstid: 9—4,30; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör för gastillverkningen (17).

Morén, K. E. (se ovan, Värtagasverket).

Ingenjör för gastillverkningen (14).
Edlund, K. S.

Verkmästare

(10; nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat).
Johansson, A. P.

Gasmästare (10).

Enggren, G.; Lindvall, J. V. A.; Thibell, J. A., *tf.*

Kontorsskrivare.

Eklöf, E. A. (9) *tf.* förrådsbokhållare vid Värtagasverket; Sköld, E. E. E. (7).

Desutom fyra *arbetsförmän*. Antalet *arbetare* för driften vid Klaragasverket utgjorde vid 1916 års början 24 man.

Distributionen.

Torsgatan 22, Va.; rt. 46 38, 46 87; st. 73 52, 74 34; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (16).

Lewin, R. Chr.; mottagning 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byråingenjör (15).

Linders, J. O. V.

Ingenjörer.

Hydén, T. G. O.; Hybbinette, N. F. (13); Cederström, E. B. (12); Stenberg, C. F. L. (11).

Ingenjörer

(3,000—4,200 kr.; ej å stat).

Wennerbärg, P. A.; Carelius, J. G.; Larson, J. V.; Löfmark, J. O. E.; Eriksson, H. A.

Ritare

(1,320—2,040 kr.; ej å stat).

Stenberg, N. G., kontorsskrivare (se nedan); Carlson, C. G.; Norgren, O. H. E.; Johansson, E. J.; Nilsson, G.

Förste kontorsskrivare (12).

Säriling, A. A. A. (å expeditionen), rt. 34 93; st. 79 86.

Inspektör för mätareavläsningen (12).

Anderson, C. A., rt. 136 18; st. 863, 99 04.

Mätareinspektörsassistent (9).

Ekstrand, G. M.

Verkmästare.

Johansson, A. G., Karlsson, K. L., Pettersson, J., Åkerberg, A. F., Stenbäck, C. G. (10); Andersson, L. E. (9).

Verkmästare

(2,700 kr.; ej å stat).

Södergård, E. E. E.

Bokhållare (10).

Haglund, J. B.

Bokhållare

(3,000 kr.; ej å stat).

Bladh, E. A.

Kontorsskrivare.

Stenberg, N. G., tjänstgör som ritare (se ovan), Anderson, K. H. B.; Lindström, V. R. A. (9); Schönhult, S. I. M., Bergman, A. E. (7).

Kontorsskrivare

(1,080—2,640 kr.; ej å stat).

Nilsson, G. D.; Schmidt, O. T.; Bergschöld, F. E.; Edholm, J. A.; Johansson, J. E.; Fagerström, J. V.; Anderson, E. V.

Kontorsbiträden (5).

Ellgar, Ellen M.; Enström, Asta E. T.

Skrivbiträde (4).

Johansson, Ebba A. K.

Skrivbiträden

(1,080 kr.; ej å stat).

Dahl, Signe H. M.; Edén, Ester M.; Pihlström, Ragnhild C.

Desutom 29 *mätareavläsare* och *automat-tömmare*, 4 *tillsyningsmän* och *skrivbiträden* med 1,900 kr. samt två *ålderstillägg* å 300 kr., 2 *inkasserare*, 13 *förmän* samt 256 *arbetare* vid 1916 års början.

Gasverkets utställning.

Kungsgatan 54, C; rt. 28 93; st. 60 32; sorterar under distributionsavdelningen.

Vakthavande

(3,000 kr.; ej å stat).

Schmidt, E. T.; Magnuson, C. O.

Gasverkets provkök.

Torsgatan 26, Va.; rt. 55 31.

Hemkonsulent

(1,800 kr.; ej å stat).

Freudenthal, Helga L. E.

Nybyggnadskontoret.

Värtan; rt. 62 73, 62 76; st. 63 68.

Arbetschef

(7,500 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Hallbäck, A. J:son S.

Ges.

Ges.

Posthavande ingenjörer

(5,400 kr.; ej å stat).

Thulin, C. J.; Hansson, G. A.

Ingenjörer

(3,600—5,100 kr.; ej å stat).

Tillman, K. G. T.; Linderstam, K. J. E.; Kinander, C. G. V.; Sege, C. G.; Aarflot, M. G.; Bergh, S. V.; Karlsson, R. V.; Larsson, K. E.

Ritäre

(1,320—3,300 kr.; ej å stat).

Arborelius, O. K.; Bergman, C. H. V. B.; Nylander, G.; Stållberg, A. G.; Kjellberg, H. L.; Collin, K. O.; Magnusson, M. E.; Jonsson, E. N. Th.; Karlström, A. J.; Andreen, S. A. V.

Byggmästare

(3,300—4,260 kr.; ej å stat).

Morell, J.; Blom, K. G.

Korrespondent

(3,000 kr.; ej å stat).

Lindblom, N. E.

Bokförelse och förrådsbokhållare

(ej å stat).

Eklund, O. T. (se vidare Värtagasverket).

Kontorsskrivare

(1,500—2,700 kr.; ej å stat).

Medén, G. P.; Holmberg, N. E.

Dessutom en *tänkskrivare* och 225 arbetare vid 1916 års början.**Gasverkets läkare.**Aspelin, J. M., Myntgatan 4, *St.*; rt. och st. polisens växel; mottagningstid: 10—10,30.**Elektricitetsverken.***Adresser, telefoner m. m. se nedan.*

På grund av motion, väckt 1887 inom stadsfullmäktige, inkom gasverksstyrelsen i oktober 1889 med förslag till anläggning av ett elektricitetsverk för större delen av Norrmalm, avsett till en början för endast 10,000 lampor, men för en framtida utvidgning till 30,000 lampor. Kostnadsförslaget slutade på 1,500,000 kr. Detta förslag antogs av stadsfullmäktige den 13 december 1889. Sedan tomten nr 6 i kvarteret Hästen med adress nr 38 vid Regeringsgatan blivit inköpt för 360,000 kr., antogs stadsfullmäktige i december 1890 ett förslag, som avsåg stationens utförande för 5,000 samtidigt brinnande lampor och ett ledningsnät för 10,000 lampor. Kostnaden för detta förslag beräknades till 1,604,000 kr. Den 1 september 1892 öppnades Brunkebergsvärdet — såsom stationen kallades — officiellt, och då voro 1,024 glödlampor inkopplade. Verket utvidgades sedermera väsentligt i mån av

behov. Under åren 1911—1912 borttogos ångmaskinerna, och ombyggdes verket till enbart understation.

Den 1 juni 1900 biföll stadsfullmäktige gasverksstyrelsens hemställan att, på det att hela staden måtte kunna förses med elektrisk ström för lyse och kraft, låta utföra ett ångkraftverk i Hjorthagen — den blivande elektriska huvudstationen vid Värtan — med därtill hörande understationer och ledningsnät för en approximativt beräknad kostnad av 8,039,000 kr. Följande år inköptes norra delen av kvarteret Tuletekaren mellan Döbelns-, Kungstens- och Tulegatorna för uppförande av den s. k. Tulestationen.

Det nya elektricitetsverket vid Värtan med dess understationer i staden blev i det närmaste fullbordat till sin första utbyggnad under år 1903 och började sin verksamhet den 30 september samma år, då ström för första gången utsläpptes från Tulestationen. Kronobergsstationen började sin verksamhet den 14 oktober s. å. och Katarinastationen den 3 november s. å. Till Brunkebergsvärdet levererades ström från Värtaverket första gången den 28 november s. å. Djurgårdsstationen färdigbyggdes 1906. Enskedestationen 1911, Nybohovstationen och Lillsjöstationen 1914.

Under år 1905 inköptes två vattenfall, Tamms- och Kvarnsforsarna i Dalälven för ca 1,150,000 kr. för en blivande kraftstation benämnd Untraverket, varå arbetet 1912 påbörjades.

Stat år 1916. Utgifter: 12,476,700 kr. (däruv 6,616,000 kr. till utvidgningar). Inkomster: 6,855,700 kr. Odisponerad vinst för 1914 att inbetalas till drätselnämndens första avdelning 296,728: 62 kr.

*Överingenjör (0).*Decker, A., Tulegatan 13, *Va*, rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55; mottagningstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.*Byråingenjörer (15).*

Widström, A. D.; Alm, J. E.; rt. 98 26; st. 98 55.

Byråingenjör

(4,200 kr.; ej å stat).

Laurell, K. J.; rt. 98 26; st. 98 55.

Elektricitetsverkets kansli.*Tulegatan 13, Va., rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55. Expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.**Kanslist (10).*

Lindqvist, C. E. O.

Kontorsskrivare

(1,200—2,000 kr.; ej å stat).

Söderberg, J. G. W.; Wisell, N. G.

Kontorsbiträden (5)

(stenografer och maskinskriverskor).

Ahlberg, Lydia Ch.; Nyquist, Karin J.

Desutom växlande antal extra skrivbiträden och två expeditivakter.

Driften.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55. Expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (17).

Richson, E. H.; mottagningstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ingenjörer.

Andreason, E. M. (14); Dahl, A. M. (13).

Ritare

(1,680—3,000 kr.; ej å stat).

Wretling, J. A.; Ericson, E. G.; Björnell, N. I.; Tomtlund, A. O.; Lindström, E. T.

Förste verkmästare (11).

Andersson, A. L. (verkstäderna); Nilsson, K. E. (driften).

Verkmästare (10).

Neveling, A. A. L. (ackumulatorbatt.); Englund, N. E. (driften).

Värtaverket.

Värtan; kontoret: rt. 74 24, st. 51 84; maskinrummet: rt. 136 47, st. 64 14; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Maskiningenjör (16).

Lindblad, B. E.

Elektroingenjör (14).

Holmberg, K. R.

Övermaskinist (11).

Mattson, F. L. L.

Biträdande övermaskinister (10).

Helin, J. A.; Schjörling, Y. G.

Bokhållare (10).

Ericsson, K. E. M., tjl., tf. föreståndare för Untraverkets kameral- och förråds kontor, tjf. Ström, N. D., förrådsbokhållare (se nedan).

Kontorsskrivare (8).

Petterson, C. E. E., tjl., tjf. Holmgren, K. A. (se nedan distributionen).

Kontorsbiträde

(2,000 kr., ej å stat).

Gummesson, O.

Tulestationen

Tulegatan 9 & 11, Va.; st. 197 57.

Stationsförmän

(2,340—2,520 kr.; ej å stat).

Sund, G. B.; Nyberg, J. W.

Brunkebergsstationen.

Regeringsgatan 38, C.; st. 207 18.

Stationsförmän

(2,520—2,700 kr.; ej å stat).

Ericson, J. V.; Elmers, F. J. E.

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 29, K.; st. 167 06.

Stationsförmän

(2,040—2,700 kr.; ej å stat).

Lindberg, C. A.; Nyberg, F. G.

Katarinastationen.

Kapellgränd, Sö.; st. 137 76.

Stationsförmän

(2,520—2,700 kr.; ej å stat).

Eriksson, K. E.; Carlsson, B. M.

Djurgårdsstationen.

Djurgården; st. 48 23.

Stationsförmän

(2,080 kr.; ej å stat).

Björkman, G. D.

Enskedestationen.

Enskede; st. 34 43.

Stationsförmän

(2,580 kr.; ej å stat).

Steen, B. T.

Nybohovstationen (Brännkyrka).

Liljeholmen; st. 18 90.

Stationsförmän

(2,220 kr.; ej å stat).

Lindström, G. H.; Gällstedt, V. E.

Lillsjöstationen (Bromma).

Kungsholms villastad; st. 8 20.

Stationsförmän

(1,860—2,220 kr.; ej å stat).

Lindohf, I. H.; Johansson, F. A. A.

Distributionen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 53, 95 53; st. 77 12, 77 44; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste ingenjör (16).

Wallér, C. H.; rt. 85 53; st. 77 12; mottagningstid: 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Ges.

Ges.

Ingenjörer.

Klingberg, K. Hj., Ringström, R. G. (13); Dalén, G. E. A. (12); en vakant (11).

Ingenjör

(3,000 kr.; ej å stat).

Engström, T. G.

Ritare

(4,000 kr.; ej å stat).

Södersten, Th. C. Hj.

Förste verkmästare (11).

Ohrling A. V.

Verkmästare (10).

Anderson, S. G.; Björkman, J. E.

Förste kontorsskrivare (11).

Sundstrand, G. D.

Kontorsskrivare.

Lindqvist, G. H. (9); Fjellström, S. R. (8); Ramberg, J. S., Thunholm, D. N. V., Petersén, S. K. (7).

Kontorsskrivare

(1,200—2,400 kr.; ej å stat).

Grandell, J. G.; Holmgren, K. A., tjl., tf. vid Värtaelektricitetsverket (se ovan); Spång, P. E.; Wirén, K. G. L.; Lindquist, C. G. A.; Kristoffersson, J.; Eriksson, N. G. J.

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Ackvisitionsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 98 26; st. 98 55.

Ingenjör

(för ackvisition och i samband därmed stående utredningar).

(Högst 600 kr. pr månad; ej å stat).

Rahm, C. O.

Elektricitetsverkets utställning.

Regeringsgatan 38 C.; rt. 66 27; st. 10 02.

Vakthavande

(2,164—3,000 kr.; ej å stat).

Nissar, J. W.; Wahlberg, J. A. W.

Expeditionen för avläsning och uppbörd.

Tulegatan 13, Va.; rt. 16 19; st. 9 80. Expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Inspektör för avläsning och uppbörd (12).

Eckerström, L. A.; rt. 16 19; st. 9 80.

Bokhållare (10).

Österman, G. H.

Kontorsskrivare.

Östervall, C. J., Ericsson, G. E., Gustafsson, K. G. A. (9); Mathson, A. W. L., Hodell, F. E. B., Wetzdorf, K. E. B. (8).

Kontorsskrivare

(1,200—1,800 kr.; ej å stat).

Bladh, S. G.; Lundbäck, S. E.; Kjellqvist, F. J. H.; Rydberg, W. O.; Millstein, O. F. M.; Löfgren, K. R.; Petterson, H. F. S.

Kontorsbiträden (5).

Johannisson, Elsa E.; Jansson, Nanna L.; Roggen, Hjärdis S. M.; Nordström, Anna M.; Nilsson, Ahlid J. G.

Kontorsbiträde

(1,200 kr.; ej å stat).

Björlingsson, Greta.

Dessutom *sjutton inkasserare* med arvode av dels 1,200 kr. pr år jämte 4 ålderstillägg å 200 kr., dels ackordersättning och provision; två *extra inkasserare* med ett arvode av 1,620; en *inspektionsavläsare* med ett arvode av 3,000 kr.; tolv *avläsare* med arvode av 1,900 kr. jämte 2 ålderstillägg å 300 kr. (enl. äldre lönebestämmelser); tio *avläsare* med arvode av dels 1,000 kr. pr år jämte 5 ålderstillägg å 200 kr., dels ackordersättning; åtta *extra avläsare* med ett arvode av 1,500 kr.; samt en *expeditionsvakt*.

Räkenskaps- och kassakontoret.

Tulegatan 13, Va.; rt. 16 19, 85 54; st. 9 80, 98 55. Expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Förste bokhållare (12).

Ahlström, J. G.

Bokhållare och kassör (10).

Carlsson, A. T.

Bokhållare (10).

Schalin, A. V. (tjänstgör i kassan vid huvudkontoret).

Kontorsskrivare.

Bergwall, C. T., Ullman, P. R. (9); Fagerell, J. V. W. (8).

Kontorsskrivare

(1,800—2,000 kr.; ej å stat).

Magnuson, E. A.; Nyström, K. T.

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Förrådskontoret.

Tulegatan 13, Va.; rt. 16 19; st. 9 80. Expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Bokhållare (10).

Danielson, J. A.

Förrådsbokhållare (9).

Ström, N. D., tjl., tf. bokhållare vid Värtaelektricitetsverket, *tjf. Sörling, P. G. O.*, kontorskrivare (se nedan).

Kontorsskrivare.

Sörling, P. G. O. (9), tjl., tf. förrådsbokhållare (se ovan); **Trotz, G.** (8), tjl., extra kontorskrivare vid Untrakontoret (se nedan); **Lindström, K. E.**, **Anderson, J. A. T.**, **Tiberg, D.**, **André, J. A.** (7).

Kontorsskrivare
(2,000 kr.; ej å stat).

Berglind, C. A.

Dessutom en *expeditionsvakt*.

Husbyggnadsavdelningen.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55; expeditionstid: 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Arbetschef

(6,000 kr.; ej å stat).

Sundstrand, C. K.

Arkitekt

(högst 6,000 kr.; ej å stat).

de Frumerie, G.

Byggmästare

(4,500 kr.; ej å stat).

Hultman, C. V.

Ritare

(1,920—3,300 kr.; ej å stat).

Andersson, G. N.; **Wale, C. J.**; **Bruzelius, E. M.**

Vattenkraftsbyggnaden.

Byggnadskontoret i Stockholm.

Tulegatan 13, Va.; rt. 85 54, 98 26; st. 93 84, 98 55; expeditionstid 9—5; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Byggnadschef

(6,000 kr.; ej å stat).

Enblom, F.; mottagningstid 2—3; lördagar och helgdagsaftnar 1—1,30.

Byråingenjör

(5,400 kr.; ej å stat).

Swenson, G. C. W.

Ingenjör

(5,400 kr.; ej å stat).

Karlsson, K. I.

Ritare

(1,320 kr.; ej å stat).

Ohlsson, G. B.

Untrakontoret.

Postadress: Orrskog; rt. Tierp 57.

Arbetschef

(10,000 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).
Berggren, G.

Ingenjörer

(3,900—6,000 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Bucht, P. H.; **Lundquist, H. R.**

Föreståndare för kameral- och förrådskontoret

(3,900 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Ericsson, K. E. M. (se ovan).

Kontorsskrivare

(2,040 kr. jämte bostad m. m.; ej å stat).

Trotz, G. (se ovan); **Bergendorff, F. G.**

Kontorsbiträden

(1,320 kr.; ej å stat).

Bergquist, Augusta A.; **Schwening, Lily E.**

Kraftledningsbyggnaden Untra—Stockholm.

Tulegatan 13, Va.; rt. 98 26; st. 98 55.

(Sorterar direkt under överingenjören.)

Ingenjör

(8,000 kr.; ej å stat).

Hansson, P.

Elektricitetsverkets läkare.

(Jfr sid. 54.)

Svensson, F. L.; Drottninggatan 88 B, C.; rt. 29 40; st. 82 28; mottagningstid: 8,30—9,30; **Palmqvist, N. L.**; Tierp (för Untrakraftverksbyggnaden).

Belysning av gator och allmänna platser.

Gas- och elektricitetsverken ombesörja belysningen av gator och allmänna platser. Belysningen sker dels med gas, dels med elektricitet och dels med fotogen.

Lykttändarpersonalen ombesörjer gas- och oljebelysningen; den elektriska belysningen skötes av elektricitetsverkets montörer. Staden är indelad i åtta lykttändardistrikt, vart och ett med sin förman och 9 å 20 lykttändare (se nedan).

Längsta lystiden är den 25 december, då lyktorna tändas kl. 3,45 e. m. och släckas kl. 8,30 f. m.

Stat år 1916. Gasbelysningen: Utgifter (förutom gasförbrukning, ränta och amortering): 300,000 kr.; inkomster (av drätsel-

Ges.

nämnden): 640,000 kr. Oljebelysningen: Utgifter (jfr ovan): 70,000 kr.; inkomster (jfr ovan): 75,000 kr. Elektricitetsbelysningen: Utgifter (jfr ovan): 30,000 kr.; inkomster (jfr ovan): 78,000 kr.

Avlöningar m. m. Förman: 2,040—2,220 kr. Lykttändare: 1,270—1,680 kr.

Lykttändardistriktet.

1. distriktet.

Vaktrum: Västmannagatan 49, Va.

Personal: 1 förman och 16 lykttändare.

2. distriktet.

Vaktrum: Skepparegatan 34, Ö.

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

3. distriktet.

Vaktrum: Pilgatan 46, K.

Personal: 1 förman och 20 lykttändare.

4. distriktet.

Vaktrum: Trångsund 4, St.

Personal: 1 förman och 15 lykttändare.

5. distriktet.

Vaktrum: Kocksgatan 20, Sö.

Personal: 1 förman och 17 lykttändare.

6. distriktet.

Vaktrum: Hornsgatan 92, Sö.

Personal: 1 förman och 14 lykttändare.

7. distriktet.

Vaktrum: Regeringsgatan 105, C.

Personal: 1 förman och 17 lykttändare.

8. distriktet.

Vaktrum: Lövholmen, Liljeholmen.

Personal: samma förman som i 6. distr. och 9 lykttändare.

Inalles sålunda 7 förmän och 122 lykttändare; dessutom äro anställda 5 sifonpumpare.

Gaslednings- och elektricitetsentreprenörer.

För utförande och reparation av gas- och elektricitetsledningar har styrelsen över Stockholms gas- och elektricitetsverk till entreprenörer antagit vissa personer och firmor, och äger icke någon annan att befatta sig med dylika ledningar, avsedda för begagnande av gas eller elektricitet från stadens verk.

Gasledningsentreprenörerna äro för närvarande till antalet 26 och elektricitetsentreprenörerna 12. För namn och adresser m. m. hänvisas till nedanstående förteckning (firmainnehavarna äro ej i egenskap av entreprenörer upptagna i kommunalkalenderns personalavdelning).

Gasledningsentreprenörer.

AB. Clausens Gas- och Vattenledningsaffär; Tunnelgatan 16, C.; rt. 25 98; st. 72 88.

AB. A. Conilton; Kungsgatan 84, K.; rt. 65 89; st. 61 75.

AB. Fahnehjelm & Co; Klarabergsgatan 42, C.; rt. 2 38; st. 25.

AB. M. Faerden; Kungstensgatan 10, Va.; rt. 34 14; st. 119 80.

AB. Gas, vatten och värme; Oxtorgsgatan 7, C.; rt. 26 81; st. 78 21.

AB. Installatör; Norrlandsgatan 9, C.; rt. 31 20; st. 62 88.

AB. Jurell & Nordstedt; Adolf Fredriks kyrkogata 2, C.; rt. och st. 57 44.

AB. J. M. Lundholm; Hornsgatan 74 A, Sö.; rt. och st. 30 98.

AB. P. Naumburg & Co; Norrlandsgatan 24, C.; rt. 11 75; st. 46 68.

Ahxner, Harald; Stureplan 13, Ö.; rt. och st. 46 84.

Berggrens, E. E., Eftr., AB.; Sibyllegatan 41, Ö.; rt. 20 74; st. 42 20.

Beskow & Co; Högbergsgatan 30 A, Sö.; rt. 20 25; st. 37 77.

Billmans fabriks- och handels AB.; Regeringsgatan 88, C.; rt. 48 11; st. 44 80.

Brodd, L. J.; Granvägen 13, Gröndal, st. Gröndal 20 (endast för Liljeholmen).

Carlssons, C. A., söner; Hornsgatan 35, Sö.; rt. 7 26; st. 34 96.

Hellmér, Bröderna; Hagalundsvägen 34, Hagalund; st. Hagalund 1 36 (endast för Hagalund).

Lindqvists, C. B., rörledningsaffär; Kammarkaregatan 29, C.; rt. 68 27; st. 95 43.

Ljungberg, J. A., & Co; Skärgårdsgatan 9, St.; rt. 2 62; st. 27 19.

Rundquist, A., & Co.; Regeringsgatan 39, C.; rt. 3 03; st. 46 09.

Rörlednings AB. Montör; Lästmakaregatan 12, C.; rt. och st. 54 52.

Sjögren, Axel & Co, AB.; Mästersamuelsgatan 34, C.; rt. 29 33; st. 73 44.

Sjögren, P. A.; Mästersamuelsgatan 16, C.; rt. 5 26; st. 85 49.

Svensson, A. G.; Svalgränd 6, Sundbyberg; st. Sundbyberg 3 45 (endast för Sundbyberg och Lilla Alby).

Sylvan, Herman; Dalagatan 2, C.; rt. 33 91; st. 95 26.

Undin & Gustafsson; Mästersamuelsgatan 27, C.; rt. 26 76; st. 42 18.

Widebergs, Sven, Eftr., K. Elmén; Bryggaregatan 12, C.; rt. 50 46; st. 74 06.

Elektricitetsverkets entreprenörer.

A. E. G., Elektriska AB.; Kardnansmakaregatan 9, C.; rt. »A. E. G.»; st. 88 09, 88 24, 88 49, 41 63.

Allmänna Svenska Elektriska AB.; Malmtorgsgatan 5, C.; Drottninggatan 42, C.; rt. och st. »Allmänna Svenska»; Götgatan 14. Sö.; rt. 39 78, st. 39 78.

Anderssons, John, Elektrotekn. byrå eftr.; Klarabergsgatan 56, C.; rt. 1 08, 42 08; st. 213 13, 80 32.

von Brömssen, Adolph, Ingenjörfirma; Kungsgatan 56, C. (Endast för hissar); rt. 11 464; st. 297 45.

Elektriska bolaget, Regeringsgatan 31, C.; rt. 85 69; st. 56 51.

Graham Brothers; Norr Mälarstrand 34, K.; rt.

»Graham Brothers»; st. »Graham Brothers»; Kungsgatan 56, C.; rt. »Graham Brothers»; st. 22 62.

Heilborns, Aug., Elektricitetsbyrå; Drottninggatan 55, C.; rt. 17; st. 58 00, 253 95.

Lalander & Friberg, AB.; Kungsgatan 56, C.; rt. 105 36; st. 46 24.

Luth & Roséns Elektriska AB:s filial; Regeringsgatan 9, C.; rt. 45 50, 52 28; st. 1 08, 83 62.

Löfquist, Hjalmar; Birgerjarlsgatan 23, C.; rt. 5 03; st. 63 57, 76 10.

Nya Förenade Elektriska AB.; Lästmakaregatan 18, C.; rt. »Förenade elektriska», st. 74 72, 88 68, 40 56; Norrlandsgatan 1, C.; rt. »Förenade Elektriska»; st. 54 55.

Siemens-Schuckert, Elektriska AB.; Kaptensgatan 6, Ö.; rt. »Siemens»; st. 50 90.

Ges.

Kn.

Kyrkogårdsnämnden i Stockholm och i samband därmed stående institutioner.

Kyrkogårdsnämnden.

Storkyrkobrinken 16, St.; rt. 50 33; st. 28 66; sessionsdag: andra fredagen i varje månad.

I äldsta tider hade de olika församlingarna sina särskilda begravningsplatser under och omkring kyrkorna. De gamla kyrkogårdarna inom staden blevo emellertid i mån av befolkningens tillväxt otillräckliga och denna omständighet i förening med insikten om de hygieniska vådorna av begravingar inom städerna åstadkom en framställning till kungl. maj:t, att åt stadeninge »till evärdeligt bruk och nyttjande» upplåtas från Karlbergs kungsgård ett område till allmän begravningsplats för Stockholms församlingar. Denna begäran bifölls 1815, men kom den s. k. »äldre kyrkogården utanför Norrtull» (5.68 har) först att begagnas endast av Storkyrkoförsamlingen; i den mån övriga församlingars kyrkogårdar befunnos för dem otillräckliga blevo emellertid även dessa församlingar delaktiga i begravningsplatsen, som också därefter efter hand, i synnerhet på 1860- och 1870-talen, huvudsakligen genom av Stockholms stadsfullmäktige gjorda markförvärf, utvidgades till att omfatta 62 har, utgörande den nuvarande norra begravningsplatsen. En annan begravningsplats bereddtes utanför Skanstull 1831, då från egendomen Enskede upplåts på arrende ett område, den numera s. k. »äldre södra begravningsplatsen». År 1890 inköptes från Enskede ett område om 14.80 har, vilket 1895 invigdes till kyrkogård och benämndes »södra begravningsplatsen». Denna plats utvidgades år 1912 med 77.90 har dels genom inköp, dels genom övertagande av under lantegendomsnämndens förvaltning stående mark.

Förvaltningen av den utanför Norrtull belägna begravningsplatsen ombesörjdes först av Storkyrkoförsamlingen, sedermera av dess och Klara församlings kommitterade, vilka fr. o. m. 1861 kallade sig »förvaltningen av huvudstadens utom norra tullen belägna begravningsplats». Efter många års förhandlingar fick frågan om huvudstadens begravningsplatser förvaltning sin slutliga lösning genom inrättande av kyrkogårdsnämnden, som enligt kungl. förordning av 1886 vårdar och förvaltar de Stockholms kommun tillhöriga kyrkogårdar ävensom enligt kungl. brev s. å. övertog vården av den äldre kyrkogården utanför Norrtull.

Kyrkogårdsnämnden utgöres av fyra av stadsfullmäktige samt fyra genom kyrkostämmornas i de territoriella församlingarna elektoror för två år i sänder valda ledamöter. För ledamöterna utses för samma tid av stadsfullmäktige fyra och av församlingarnas elektoror likaledes fyra suppleanter. Var och en av de territoriella församlingarna utses å kyrkostämman två församlingens medlemmar att deltaga i valet av församlingarnas ledamöter och suppleanter i nämnden. Dessa sända utsedda personer sammanträda på överståthållarens kallelse och verkställa sistnämnda val. Nämnden utses själv sin ordförande för två år i sänder. När överståthållaren är tillstades, föres ordet av honom. På nämndens förslag bestämma stadsfullmäktige, vilka tjänstebiträden nämnden skall hava till sitt förfogande. Plan för ordnande av kyrkogård eller del därav prövas av stadsfullmäktige. De pris och övriga villkor, som skola ligga till grund för upplåtelse av gravställen åt enskilda, skola jämväl av stadsfullmäktige bestämmas. Nämndens förvaltning och räkenskaper granskas för varje år av fyra revisorer, av vilka stadsfullmäktige äga att utse två; de övriga två utses av elektoror, som av de territoriella församlingarna väljas. Stadsfullmäktige bestämma över ansvarsfrihet.

Förordningar m. m. K. förordningen om kyrkogårdsnämnd i Stockholm den 29 april 1886. K. instruktionen för kyrkogårdsnämnden i Stockholm den 29 april 1886. K. brevet den 27 aug. 1886 aug. den gamla kyrkogårdens utanför Norrtull överlämnande till kyrkogårdsnämndens vård och förvaltning. Instruktion för den hos kyrkogårdsnämnden anställda syslomanen (kameraren), av nämnden antagen den 17 juli 1908. Bestämmelser rörande Stockholms stads begravningsplatser den 29 oktober 1912. Rörande arbets- och löneförhållanden hos kyrkogårdsnämnden äro bestämmelser utfärdade av nämnden den 12 jan. och 20 sept. 1912, med ändringar den 17 april och 16 okt. 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 477,300 kr. Inkomster: 477,300 kr.

Kyrkogårdsnämndens ledamöter.

Ordförande.

*Norström, E. G., f. d. kanslisekreterare (som led. vald av församlingarnas elektoror).

Övriga ledamöter.

- ***Björling, J.**, folkskollärare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Dahl, F. G. A.**, f. d. förste intendent, professor (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Eklund, K. A.**, kyrkoherde (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Lundström, K. B.**, grosshandlare (vald av stadsfullm.).
- ***Pihl, A. G.**, trädgårdsdirektör (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Sederholm, E.**, medicinalråd (vald av stadsfullm.).
- ***Wickman, G.**, arkitekt (vald av stadsfullm.).

Suppleanter.

- ***Andersson, P.**, folkskollärare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
- ***Carlson, G.**, f. d. kansliråd (vald av stadsfullm.).
- ***Curman, J. S.**, professor (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Ericsson, A. V.**, distriktsläkare (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Geijer, B. O.**, grosshandlare (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Lallerstedt, E. J.**, professor, arkitekt (vald av stadsfullm.).
- ***Schultén, O. W.**, grosshandlare (vald av församlingarnas elektorer).
- ***Tigerschiöld, H. E.**, kansliråd, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

Sekreterare

(1,200 kr.; ej å stat).

Norström, C.

Kyrkogårdsnämndens revisorer.

(För granskning av 1915 års förvaltning.)

- Djurling, E. W.**, konsul (utsedd av församlingarnas elektorer).
- Forsberg, E. V.**, kamrer, stadsfullm. (utsedd av församlingarnas elektorer).
- von Koch, L. H.**, redaktör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).
- Rissén, Hj. R.**, tulltjänsteman (utsedd av stadsfullm.).

Kyrkogårdsnämndens expedition.

Storkyrkobrinken 16, St.; rt. 50 33; st. 28 66; expeditionstid: 10—2; mars—april även 6—8 e. m.

Stat år 1916. Utgifter: 34,520 kr.

Kamrerare

- (14, nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat).
- Hellström, K. G.**, träffas 9—10, 1—2.

Kontorsskrivare och kassör, tillika expeditionshavande vid norra begravningsplatsen (10).

Eklom, H. M. (se nedan).

Kontorsskrivare och kontrollant (9). **Kn.**
Schönmeyr, F.

Trädgårdsmästare (10).

Wahlberg, J. A., st. 5 89 (norra begravningsplatsen).

Kontorsskrivare och ritare (8).

Ekman, O. N. V.; st. Haga 18 (norra begravningsplatsen).

Vaktmästarbiträde (1).

Ericsson, G. A.

Stockholms stads norra begravningsplats.

Utänför Norrtull; st. 5 88.

Stat år 1916. Utgifter: 312,760 kr. Inkomster: 324,800 kr.

Expeditionshavande (10).

Eklom, H. M., st. 5 88, träffas 4—5 (se ovan).

Dödgrävarförman (8).

Carlsson, A. E., st. 5 88.

Trädgårdsförman (8).

Joëlsson, J. G.

Gravskötarförmän

(1,440—1,940 kr. jämte fri bostad och värme; ej å stat).

Sandberg, C. A.; **Kling, A.**; **Källbom, Th.**

Orangör.

(1,940 kr. jämte fri bostad och värme; ej å stat).

Pettersson, A. A.

Grindvakt (4).

Pettersson, C. G.

Läkare

(300 kr.; ej å stat).

Hellström, T. G.

Dessutom *arbetare* (vintern 52, sommaren 112) och *arbeterskor* (vintern 3, sommaren 203) samt 20 *dödgrävare*.

Stockholms stads södra begravningsplats.

Utänför Skanstull; st. Enskede 14.

Stat år 1916. Utgifter: 130,020 kr. Inkomster 77,000 kr.

Förman (8).

Almroth, P. F.

Läkare

(150 kr.; ej å stat).

Klingberg, A. F.

Grindvakt

(300 kr.; ej å stat).

Öberg, C. G.

Dessutom *arbetare* (vintern 8, sommaren 16) och *arbeterskor* (vintern inga, sommaren c.a 37) samt 6 *dödgrävare*.

Fd.

Stockholms folkskoledirektion (och barnavårdsnämnd)

jämte i samband därmed stående institutioner.

Folkskoledirektionen.

*Fredsgatan 9, C.; rt. 92 07; st. 285 57;
sessionstider obestämda.*

Ända till och med år 1861 skötte var och en av huvudstadens församlingar sitt folkskoleväsende oberoende av de övriga. Församlingen utgjorde ett skoldistrikt. Den 27 september 1861 erhöll emellertid Stockholms stad en särskild stadga angående folkundervisningen. Enligt denna stadga skulle folkskoleväsendet i det stora hela utgöras en detta samhälles gemensamma angelägenhet, vars förvaltning handhades dels av en för samtliga folkskolor tillsatt överstyrelse, dels av de territoriella församlingarnas skolråd. Centralisationen har med bibehållande av detta förvaltningssätt blivit än fullständigare genomförd fr. o. m. 1904 genom lagarna angående ändrad lydelse av några §§ i förordningen om kyrkostämna, kyrko- och skolråd i Stockholm och angående folkskoleväsendet därstädes den 15 maj 1903. Kostnaderna beslutas och utgöras numera på sätt som om kommunalutskylder är stadgat; dock blev från de samtidigt lämnade bestämmelserna om övertagandet å angivna villkor av församlingarnas lokaler för folkskolan undantagen församling, som ej ville ingå på dessa villkor. Undantagsrätten har endast tagits i anspråk av Klara församling.

Efter inrättandet från och med år 1914 av en statens folkskoleöverstyrelse, har den kommunala överstyrelsen för folkskolorna i Stockholm till undvikande av namnförväxling erhållit benämningen »*Stockholms folkskoledirektion*».

Sedan kungl. maj:t genom nådigt brev den 9 oktober 1914 föreskrivit, att riket från och med den 1 januari 1915 skulle tillsvidare med avseende å inspektion av folkskoleväsendet vara indelat i 34 inspektionsområden, därvid Stockholms stad hänförs till Upplands södra inspektionsområde samt kungl. maj:t genom nådig kungörelse samma dag utfärdat bestämmelser angående inspektion av folkskoleväsendet i stad, som ej deltagar i landsting, har kungl. maj:t på framställning av folkskoledirektionen genom nådigt beslut den 12 mars 1915 medgivit, att Stockholms stad må jämlikt nämnda kungörelse tillsvidare under fem år, räknat från och med den 1 januari 1915, på vissa villkor vara befriad från inspektion av sitt folkskoleväsende genom statens folkskoleinspektör, dock att denna befrielse icke skall gälla granskningen och vits-

ordandet av folkskoledirektionens ansökningar om statsbidrag.

Direktionens ledamöter väljas av skolråden, Stockholms stads konsistorium och stadsfullmäktige sålunda, att varje skolråd, ävensom konsistorium väljer en ledamot, samt stadsfullmäktige bland stadens vid stadsfullmäktigval röstberättigade invånare (alltså även kvinnor) välja lika många ledamöter som hela antalet av de utav skolråden valda. Ledamot i direktionen väljes för en tid av två år och kan återväljas. Ordinarie val äger rum för Storkyrkoförsamlingens, Klara, Adolf Fredriks, Jakobs, Katarina, Maria och Bromma församlingars skolråd för år med jämnt årtal och det därpå följande samt för övriga för år med udda årtal och det därpå följande. Direktionen utser inom sig för varje kalenderår ordförande och vice ordförande. Enligt kungl. kungörelse den 15 december 1905 äger folkskollärarkåren i Stockholm att utse en representant att närvara vid direktionens sammanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna, men ej i beslutet och att få till protokollet antecknad avvikande mening. Lärarkårens representant får dock ej deltaga i behandlingen av frågor rörande lärares skiljande från tjänsten eller extra lärares entledigande.

För den årliga granskningen av direktionens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige fem revisorer.

Direktionen äger (enligt lagen den 29 juni 1908 om ändring av § 4 i lagen ang. folkskoleväsendet i Stockholm) att å särskilda inom densamma utsedda nämnder, envar bestående av minst fem personer, överlämna att å dess vägnar fatta beslut i vissa ärenden. Direktionen har med anledning härav för behandling av folkskoleärenden tillsatt en undervisningsnämnd, en ekonominämnd och en skolhusnämnd.

Undervisningsnämnden äger besluta rörande tjänstledigheter och förordnanden i vissa fall, tillstånd för lärare att kvarstå i tjänst, skolböckers antagande på försök, utdelning av understöd till främjande av folkskolebarns studier samt förbereder i övrigt ärenden av pedagogisk natur till föredragning hos direktionen.

Ekonominämnden äger besluta ang. tillämpning av gällande löneordningen i vissa fall, upplåtelse av skollokaler samt mindre ärenden av ekonomisk natur. I övrigt förbereder denna nämnd alla ekonomiärenden, som fördragas hos direktionen.

Skolhusnämnden äger fatta beslut rörande underhållsarbeten å skolhus och skolgårdar samt förbereder frågor om skoltomter och skolhusbyggnader.

Sedan stadsfullmäktige den 11 december 1911 beslutit upprättande av praktiska yrkesskolor samt tills vidare uppdragit högsta ledningen av dessa skolor åt direktionen, som i sin ordning äger utse en särskild yrkesskolennämnd, har direktionen utsett en sådan nämnd, bestående av fem personer, vilken nämnd enligt särskild instruktion äger beslutanderätt å direktionens vägnar rörande ärenden angående de under direktionen lydande yrkesskolorna, i den mån icke dessa ärenden skola avgöras av de särskilda yrkesskolornas styrelser eller äro av natur att skola av nämnden beredas för föredragning inför direktionen.

Dessutom utser direktionen inom sig kassaförvaltare samt ombud att närvara vid lärarprov.

I varje territoriell kyrkoförsamling i Stockholm skall finnas ett skolråd. Församlingens kyrkoherde är ordförande i skolrådet. Ledamöter i skolrådet väljas till lämpligt antal, dock icke understigande fem, av församlingen å kyrkostämman för två år i sänder. Även kvinna är valbar. Skolrådet väljer inom sig för varje år en vice ordförande.

Församlings skolråd har till uppgift att genom framställningar till direktionen m. m. söka främja folkskoleväsendets utveckling såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen. Skolrådet avgiver utlåtande vid tillsättande av ordinarie lärarbefattningar och utfärdar även, efter vederbörande överlärares hörande, tjänstgöringsbetyg åt lärare.

Direktionen är tillika barnavårdsnämnd i Stockholm enligt lagen ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902. Med stöd av § 2 i nämnda lag, sådan denna § lyder genom lag den 25 juni 1909, har direktionen uppdragit handläggningen av i barnavårdslagen avsedda ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnd i inskränkt bemärkelse). Vissa barnavårdsärenden skola dock handläggas av direktionen in pleno. Ang. direktionens verksamhet som barnavårdsnämnd se sid. 154.

Direktionen, vilken det tillkommer att anordna barnbespisningen i skolorna (se vidare sid. 141) och att utöva ledningen av densamma i dess helhet, har i enlighet med de av stadsfullmäktige den 29 december 1915 fastställda nya bestämmelserna angående barnbespisningens handhavande tillsatt en barnbespisningsnämnd, bestående av sju ledamöter, varav fem tillhörande direktionen. Innan vederbörlig instruktion för nämnden av direktionen fastställts, skola barnbespisningsnämndens beslut underställas direktionens prövning.

Författningar m. m. K. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i

Stockholm den 20 nov. 1863. K. stadgan ang. folkundervisningen i Stockholm den 8 nov. 1901 med ändringar den 15 dec. 1905, den 27 okt. 1911 den 21 nov. 1913, den 10 okt. 1914 och den 4 febr. 1916. Lag ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändringar av den 29 juni 1908 och den 25 juni 1909. Reglemente för Stockholms stads folkskolor den 28 april 1903 med ändring av den 8 dec. 1911. Lag angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903 med ändringar av den 7 juli 1905 samt den 29 juni 1908. K. instruktionen för överstyrelsen för Stockholms stads folkskolor den 15 maj 1903. Instruktion för överstyrelsens för Stockholms stads folkskolor nämnder, antagen av överstyrelsen den 16 dec. 1910 med tillägg av den 31 maj 1911. Bestämmelser ang. handläggning av yrkesskoleärenden, antagna av överstyrelsen den 27 jan. 1914. Instruktioner för förste och andre folkskoleinspektörerna, fastställda av överstyrelsen den 25 nov. 1910. Instruktion för överlärare vid Stockholms stads folkskolor, fastställd av överstyrelsen den 7 mars 1911.

Stat år 1916. Utgifter: 5,183,900 kr., därav för barnavården 157,568:89 kr. Inkomster: 1,270,000 kr. (därav statsbidrag 1,045,000 kr.).

Folkskoledirektionens ledamöter.

Ordförande.

***Palmgren**, J. H. H., regeringsråd (som led. vald av Engelbrekts förs:s skolråd); träffas å direktionens lokal i regel måndagar kl. 3 e. m.

Vice ordförande.

Nyström, J. F., lektor, stadsfullm. (som led. vald av stadsfullm.)

Övriga ledamöter.

d'Ailly, G. A. H., byråchef, stadsfullm. (vald av Adolf Fredriks förs:s skolråd).

***Albihn**, K. J. A., ingenjör (vald av Johannes förs:s skolråd).

***Aurivillius**, P. O. Ch., professor (vald av stadsfullm.).

***Bagge**, G. A., fil. lic., redaktör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

***Berglöf**, E. A., justitieråd (vald av stadsfullm.).

Bergstedt, P., ingenjör (vald av Bromma förs:s skolråd).

***Blomquist**, A. K., folkskollärare (vald av Kungsholms förs:s skolråd).

Brandel, R. A., fil. d.r., komminister (vald av Storkyrkoförs:s skolråd).

***Broomé**, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).

Bäckström, J. W., grosshandlare (vald av Jakobs förs:s skolråd).

***Eklund**, J. L., fabrikör, stadsfullm. (vald av Osears förs:s skolråd).

- Fd.** *Granér, C. T., överlärare (vald av Brännkyrka förs:s skolråd).
 Johansson, N. J. A., byggmästare (vald av stadsfullm.).
 Källander, A. J., kyrkoherde (vald av konsistorium).
 Lagerholm, O. W., fil. lic. fabriksidkare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 Larsson, O. E., folkskollärare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 *Lyttkens, I. A., f. d. kansliråd (vald av Hedvig Eleonora förs:s skolråd).
 Malm, C. G., sekreterare hos Svenska folkförbundet, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 Molin, O. E., fil. d:r, pastoratsadjunkt (vald av Maria förs:s skolråd).
 Nilsson, Fr., bibliotekarie, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 *Olin, A. R., direktör, stadsfullm. (vald av Matteus förs:s skolråd).
 Persson, P. E., överlärare (vald av Katarina förs:s skolråd).
 *Quint, Stina, redaktör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 *van Rijswijk, H. E., hovdekoratör (vald av stadsfullm.).
 *Ström, O. F., partisekreterare, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 *Sällström, G. F. W., ingenjör (vald av Gustav Vasa förs:s skolråd).
 Söderberg, J. G., f. d. överlärare (vald av Klara förs:s skolråd).
 Wahl, G. A., montör, stadsfullm. (vald av stadsfullm.).
 *Widerström, Karolina O., prakt. läkare (vald av stadsfullm.).

Lärarkårens representant.

Jönsson, Maria G.; Stenberg, O. (suppl.).

Folkskoledirektionens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning).

- Didring, F. W., grosshandlare.
 Ekman, V. R. tryckeriföreståndare.
 Hultman, G. H., ingenjör, stadsfullm.
 Larsson, G., byggmästare.
 Stockman, G., bankdirektör, stadsfullm.

Folkskoledirektionens nämnder.

Undervisningsnämnden.

Ordförande.

Nyström, J. F.

Övriga ledamöter.

Larsson, O. E.; Lyttkens, I. A.; Söderberg, J. G.; Widerström, Karolina O.; samt vid ärenden rörande kristendomsundervisningen Källander, A. J.

Ekonominämnden.

Ordförande.

Palmgren, J. H. H.

Övriga ledamöter.

Aurivillius, P. O. Ch.; Bäckström, J. W.; Eklund, J. L.; Nilsson, Fr.

Skolhusnämnden.

Ordförande.

Sällström, G. F. W.

Övriga ledamöter.

d'Ailly, G. A. H.; Bergstedt, P.; Granér, C. T.; Johansson, N. J. A.; Malm, C. G.

Yrkesskolenämnden.

Ordförande.

Lagerholm, O. W.

Övriga ledamöter.

Albihn, K. J. A.; Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K.; van Rijswijk, H.; Wahl, G. A.

Barnavårdsnämnden.

Ordförande.

Berglöf, E. A.

Övriga ledamöter.

Blomquist, A. K.; Brandel, R. A.; Källander, A. J.; Molin, O. E.; Persson, P. E.; Quint, Stina.

Barnbespisningsnämnden.

Ordförande.

Palmgren, J. H. H.

Övriga ledamöter.

Bagge, G. A.; Olin, A. R.; Persson, P. E.; Ström, O. F.; Petri, Hj. M., syssloman; Wedberg, Ebba Ch., fröken.

Kassaförvaltare.

Albihn, K. J. A.; Eklund, J. L.

Suppleanter.

Bäckström, J. W.; Olin, A. R.

Ombud att närvara vid läraryprov.

Molin, O. E.; Nyström, J. F.

Suppleanter.

Persson, P. E.; Söderberg, J. G.

Bibliotekskommittén

(för handläggning av ärenden ang. skolornas bibliotek).

Aurivillius, P. O. Ch.; Andersson, J. K. (Hanna) (ord. lärarinna vid Kungsholms folkskola); Lyttkens, I. A.; Nilsson, Fr.; von Schöele, F. A., förste folkskoleinspektör, ordf.; Stålfelt, P. E. (ord. lärare vid Maria folkskola).

Tandvårdskommittén.

(Jfr sid. 140.)

Lenhardtson, J. A. M., tandläkare; **von Schéele**, F. A., förste folkskoleinspektör; **Söderberg**, J. G.; **Widerström**, Karolina O.

Folkskoledirektionens expedition.

Fredsgatan 9, C.; rt. 92 07; st. 285 57; expeditionstid: 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Instruktionen. Instruktioner för kamreraren och sekreteraren hos Stockholms folkskoledirektion, antagna av direktionen den 25 febr. 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 70,920 kr.

Kamrerare (15)

(tillika föredragande i ekonomiärenden.)

Robach, E. C.; rt. 29 30; st. 89 92; träffas 2—3; under juli och augusti 10—11.

Sekreterare (13).

Wibelius, O. G. S.; rt. 92 07; st. 240 61; träffas 10—12, 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Redogörare (9).

Brunius, Augusta Ch.; rt. 92 07; st. 9 26; kassan hålles öppen 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9,30—1,30.

Byggnadsinspektör

(4,000 kr.; ej å stat.)

Ehrngren, O. I.; st. Söder 2 54; träffas 10—11 i bostaden Hornsgatan 81, Sö.

Värmeledningsinspektör

(700 kr.; ej å stat.)

Dahlgren, W.; rt. 12 84; st. 61 50 (kontoret, Strömsborg, C.).

Kontorsbiträden (5).

Höjer, Elisabeth; **Olsson**, Karin A.

Skrivbiträde (4).

Wallander, Karin J. M.

Förste vaktmästare

(6, nuv. innehavaren kvarstår å övergångsstat.)
Nilsson, J.

Vaktmästare (4).

Lundberg, O. T. V.

Desutom *statistiska biträden.*

Folkskoleinspektionen.

Fredsgatan 9, C.; expeditionstider: se nedan förste och andre folkskoleinspektören.

Vid övervakandet av folkskolornas verksamhet biträdes direktionen av vissa tjänstemän.

Förste folkskoleinspektören utövar närmast under direktionen den pedagogiska ledningen av och uppsikten över stadens folk-

skolor. Han skall vara närvarande vid direktionens, undervisningsnämndens och barnavårdsnämndens sammanträden och äger att deltaga i överläggningarna, men icke i beslut. Vid sidan av förste folkskoleinspektören finnes även en andre folkskoleinspektör, som skall närvara vid direktionens samt ekonominämndens sammanträden med uppgift att förbereda företädesvis frågor av administrativ och ekonomisk natur. Slöjdinspektören och slöjdinspektisen åligger att utöva tillsyn över undervisningen i slöjd och övervaka, att denna bedrivs enligt de grunder, direktionen fastställt. Inspektion över skolköksundervisningen tillkommer skolköksinspektisen, som också biträder med ordnande av barnbespisningen. Gymnastikinspektörerna åligger: att genom besök i skolorna taga noggrann kännedom om gymnastikundervisningens skötande i dessa samt lämna lärare och lärarinnor nödiga råd och upplysningar, att genom föredrag införa lärarpersonalen och undervisningskurser befördrade gymnastiska övningarnas ändamålsenliga bedrivande, samt att med uppmärksamhet följa de ordnade lekövningar, som vid skolorna förekomma m. m.

Exercis- och skjutinstruktören åligger: att meddela de bland lärarna uttagna instruktörer i exercis och mälskjutning nödig undervisning för övningarnas rätta bedrivande, att bland instruktörerna utse bataljons- och kompanichefer ävensom dem, som skola leda mälskjutningsövningarna, att leda de gemensamma utmarscher, som varje vår och höst företagas med lärjungar från samtliga folkskolor, ävensom de tävlings-skjutningar, som i samband därmed äga rum m. m.

Instruktioner. Instruktioner den 25 nov. 1910 för förste och andre folkskoleinspektören samt den 14 dec. 1903 för slöjdinspektören, slöjdinspektisen, gymnastikinstruktören och exercisinstruktören. (De senare äro under omarbetning.)

Stat år 1916. Utgifter: 34,345 kr.

Förste folkskoleinspektör (0).

von Schéele, F. A., professor; rt. 22 78; st. 198 86; träffas måndagar och fredagar 2—3 och onsdagar 10—11.

Andre folkskoleinspektör (16).

Jonsson, J. A., stadsfullm.; st. 89 93; träffas tisdagar och fredagar 1—2 och onsdagar 10—11.

Slöjdinspektör

(lön som folkskollärare, desutom tilläggslön 2,200 kr. samt rätt till ett ålderstillägg).

Bergh, G.; träffas å exp., Klara folkskola, Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., st. 193 07, onsdagar 2—3 samt i slöjdsalen, Storkyrkoförs. folkskola, Svartmangatan 22, St., st. 142 70, fredagar 1,30—3.

Fd.

Fd.*Slöjdinspektris*

(lön som folkskollärarinna, dessutom tilläggslön 1,000 kr. samt rätt till ett ålderstillägg).

Blomberg, Fanny E.; st. 215 37; träffas i bostaden Banérgatan 31, Ö.Dj., onsdagar 2—3 och lördagar 11—1.

Skolköksinspektris (10).

Bergström, Gertrud K. A.; st. 239 82; träffas å direktionens lokal onsdagar 2,30—3,30 och fredagar 3—4.

Gymnastikinspektörer.

(Anslag 4,200 kr.)

Falk, Elin; st. 161 10; träffas i bostaden Narva-vägen 30, Ö. Dj., tisdagar och fredagar 2—3;
Littorin, B. E., kapten; st. 150 07; träffas i bostaden Parkgatan 4, K., tisdagar och fredagar 4,30—5.

Exercisinstruktör

(600 kr.; ej å stat).

af **Wetterstedt**, N. V. U., frih., överstelöjtnant.

Folkskolans läkarvård.

För undersökning av barn vid Stockholms folkskolor antagas å direktionen medelst förordnande tillsvidare läkare för allmänna undersökningar (skolläkare); och böra dessa läkare helst vara boende var och en inom den församling, för vars skola han är anställd. Dessutom antages nödigt antal specialister för undersökning av sjukdomar i öron, näsa, svalg och ögon.

Skolläkare åligger bl. a. att vara närvarande vid barnens inskrivning vid läsårets början, att undersöka nyinskrivna barn, varvid de klena barn, som anses under sin skoltid böra årligen undersökas å matrikelbladen betecknas genom ordet »läkarekontroll», att varje läsår undersöka dessa barn samt i övrigt de barn, som till honom hänvisas av skolans överlärare, att undersöka barn, som äro föreslagna att sändas till skollovskoloni, att hålla mottagningar i skolan för att meddela föreskrifter rörande de barn, som av överläraren till honom hänvisas för lindrigare invärtes sjukdom; att vid inträffad smittosam sjukdom giva nödiga föreskrifter till hinderande av smittas spridande samt att ägna noggrann uppmärksamhet åt skolans hygieniska anordningar.

Varje av direktionen för undersökning av barn i stadens folkskolor antagen läkare är skyldig att till direktionen före februari månads utgång lämna skriftlig redogörelse för sin verksamhet under det sist förlutna året samt därvid göra de framställningar och anvisningar, vartill hans arbete kunnat giva anledning. Fr. o. m. år 1906 erhålla folkskolebarnen även fri läkarbehandling i skolan, utom i akuta sjukdomsfall. Det åligger därför vederbörande läkare att hålla särskild mottagning i skolans lokal — i de större skolorna en gång i veckan — för att meddela de föreskrifter och den övriga läkarbehandling, som kan vara av nöden.

Instruktion. Provisoriska bestämmelser ang. skolläkares åligganden av den 12 juni 1912.

Stat år 1916. Utgifter: 29,800 kr.

Avlöningar m. m. Skolläkare: inalles 26,800 kr.

Läkare.

Scholander, C. Th. (Storkyrkoförs.), rt. 20 88.

Zander, E. W. (Klara förs.), rt. 92 66, st. 147 84.

Spangenberg, K. G. V. (Kungsholms förs.), st. 183 00.

Söderling, K. A. S. (Adolf Fredriks, Gustav Vasa och Matteus förs.), st. 185 45.

Ekelund, C. M. (Jakobs och Johannes förs.), st. 212 51.

Nordgren, R. E. (Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.), st. 73 36.

Sundell, C. (Katarina förs.), rt. 40 19, st. 30 40.

Nylin, E. W. A. (Maria förs.), rt. 10 68.

Kinberg, f. Rosenbaum, Julia, *tf.* (Brännkyrka folkskolors Liljeholmsdistrikt, Brännkyrka kyrkskola samt folkskolorna vid Solberga och Långbrodal), rt. 32 10, st. 15 06.

Hulting, C. G., *tf.* (Brännkyrka folkskolor vid Enskede, Gubbängen, Södertörn och Orby), rt. Älvsjö 49, st. Långbrodal 1 65.

Lönborg, Fr. U. (för ögonsjukdomar), st. 31 63, st. 70 24.

Klingspor, S. W. (Storkyrko-, Klara, Jakobs och Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora, Oscars samt Brännkyrka förs.), st. 97 97. (för sjukdomar i öron, näsa och svalg).

Arnoldson, N. J. (Kungsh., Ad. Fredr., Gustav Vasa, Matteus förs.), st. 202 99, tjl., *tf.* **Hæggeström**, A.

Stangenberg, A. E. (Maria och Katarina förs.), st. Österm. 54 94.

Peyron, J. A. (Bromma förs.; endast för undersökningar); rt. 60 77; st. Brunkeb. 24 25.

Folkskolornas tandkliniker.

Genom stadsfullmäktiges beslut den 20 dec. 1906 anslagos 6,200 kr. för anordnande under år 1907 av en försöksstandklinik vid Stockholms folkskolor, varav 1,000 kr. för inredning och uppsättningskostnader, och i enlighet med stadsfullmäktiges beslut ang. stat för direktionen har anslaget för samma klinik under vartdera av åren 1908 och 1909 utgjort 5,200 kr. För år 1910 blev anslaget höjt till 6,700 kr. I staten för år 1911 anslago stadsfullmäktige för tvänne försöksstandkliniker 9,825 kr. och i staten för år 1912 9,900 kr. Från och med höstterminen 1913 är ytterligare en tandklinik upprättad, nämligen i Adolf Fredriks folkskola, varjämte verksamheten i övrigt skall utvidgas i syfte att successivt utsträcka den konservativa tandbehandlingen till barn från samtliga folkskolor. Direktionen har för inseende över klinikerna utsett en kommitté om fyra personer (se nedan).

Stat år 1916. Utgifter: 29,000 kr.

Direktionens tandvårdskommitté.

(Se ovan sid. 139).

Föreståndare för tandklinikerna

(avlönning se nedan).

Lenhardtson, J. A. M.

Engelbrekts tandklinik.*Engelbrekts folkskola, Valhallavägen 63, Ö.; st. 110 29; kliniktid: 8—11**Tandläkare*

(2,700 kr.; ej å stat).

Lenhardtson, J. A. M. (se ovan); **Lundberg, f.** von Schulzenheim, Nonny; **Stene, N. S.**son.**Adolf Fredriks tandklinik.***Adolf Fredriks folkskola, Tegnérsgatan 44, Va., st. 169 14; kliniktid: 8—11.**Tandläkare*

(2,700 kr., ej å stat).

Dahlén, G. S.; **Wannberg, K. L. J.****Södra tandklinik.***Katarina norra folkskola, Tjärhovsgatan 15, Sö.; st. 135 05; kliniktid: 8—11.**Tandläkare*

(2,700 kr.; ej å stat).

Hammarlund, H. A. F.; **Fischer, E. W.**; **Isacson, f.** Aronson, Agda K. S.**Församlingarnas skolor.**

Hela staden utgör ett skoldistrikt. Varje territoriell församling utgör ett skolområde. Skolan vid stadens uppfostringsanstalt å Skrubba (jfr sid. 108) tillhör Katarina församlings skolområde, och skolan vid den år 1747 grundade Murbeckska inrättningen (numera förlagd till Täby socken i Stockholms län, där undervisning meddelas ett 30-tal barn av vid Stockholms folkskolor anställd lärarinna samt en lärarinna i kvinnlig slöjd) tillhör Maria församlings skolområde. Genom kungl. brev d. 6 juni 1914 har skolan vid Sättra barnkoloni ställts under folkskoleinspektörens uppsikt och ledning.

Varje skolområde utgör ett eller flera överlärdistrikter. Överläraren har närmaste ansvaret för undervisningen vid folkskolan inom sitt distrikt. I de skolhus, där överläraren icke har sin huvudexpedition, äro för ordningens övervakande av folkskoleinspektören på överlärares förslag tillsatta tillsyningslärare. Överläraren är alltid lärare vid folkskolorna och förordnas efter skolrådets hörande av direktionen för en tid av högst fem år. Till överlärare kan numera även kvinna förordnas. Överläraren och de vid skolorna i hans distrikt tjänstgörande lärare och lärarinnor utgöra distriktets lärarkollegium, i vilket överläraren är ordförande. Varje lärarkollegium utser inom sig ett ombud för varje helt eller påbörjat

tiotal av ledamöternas antal. Dessa ombud utgöra tillsammans lärarkårens ombuds församling, som minst en gång varje år på kallelse av direktionens ordförande sammanträder med direktionens och skolrådets ledamöter samt folkskoleinspektören för överläggning om frågor angående folkskoleväsendet.

Folkskolan i Stockholm omfattar sex årsklasser, vardera om två terminskurser. Såsom överbyggnad på dessa sex årsklasser, vilka tillsammans utgöra folkskolans lägre avdelning, finnes en högre avdelning, omfattande två årsklasser. Dessutom finnas fortsättningsskolor och ersättningsskolor. Fortsättningsskolan är inrättad för lärjungar, som genomgått de för folkskolan fastställda lärokurserna samt icke ännu övergå till den högre avdelningen. Ersättningsskolan avser lärjungar, som på grund av fattigdom hindrats att fullständigt begagna folkskolans undervisning. Lärjungarna i varje terminskurs fördelas i parallellavdelningar, vilka undervisas var för sig av särskilda därtill utsedda klasslärare eller klasslärarinnor. Lärjungeantalet i varje avdelning bör i klasserna 1—2 av folkskolan även som i fortsättningsskolan och ersättningsskolan ej överstiga trettio samt i folkskolans övriga klasser och dess högre avdelning icke uppgå till mer än fyrtio. I årsklasserna 1—3 och, då så anses fördelaktigt, även i årsklassen 4 av folkskolan bildas blandade avdelningar av gossar och flickor. I övrigt bildas särskilda goss- och särskilda flickavdelningar; dock må undantagsvis blandade avdelningar anordnas även i folkskolans högre klasser och i dess högre avdelning. Vid indelningen iakttages i övrigt, att avdelningslärare (avdelningslärarinna) i regel behåller samma avdelnings kurs efter kurs.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn inrättades år 1905. I dessa avdelningar, som bestå av högst tolv lärjungar, undervisas företrädesvis barn, som varit i skolan två till sex terminer utan att hava gjort några märkbara framsteg; undervisningen pågår högst fyra timmar om dagen och till lärarinnor utses sådana, som själva önska komma i fråga och kunna anses lämpliga. För att bereda värd åt barnen även efter slutad skolgång har stiftats en förening »Hjälpklassernas skyddsförening», som utsänder skollovskolonier och har upprättat ett arbetshem (se vidare sid. 225).

Bespisning av fattiga skolbarn på församlingars, donationers och enskildas bekostnad har sedan länge förekommit i folkskolan. Tills år 1909 har den dock i regel omfattat blott middagsspisning. Genom anslag dels av stadsfullmäktige, dels av församlingarna samt med andra medel har numera även frukostbespisning kunnat anordnas. Stadsfullmäktige hava den 29 december 1915 fastställt nya bestämmelser ang. bespisningen, enligt vilka det tillkommer direktionen att anordna bespisningen och utöva ledningen av densamma i dess helhet. Avgörandet

Fd. av vilka barn äro i behov av skolbespising tillkommer lokala kommittéer, en för varje överlärdistrikt, bestående av ordförande utsedd av folkskoleledningen, en medlem utsedd av skolrådet, företrädesvis bland skolbarnens målsmän, en medlem utsedd av fattigvårdsstyrelsen i församlingen, en medlem utsedd av den eller de arbetsstugestyrelser, som hava sin verksamhet inom överlärdistriktet, folkskolans överlärare samt en lärare eller lärarinna utsedd av skolans lärarkollegium. T. v. fungera emellertid (med undantag för Bromma) de enligt förut gällande bestämmelser utsedda kommittéerna.

Undervisning i huslig ekonomi började meddelas första gången 1869, då ett försök gjordes i Storkyrkoförsamlingens folkskola i samband med tillagning av mat åt fattiga skolbarn. Följande år gjordes liknande försök i Hedvig Eleonora och Maria församlingar. Utgifterna bestredes av församlingarna och enskilda. Verksamheten utvecklades raskt och flera församlingar inrättade särskilda skolkök. År 1899 utfärdade direktionen ett »reglemente för Stockholms folkskolors skolkök». Till en början anställdes en lärarinna i vart skolkök, i en del hava sedermera anställdes även biträdande lärarinnor. Lärarinnornas avlöning bekostas av direktionen, som emellertid erhåller statsbidrag enl. k. förordningen den 16 juni 1906. I undervisningen deltaga flickor ur tolfte till och med sextonde kurserna samt i en del hjälpklasser.

Under 1860-talet anlades tvenne skolträdgårdar för Maria och Katarina församlingars skolor; dessas verksamhet nedlades emellertid åter på 1870-talet och först 1907 kom åter en skolträdgård till stånd, men då i större skala och mer planmässigt ordnad, och våren 1910 tillkom ytterligare en. Den förra, södra trädgården, är belägen vid Stora Blecktornet och den senare, norra trädgården, vid Solnavägen. Trädgårdarna, som skötas av barnen under lärares ledning, leverera årligen tusentals exemplar av växter för undervisningen i skolorna. Vid sidan av det praktiska arbetet meddelas ungefär en timme i veckan teoretisk undervisning i trädgårdsskötsel. I södra trädgården har uppförts ett växthus, från vilket även under den kallare årstiden tillhandahållas blommande växter för teckningsundervisningen i folkskolorna. I växthuset odlas även krukväxter, som vid lämplig storlek kostnadsfritt eller mot ringa avgift utdelas till folkskolebarnen.

I de flesta skolhusen i den egentliga staden finnas rymliga och väl inredda gymnastiksalar, vilka de högre avdelningarna erhålla undervisning en halvtimme varannan dag; i de tre lägsta årsklasserna inskränkas gymnastikövningarna till sådana enklare rörelser, som kunna försiggå i de vanliga klassrummen. Gymnastikskor tillhandahållas genom direktionens försorg. Övningarna ledas i allmänhet av vederbörande lärare och lärarinnor. Till hjälp vid gymnastikundervisningen äro

emellertid anställda elva från gymnastiska centralinstitutet utexaminerade gymnastiklärarinnor. För gossar i folkskolans högre avdelning anordnas under värmeritnen från 1 maj och under höstterminen till 1 oktober exercisövningar tre gånger i veckan, ledda av en bland skolans lärare, värjämte under samma tid anordnas skjutövningar. Vid skolorna äro anställda särskilda lekledare för att ordna barnens friluftss lekar; materiel för lekarna anskaffas genom direktionens försorg, och lekplatser hava upplåtits i parker i skilda delar av staden. I de flesta av skolhusen i den egentliga staden äro inrättade skolbad, och beredas därjämte ett stort antal barn tillfälle till sjöbad och simövningar i Stockholms stads sim- och badinrättning.

År 1907 grundades lärarbibliotek vid de olika folkskolorna. Dessa bibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1915 anslagit 8,800 kr., äro i allmänhet inrymda i de skolhus, där överlärarna hava sina expeditioner, och uppdelade i en referensavdelning med uppslagsböcker för studier på platsen och en läneavdelning för hemlän. För lärarnas fortbildning anordnas årligen med stadsfullmäktiges understöd sammanhängande föreläsningkurser (jfr sid. 221) och utdelas kommunala resestipendier.

Vid skolorna finnas lärjungebibliotek, till vilka stadsfullmäktige för år 1916 anslagit 15,500 kr. Deras sammanlagda bokantal uppgick den 31 dec. 1915 till 45,522 band. För de olika bibliotekens bokbestånd den sista dec. 1915 redogöres nedan under de olika skolorna. Genom anordnande under vintern av s. k. »läsaftnar» i skolorna har man berett barnen tillfälle till mer ostörd läxläsning.

Reglementen. Reglemente för Stockholms stads folkskolor den 28 april 1903 och instruktion för överlärare den 7 mars 1911. Lönerreglemente ang. lärarpersonalen i läs- och skrivämnen vid Stockholms folkskolor, fastställt av stadsfullmäktige den 19 och 21 dec. 1906 med ändring av den 18 maj 1908. Lönerreglemente ang. lärare i övningsämnena samt i fortsättnings- och ersättningsskolan vid Stockholms folkskolor, fastställt av stadsfullmäktige den 20 dec. 1906 med ändring av den 21 dec. 1911. Löne- och pensionsbestämmelser för lärarpersonalen i läs- och skrivämnena i Brännkyrka, antagna av stadsfullmäktige den 17 febr. 1913. Löne- och pensionsbestämmelser för lärarpersonalen i Bromma, antagna av stadsfullmäktige den 20 mars 1916. Reglemente ang. tilläggspension för ordinarie lärare och lärarinnor vid Stockholms folkskolor den 1 juni 1906 med ändring den 26 april 1915. Reglemente ang. pension för fast anställda övningslärare vid Stockholms folkskolor den 23 febr. 1914.

Stat år 1916. För folkskolorna: utgifter 3,662,655 kr., inkomster 1,035,000 kr. (statsbidrag); för folkskolelokalerna: utgifter 1,160,57:11 kr., inkomster 12,350 kr.

Avlöningar m. m. I 1911 års löne-reglering ingick icke lärarpersonalen äro

skolorna, däremot reglerades lönerna för vaktbetjäning vid folkskolelokalerna.

Överlärare. 15 överlärare: förutom avlöning såsom ordinarie folkskollärare tilläggslönen: 6 överlärare 2,200 kr.; 9 överlärare 1,200 kr. och fri bostad; var och en av dessa 15 dessutom rätt till ett ålderstillägg å 400 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen. Storkyrkoförsamling: 5 lärare, 18 lärarinnor. Klara församling: 5 lärare, 17 lärarinnor. Kungsholms församling: 23 lärare, 101 lärarinnor. Adolf Fredriks församling: 15 lärare, 64 lärarinnor. Gustav Vasa församling: 8 lärare, 27 lärarinnor. Matteus församling: 9 lärare, 41 lärarinnor. Jakobs församling: 6 lärare, 18 lärarinnor. Johannas församling: 10 lärare, 38 lärarinnor. Engelbrekts församling: 12 lärare, 48 lärarinnor. Hedvig Eleonora församling: 4 lärare, 16 lärarinnor. Oscars församling: 6 lärare, 23 lärarinnor. Katarina församling: 32 lärare¹⁾, 135 lärarinnor. Maria församling: 25 lärare, 104 lärarinnor. Brännkyrka församling: 23 lärare, 52 lärarinnor samt 26 småskollärarinnor, Bromma församling 10 lärare, 15 lärarinnor och 7 småskollärarinnor. — Varje lärare 2,200 kr., varje lärarinna 1,700 kr., med undantag av Brännkyrka och Bromma församlingar, där lönen är resp. 2,000 och 1,600 kr. Dessutom rätt till tre ålderstillägg vardera å 400 kr., åt varje ordinarie lärare och tre ålderstillägg, vardera å 200 kr., åt varje ordinarie lärarinna. Varje småskollärarinna 1,300 kr. med rätt till tre ålderstillägg, vart och ett å 100 kr.

E. o. lärare och lärarinnor i läs- och skrivämnen: 126,000 kr.

Ordinarie lärare och lärarinnor i övningsämnen. 32 lärarinnor i kvinnlig slöjd 1,350 kr., 12 lärare i teckning var och en 1,500 kr., 11 lärare i sång var och en 1,500 kr., 19 skolköksföreståndarinnor var och en 1,460 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (40 kr.), 3 skolköksföreståndarinnor var och en 1,310 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (40 kr.) samt bostad och värme (150 kr.), en skolköksföreståndarinna 1,160 kr. jämte fri middag under arbetsdagarna (40 kr.) och bostad (300 kr.)²⁾

E. o. och biträdande lärare och lärarinnor i övningsämnen. E. o. lärarinnor i kvinnlig slöjd, tillsammans: 16,800 kr. Biträde vid undervisningen i kvinnlig slöjd: 2,100 kr. E. o. lärare i teckning, tillsammans: 6,700 kr. E. o. lärare i sång, tillsammans: 3,900 kr. Biträdande lärarinnor i huslig ekonomi 20,200 kr.

Lärare och lärarinnor i metall-, trä- och pappslöjd, tillsammans: 92,500 kr. Lärarinnor i gymnastik, tillsammans: 17,200 kr. (därav till modifierad gymnastik 4,000 kr.). Lärare i vapen-

föring och skjutning, tillsammans: 1,900 kr. Lekledare, tillsammans: 6,350 kr.

Lärare i fortsättnings- och ersättnings-skolorna: 8,000 kr. Extra undervisning: 13,500 kr. Undervisning i kvinnlig hygien: 600 kr.

Sekreterarna i skolråden avlönas av de olika församlingarna med växlande belopp. Bibliotekarierna avlönas med arvoden olika i de olika skolorna.

Vaktbetjäning m. m. 18 vaktmästare: avlöning i lönegrupp 4 (utom en, som kvarstår å äldre stat). 12 värmeledningsskötare: avlöning i lönegrupp 4. 16 baderskor: avlöning i lönegrupp 2. Dessutom anslag av växlande belopp till biträden åt vaktmästare och värmeledningsskötare (eldare) samt till portvaktstjänstgöring.

Storkyrkoförsamlingens folkskola.

Storkyrkoförsamlingens folkskola räknar värdeterminen 1916 inalles 21 undervisningsavdelningar med 581 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Svartmangatan 22, *St.*, med 14 klassrum, den andra vid Skärgårdsgatan 6, *St.*, med 10 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 2,294 band.

Skolrådets ledamöter

Stortorget 1, *St.*

Welinder, N. J., vice pastor, självskr. ordf.; **Berglund**, E. K., vice häradshövding; ***Bernström**, C. A. Fr., tryckeriföreståndare; ***Brandel**, R. A., komminister; **Creutz**, J. W., assursändirektör; ***Lund**, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.; **Malmgren**, O. W., grosshandlare, kassör; ***Ohlsson**, J. E., speccerihandlare; **Petersson**, C. Ch. V., apotekare.

Sekreterare.

Gyllensvärd, G. V., st. Söder 3 08.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.¹⁾

Karlsson, L. V., överlärare, ordf.; **Malmgren**, O. W., grosshandlare (utsedd av skolrådet); **Schlander**, C. Th., distriktsläkare (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Schifström**, Mathilda E., f. d. lärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Svensson**, Ingrid, folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Karlsson, L. V., st. 142 70, träffas å exp. Svartmangatan 22, *St.*, alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

¹⁾ Dessutom två lärare, anställda vid stadens uppfostringsanstalt vid Skrubba, avlönade av fattigvårdsnämnden.

²⁾ Samtliga dessa övningslärare äga dessutom rätt till tre ålderstillägg.

¹⁾ Barnbespisningskommittéerna (med undantag för Bromma fungera t. v. sådana de utsågos under föregående år enligt då gällande bestämmelser).

Fd.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	4
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	18
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	7

Så lärare och lärarinnor 32

Bibliotekarie.

Olsson, D.

Vaktmästare (4).

Jansson, V. E.

Dessutom fyra städerskor och en baderska (2).

Klara församlings folkskola.

Klara församlings folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 24 undervisningsavdelningar med 734 skolbarn. Skolan är inrymd i nya skolhuset vid Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., och innehåller 30 klassrum förutom ett antal rum för speciella skoländamål ävensom gymnastiksal, badavdelning och skolkök samt bostadslägenhet för överlärare, vaktmästare och värmeledningsskötare. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 2,569 band.

Skolrådets ledamöter

Klara östra kyrkogata 8, C.

Bokander, H. G. E., vice pastor, självskr. ordf.; **Andersson**, B. John F., ingenjör, kassör; ***Lilja**, S. A. J., hovintendent, stadsfullm.; **Magnusson**, A. E., byggmästare, stadsfullm., vice ordf.; ***Ståhlberg**, J. A. A., zinketsare; **Söderberg**, J. G., f. d. överlärare; ***Widerström**, Karolina O., prakt. läkare.

Sekreterare.

Croneborg, O U., rt. 70 91.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Ehlin, E., överlärare, ordf.; **Andersson**, B. John F., ingenjör (utsedd av skolrådet); **Thulin**, E. L., handlande, **Rudelius**, J. L., instrumentmakare (utsedda av fattigvårdsstyrelsen); **Pege-low**, f. Hedlund, Emma, fru (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Aspman**, Maria E., folkskol-lärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare

Ehlin, E. E., st. 193 07, träffas å exp. Klara södra kyrkogata 13 & 15, C., alla undervisningsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	17
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	6

Så lärare och lärarinnor 31

Bibliotekarie

Granlund, f. Wallis, J. K. M. (Hanna).

Vaktmästare (4).

Andersson, K. W.

Dessutom en värmeledningsskötare (4) och en baderska (2).

Kungsholms församlings folkskola.

Kungsholms församlings folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 129 undervisningsavdelningar med tillsammans 3,966 skolbarn. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, den ena vid Mariebergsgatan 34, K., med 88 klassrum. den andra vid Hantverkaregatan 17, K., med 12 klassrum. Dessutom finnas vid Kungsholms-gatan 72, K., två skolkök och en bespisningsanstalt. I fortsättningsskolan är antalet barn 16. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 3,938 band. Skolans lärarbibliotek omfattade vid samma tid 1,010 band.

Skolrådets ledamöter.

Parvmätaregatan 3, K.

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Bergqvist**, B. J:son, överdirektör; ***Blomquist**, A. K., folkskollärare; **Brundin**, E. J., disponent; **Davidson**, J. A. L., förste pastoratsadjunkt; ***Karlsson**, A. P., järnarbetare; ***Pettersson**, G., handlande; **Stjärne**, G., polisöverkonstapel; ***Winberg**, C., redaktör.

Sekreterare

Lindeberg, C. A., rt. 29 67.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Olsson, J., överlärare, ordf.; **Spangenberg**, K. G. V., distriktsläkare (utsedd av skolrådet); **Geijer**, B. O., f. d. grosshandlare, **Olsson**, N. M., skohandlare (utsedda av fattigvårdsstyrelsen); **Fri-stedt**, J. Maria, folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Bengtsson**, J., folkskol-lärare (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Olsson, J., st. Kungsh. 3 04, träffas å exp. Mariebergsgatan 34, n. b., K., alla läsdagar 7,30—8,30 f. m. och 5—5,30 e. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. och därjämte å exp. Hantverkaregatan 17, K., st. 107 06, onsdagar 10,30—11,30 f. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	23
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	101
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinna å vakant plats i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	6
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	17

S:a lärare och lärarinnor 151

Bibliotekarie.

Andersson, J. K. (Hanna).

Vaktmästare (4)

Andersson, K. E.

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), två *biträden*, en *städerska* och två *baderskor* (2).**Adolf Fredriks församlings folkskola.**

Adolf Fredriks församlings folkskola är uppdelad på två skolhusbyggnader, en vid Tegnérsgatan 44, Va., och en vid Salmätaregatan 2, Va.

Folkskolhuset vid Tegnérsgatan 44 har 66 klassrum, skolhuset vid Salmätaregatan 2 12 klassrum. De båda skolhusen räknas vårterminen 1916 inalles 82 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,572 skolbarn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 2,890 band.

Skolrådets ledamöter.

Kammakaregatan 30, Va.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf.; d'Ailly, G. A. H., byråchef, stadsfullm.; *Asklund, H. G., läroverksadjunkt; Gagner, H. Marie-Louise Ch., seminarieadjunkt; *Holmkvist, G. H., målarmästare; *Nilsson, S., fil. kand., f. d. överlärare; Rosenberg, J. O., f. d. professor, vice ordf.; Rudner, A. E., möbelsnickare; *Svensson, F. L., prakt. läkare.

Sekreterare.

Ljungman, C. J. D., rt. 29 90.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Sternar, J. L., överlärare, ordf.; Gagner, H. Marie-Louise Ch., seminarieadjunkt (utsedd av skolrådet); Netzel, Laura, fröken; Hellgren, R. W., arkitekt (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); Blomquist, Augusta L., föreståndarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); Österberg, Ebba K. L., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Sternar, J. L., träffas å exp. Tegnérsgatan 44, Va., st. 169 14, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m.

ävensom måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt å exp. Salmätaregatan 2, Va., st. 169 16, lördagar kl. 12 middagen.

Fd.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	15
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	63
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	5
Lärare i övningsämnen	7
Lärarinnor i övningsämnen	14

S:a lärare och lärarinnor 105

Bibliotekarie.

Locander, Cecilia K.

Vaktmästare.

Gustafson, E. G. (4; vid Tegnérsgatan); Forsling, Gustava (lön 900 kr., bostad, värme och lyse; vid Salmätargatan).

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare* och en *baderska* (2).**Gustav Vasa församlings folkskola.**

Gustav Vasa församlings folkskola, Karlbergsvägen 34, Va., räknar vårterminen 1916 34 skolavdelningar med tillsammans 1,074 barn, därav 7 avdelningar undervisas kl. 2—6. I fortsättningskolan är lärjungeantalet 32 och i ersättningskolan 11. Hela barnantalet är således 1,117. Skolhuset har 26 klassrum. Den 31 dec. 1915 funnos i skolbiblioteket 2,220 band.

Skolrådets ledamöter.

Västmannagatan 63, Va.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; Björklund, Sigrid O. M., lärarinna; Dalström, J. J., f. d. överlärare; *Francke, Cecilia, folkskollärarinna; Hallström, K. L. F., snickare; *Lundbergh, G. H., grosshandlare, vice ordf.; Rudberg, T. A., lektor; *Sällström, G. F. W., ingenjör; en vakant.

Kassör.

Enell, H. G. O., apotekare.

Sekreterare.

Falkenberg, A. C. M., frih., st. 193 00.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Andrén, O., överlärare, ordf.; Salén, f. af Klintberg, S. A. M. (Signe), prakt. läkare (utsedd av skolrådet); Lindholm, J. M., fabrikör; Sjögren, P., fabrikör (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); Rydberg, Olga A., fröken (utsedd av arbetsstugestyrelsen); Schmiedte, Ida M., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Fd. *Överlärare.*

Andrén, O., st. 193 03, träffas å skolans exp. Karlbergsvägen 34, *Va.*, varje läsdag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen m. m. 27
Lärare i övningsämnen 5
Lärarinnor i övningsämnen 9

S:a lärare och lärarinnor 49

Bibliotekarie.

Eriksson, S. Konkordia.

Vaktmästare (4).

Pettersson, E. V., st. 193 03.

Dessutom en värmeledningskötare (4).

Matteus församlings folkskola.

Matteus församlings folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 55 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,756 skolbarn. Skolan är belägen vid Norrtullsgatan 18, *Va.*, och har 49 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 3,010 band.

Skolrådets ledamöter.

Västmannagatan 92, *Va.*

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf.;
Ahlberg, K. J., direktör; **Andersberg, A. W.**, kamrerare; **Forsell, J. A. S.**son, expeditiönsförare; ***Olin, A. R.**, direktör, stadsfullm.;
***Ringselle, G. A.**, läroverksadjunkt; ***Sandberg, H. T.**, f.d. bokauktionskommisarie, vice ordf.

Suppleanter.

***Carlson, H. J.**, folkskollärare; **Danielsson, T. Hj.**, möbelsnickare; **Norén, G. E.**, läroverksadjunkt.

Sekreterare.

Edman, P. V., rt. 155 82.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Carli, E. J., överlärare, ordf.; **Themptander, Thekla U.**, fröken (utsedd av skolrådet); **Sandberg, H. F.**, f. d. bokauktionskommisarie; **Almström, K. W.**, disponent (utsedda av fattigvårdsstyrelsen); **Blomquist, Augusta L.**, föreståndarinna, (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Carlson, H. J.**, folkskollärare (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Carli, E. J., st. 180 51, träffas å exp. Norrtullsgatan 18 n. b., *Va.*, varje läsdag 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 40
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 5
Lärare i övningsämnen 1
Lärarinnor i övningsämnen 6

S:a lärare och lärarinnor 63

Bibliotekarie.

Almin, f. Pettersson, A. Wilhelmina.

Vaktmästare (4).

Strömbäck, T. G

Dessutom en värmeledningskötare (4) och en baderska (2).

Jakobs och Johannes församlingars folkskola.

Jakobs och Johannes församlingars gemensamma folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 67 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,091 skolbarn. Skolan är fördelad på fyra skolbyggnader, en vid Brunnsgatan 11, *C.*, med 18 klassrum, en vid Roslagsgatan 53, *Va.*, med 28 klassrum, en vid Ynglingagatan, *Va.*, med 14 klassrum och en å Skeppsholmen, *Ö.Dj.*, med 1 klassrum. Sex avdelningar undervisas i skolhuset Valhallavägen 63, *Ö.* Skolbiblioteket i Johannes folkskola omfattade den 31 dec. 1915 2,715 band och det höstterminen 1915 inrättade biblioteket vid Jakobs folkskola vid samma tidpunkt 573 band.

Jakobs församlings folkskola.*Skolrådets ledamöter.*

Jakobsгатan 4, *C.*

Hammarsten, F., kyrkoherde, självskr. ordf.;
Bäckström, J. W., grosshandlare; **Böhme, A. G.**, prakt. läkare; **Hedin, Clara C. H.**, fröken;
***Sjögren, A.**, fabrikör; ***Svenson, A.**, skräddarmästare; ***Wretman, J.**, rådman, vice ordf.

Sekreterare.

Afzelius, A. C. A., st. Brevik 31.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Wassberg, A., överlärare, ordf.; **Sjögren, A.**, fabrikör (utsedd av Jakobs förs. skolråd); **Edén, L. A.**, f. d. överlärare (utsedd av Johannes förs. skolråd); **Öhman, K.**, kyrkoherde; **Sifvert, A. V.**, järnkramhandlare (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Haglund, f. Land, A. Helena, fru** (utsedd av arbetsstugestyrelserna); **Strömbäck, Ebba M. E.**, folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Suppleanter.

Lignell, E., komminister (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Alexandersson, C. A.**, bruksägare, **Söderström, Elsa R. A.**, fröken (utsedda av arbetsstugornas styrelser).

Överlärare.

Wassberg, A., st. 193 06, träffas å exp. Roslagsgatan 53, n. b., *Va.*, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. och i skolhuset vid Brunnsgratan 11, C., st. 169 15, fredagar kl. 1 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 5
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 18
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen 1
Lärarinna i övningsämnen 1

S:a lärare och lärarinnor 25

Bibliotekarie.

Andersson, Emelie K.

Johannes församlings folkskola.

Skolrådets ledamöter.

Kammakaregatan 12, *Va.*

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Althin, N. P.**, byggmästare; **Alfvén, K. A.**, prakt. läkare; **Brodin, J. E.**, f. d. rektor; ***Edén, L. A.**, f. d. överlärare; **Hjorth, J. E.**, direktör, stadsfullm.; ***Steinmetz, f.** Brummer, H. Eugenie, f. d. skolföreståndarinna.

Suppleanter.

***Lignell, E.**, komminister; ***Lindberg, I. A. S.**, montör.

Sekreterare.

Engellau, I., rt. 97 49.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Samma kommitté som för Jakobs förs:s folkskola (se ovan).

Överlärare.

Wassberg, A. (se Jakobs förs:s folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 9
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 36
Lärarinnor i övningsämnen 8

S:a lärare och lärarinnor 53

Bibliotekarie.

Jönsson, Maria G.

Vaktmästare (4)

Ek, N. A., (Johannes folkskola); **Söhr, O.**, (Jakobs folkskola).

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare*, tretton *stüderskor* och en *baderska* (2).

Engelbrekts församlings folkskolor.

Engelbrekts församling har två folkskolor, se nedan.

Skolrådets ledamöter

Östermalmsgatan 67, Ö.

Lindhagen, L. T., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Berg, J. Hj.**, slöjdinspektör, vice ordf., kassör; **Branzell, A.**, överlärare; **Engström, Lilly A.**, f. d. lärarinna; **Lind, N. G. C.**, bokhållare; ***Lindblom, K. A.**, rektor; ***Westermarck, F. J. E.**, professor.

Sekreterare.

Norman, C. A. H., rt. Österm. 8 41; st. 69 90.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Branzell, A., överlärare, ordf.; **Engström, Lilly A.**, f. d. lärarinna (utsedd av skolrådet); **Ringholm, K. E.**, direktör stadsfullm. (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Afzelius, S.** Harriet K. M., fröken (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Lundberg, Hildegard J.**, folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

I. Folkskolan vid Valhallavägen.

Folkskolan räknar vårterminen 1916 inalles 47 undervisningsavdelningar med 1,383 skolbarn. Skolan är belägen vid Valhallavägen 63, Ö., och har 60 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 2,895 band.

Överlärare.

Branzell, A., st. 110 29, träffas å exp. Valhallavägen 63, Ö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m., måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt tisdagar i skolan vid Värtan 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen 34
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen 3
Lärare i övningsämnen 7
Lärarinnor i övningsämnen 8

S:a lärare och lärarinnor 62

Bibliotekarie.

Bergström, Anna.

Vaktmästare (4).

Hagberg, A. S.

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare*, en *portvakt* och en *baderska* (2).

Fd.

2. Folkskolan vid Värtan.

Folkskolan vid Värtan räknar vårterminen 1916 inalles 13 undervisningsavdelningar med 378 skolbarn. Skolan är belägen i Hjorthagen och har 11 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 964 band.

Överlärare.

Branzell, A., st. 68 13, träffas å exp. tisdagar 1—1,30 e. m. Övriga mottagningstider, se ovan.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	2
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	10
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	3

S:a lärare och lärarinnor 17

Bibliotekarie.

Claesson, J. V., *tf.*

Vaktmästare

(4; dessutom ersättning såsom eldare 200 kr.).

Åström, P.

Dessutom en *baderska*.

Hedvig Eleonora och Oscars församlingars folkskolor.

Hedvig Eleonora och Oscars församlingar hava tillsvidare en gemensam folkskola. Denna skola är uppdelad på tre skolbyggnader, den ena vid Linnégatan 54, Ö., som ligger inom Oscars församling, den andra vid Linnégatan 37, Ö., som ligger inom Hedvig Eleonora församling, och den tredje å Djurgården, tillhörande Oscars församling.

Folkskolhusen räkna vårterminen 1916 inalles 50 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,545 skolbarn. Skolhuset vid Linnégatan 54 har 32 klassrum; skolhuset vid Linnégatan 37 har 13 klassrum och Djurgårdens skolhus 7 klassrum. Hedvig Eleonora och Oscars församlingars skolbibliotek omfattade den 31 dec. 1915 2,596 band.

Hedvig Eleonora församlingars folkskola.

Skolrådets ledamöter

Jungfrugatan 7 B, Ö.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Andersson, Hedda A.**, prakt. läkare; **Bergström, J. A.**, kamrerare, kassör; **Fähræus, G. R.**, rektor; ***Lyttkens, I. A.**, fil. dr, f. d. kansli-råd; **Nordgren, R. E.**, överläkare; ***Schultén, O. W.**, grosshandlare.

Sekreterare.

Tottie, G. V., rt. Östern. 13 65, st. Östern. 1937.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Blomqvist, A., överlärare, ordf.; **Schultén, O. W.**, grosshandlare (utsedd av Hedvig Eleonora förs:s skolråd); **Göranson, J. F.**, byggmästare (utsedd av Oscars förs:s skolråd); **Johanson, E.**, grosshandlare (utsedd av Hedvig Eleonora förs:s fattigvårdsstyrelse); **Rosengren, Karolina M.**, f. d. folkskollärarinna (utsedd av Oscars förs:s fattigvårdsstyrelse); **Svensson, Anna A. Ch.**, folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Buréus, M.** Elisabet, folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Blomqvist, A., st. 192 98, träffas å exp. Linnégatan 54, Ö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt därjämte måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. samt i Djurgårdens folkskola fredagar 12,45—1,15 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	4
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	16
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	2
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	5

S:a lärare och lärarinnor 28

Oscars församlingars folkskola.*Skolrådets ledamöter.*

Fredrikshovsgatan 3, Ö.Dj.

Aurelius, B. O., vice pastor, självskr. ordf.; ***Blomqvist, A.**, överlärare; **Gezelius, A.**, apotekare; ***Göranson, J. F.**, byggmästare; ***Huldt, Hilda Ch.**, lärarinna; **Stendahl, S.**, grosshandlare, stadsfullm.; **Wennerholm, O. T. H.**, vice häradshövding, vice ordf.

Sekreterare.

Törnell, E. R., rt. Östern. 68; st. Östern. 8 39.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Samma som för Hedvig Eleonora förs:s folkskola (se ovan).

Överlärare.

Blomqvist, A. (se Hedvig Eleonora förs:s folkskola).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	22
E. o. lärarinna i läs- och skrivämnen	1
Lärare i övningsämnen	3
Lärarinnor i övningsämnen	8

S:a lärare och lärarinnor 40

Bibliotekarier.

Hellberg, Augusta K. (Linnégatan 54); Hansson, Betty (Djurgårdens folkskola).

Vaktmästare (4).

Westrén, S. J. E. (Linnégatan 54).

Dessutom en värmeledningsskötare (4) en baderska (2).

Katarina församlings folkskolor.

Katarina församling har tre folkskolor, se nedan.

Skolrådets ledamöter.

Högbergsgatan 15, Sö.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, självskr. ordf.; *Bergström, A. W., arkitekt; Brate, E., lektor, vice ordf.; Djurling, E. W., grosshandlare; Karlsson, V. E., modellsnickare, stadsfullm.; Klefbeck, E. A., komminister, stadsfullm.; *Liljebäck, E. S., tapetserare; *Lindfeldt, Maria M. E., fröken, kassör; *Lundahl, Fr., apotekare; *Thunell, J. W., byggmästare; Vester, A., sjukkassettjänsteman.

Sekreterare.

Looström, A. H., rt. 93 14, st. 32 05.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Se nedan i de olika överlärardistrikten.

Katarina norra folkskola.

Katarina församlings norra folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 43 undervisningsavdelningar med 1,402 skolbarn. Skolan är belägen Tjärhovsgatan 15 & 17, Sö., och har 37 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 2,503 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Persson, P. E., överlärare, ordf.; Lindfeldt, Maria M. E., fröken (utsedd av skolrådet); Nilsson, F. O. V., direktör, stadsfullm.; Piehl, C. G. F., civilingenjör (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); Wendelin, Emma H., folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); Damberg, J. Ch. (Loten), folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Persson, P. E., st. 135 05, träffas å exp. Tjärhovsgatan 15, Sö., alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 6
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 32 1)
E. o. lärare i läs- och skrivämnen 1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 5
Lärarinnor i övningsämnen 10

S:a lärare och lärarinnor 54 1)

1) Därav en med tjänstgöring vid barnvårdsnämndens barnhem vid Stora Blecktornet.

Bibliotekarie.

Lilja, Maria E.

Vaktmästare (4).

Edling, A. J.

Dessutom en värmeledningsskötare (4), en baderska (2) och en portvakt.

Katarina södra folkskola.

Katarina södra folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 65 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,122 skolbarn och är belägen vid Värmdögatan 2, Sö. Skolan är fördelad på två skolbyggnader, gamla skolhuset med 16 klassrum och nya skolhuset med 47 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 4,300 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Bergh, A., överlärare, ordf.; Vester, A., sjukkassettjänsteman (utsedd av skolrådet); Nilsson, F. O. V., direktör, stadsfullm.; Piehl, C. G. F., civilingenjör (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); Beckstrand, Stina J., folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); Bergström, Anna E., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Bergh, A., st. 302 09, träffas å exp. Värmdögatan 2, Sö., nya skolhuset, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen 12
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 49
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen . . . 5
Lärare i övningsämnen 1
Lärarinnor i övningsämnen 10

S:a lärare och lärarinnor 77

Bibliotekarie.

Andersson, K. Augusta.

Vaktmästare (4).

Erikson, F. V.; Dahlberg, E. R.

Dessutom en värmeledningsskötare (4) och en baderska (2).

Sofiaskolan.

Skolan, som är belägen Skånegatan 117, Sö., räknar vårterminen 1916 inalles 71 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,213 barn och innehåller 71 klassrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 3,134 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Wihlander, A. G., överlärare, ordf.; Klefbeck, E. A., komminister, stadsfullm. (utsedd av skolrådet); Nilsson, F. O. V., direktör, stadsfullm.; Piehl, C.

Fd.

G. F., civilingenjör (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Eigenström**, B. Signe M., folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Samuelsson**, Anna L., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Wihlander, A. G. st. 313 38, träffas å exp. Skånegatan 117, *Sö.*, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	13
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	54
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Lärare i övningsämnen	1
Lärarinnor i övningsämnen	10

Så lärare och lärarinnor 83

Bibliotekarie.

Ideström, S. O.

Vaktmästare (4).

Frisk, A. R.

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare* och en *baderska* (2).

Maria församlings folkskola.

Maria församlings folkskola räknar vårterminen 1916 inalles 143 undervisningsavdelningar med tillsammans 4,520 skolbarn. Skolan är fördelad på tre skolbyggnader, en vid Ringvägen, *Sö.*, med 62 klassrum och de båda övriga, vid Timmermansgatan 28, *Sö.*, med 26 klassrum. Dessutom finnes på senare platsen en särskild mindre byggnad med slöjdsal och skolkök med matrum. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 5,186 band.

Skolrådets ledamöter.

S:t Paulsgatan 10, *Sö.*

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf.; ***Boije af Genås**, S. J. A., rektor, vice ordf.; ***Edberg**, Ingrid, M., lärarinna; **Lidman**, C., överlärare, stadsfullm.; ***Molin**, O. E., fil. dr., pastoratsadjunkt; **Nylin**, E. W. A., prakt. läkare; **Rissén**, Hj. R., tulltjänsteman; **Rosengrén**, C. O. L., grosshandlare, kassör; ***Wickberg**, Th. W., tulltjänsteman, stadsfullm.

Sekreterare.

Masreliez, K. V., rt. 96 69.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Lidman, C., överlärare, stadsfullm., ordf.; **Ankar**, f. Virgin, M. E. G. Adèle, fru (utsedd av skolrådet); **Lindeberg**, E. W., komminister,

Winberg, f. Fogelin, Gerda J. W., fru (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Sahlin**, A. Cecilia, folkskollärarinna (utsedd av arbetsstugestyrelsen); **Ericsson**, f. Bäckström, Anna F., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Lidman, C., stadsfullm.; st. 302 10, träffas å exp. vid Ringvägen, *Sö.*, alla läsdagar 7,45—8,30 f. m. samt måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m. och å exp. vid Timmermansgatan 28, *Sö.*, st. 135 06, onsdagar 10,30—11 f. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	26
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	106
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	11
Lärarinnor i övningsämnen	22

Så lärare och lärarinnor 167

Bibliotekarie.

Stålfelt P. E.

Vaktmästare (4).

Sävelin, P. J. (skolan vid Ringvägen); **Regnström**, C. A. (skolan vid Timmermansgatan).

Dessutom en *värmeledningsskötare* (4), en *eldare* och två *baderskor* (2).

Brännkyrka församlings folkskolor.

Brännkyrka bildar numera två överlärardistrikt, *Kyrkskoledistriktet* och *Liljeholmsdistriktet*. Under vardera av överlärarna sorterar en tillsyningslärare.

Skolrådets ledamöter.

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf.; **Andersson**, P., folkskollärare, stadsfullm.; ***Brolin**, L., faktor; **Gäbel**, M., disponent; ***Lindquist**, Hj., bokhållare; ***Nauckhoff**, S., ingenjör; **Sandberg**, C. A. J:son, arbetsförmän; ***Wahlström**, A. Th., överlärare; **Wallin**, J. A., tf. uppbördsman; **Wetterlind**, C. L., fabrikör, vice ordf.

Sekreterare.

Öström, J. N. H.

Kyrkskoledistriktet.

Inom kyrkskoledistriktet finnas skolor vid Solberga (kyrkskolan), Orby, Långbrodal och Enskede, Gubbängen och Södertörn, vilka vårterminen 1916 räknas 61 undervisningsavdelningar med tillsammans 1,816 skolbarn. I Orby, Långbrodal och Enskede äro nya skolhus uppförda under åren 1914 och 1915. Skolbiblioteken omfattade den 31 dec. 1915 1,400 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Granér, C. T., överlärare, ordf.; **Brolin**, L., faktor (utsedd av skolrådet); **Sandeborg**, M. O., slakthusdirektör; **Mild**, C. A., syssloman (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Ericson**, Elsa M. L., folkskollärarinna (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Granér, C. T.; träffas å expeditionen i kyrkskolan alla lördagar 7,45—8,30 f. m., rt. Älvsjö 5, st. Liljeholmen 3; i skolan i Långbrodal måndagar 1—1,30 e. m., st. Långbrodal 56; i skolan i Örby torsdagar 11,15—11,45 f. m., st. Örby 25; i skolan i Enskede torsdagar 1—1,30 e. m., st. Enskede 62.

Tillsyningslärare.

Edman, E. A. (för Enskede, Gubbängens och Södertörns skolor).

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	10
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	27
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	3
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	12
Småskollärarinnor	10
Lärare i övningsämnen	2
Lärarinnor i övningsämnen	8

Så lärare och lärarinnor 72

Bibliotekarier.

Ekstrand, J. N. (Örby skola); **Ekströmer**, Annie A. M. (Enskede nya skola); **Hindersson**, f. Johnson, T. Maria (Gubbängens skola); **Matheij**, Alma K. (Södertörns skola); **Nilsson**, Karin (Långbrodals skola).

Vaktmästare och värmelednings-skötare.

(900—1,200 kr. jämte bostad och värme; ej å stat).

Andersson, Th. (Örby skola); **Carlberg**, V. T. (Enskede skola); **Olofsson**, C. J. (Långbrodals skola).

Dessutom en *baderska* (2).

Liljeholmsdistriktet.

Distriktet omfattar Liljeholmens, Årsta, Blommensbergs, Johannisdals och Midsommarkransens skolor, vilka värminen 1916 räknade 64 undervisningsavdelningar med tillsammans 2,056 skolbarn. I Midsommarkransen är under åren 1914 och 1915, ett nytt skolhus uppfört. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 1,531 band.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen. Fd.

Wahlström, A. Th., överlärare, ordf.; **Wallin**, J. A., tf. uppborädsman (utsedd av skolrådet); **Uddin**, K. J. R., pastor, **Söderberg**, N. E., handelsträdgårdsmästare, stadsfullm. (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Waller**, J. A., folkskollärare (utsedd av lärarkollegiet).

Överlärare.

Wahlström, A. Th.; träffas å expeditionen i nya skolhuset vid Blommensberg måndagar, onsdagar och fredagar 7,45—8,30 f. m. ävensom måndagar och torsdagar 1—1,30 e. m., st. Gröndal 65; i skolhuset vid Midsommarkransen tisdagar, torsdagar och lördagar 7,45—8,30 f. m., st. Liljeholmen 1.

Tillsyningslärare.

Kjellberg, A. G. (för Liljeholmens, Årsta och Midsommarkransens skolor).

Lärare och lärarinnor.

Ordinarie lärare i läs- och skrivämnen	13
Ordinarie lärarinnor i läs- och skrivämnen	25
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	1
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	10
Småskollärarinnor	16
Lärarinnor i övningsämnen	8

Så lärare och lärarinnor 73

Bibliotekarier.

Östman, J. L. (Blommensbergs skola); **Andersson**, Anna E. (Midsommarkransens skola); **Carlsson**, H. Maria (Johannisdals skola).

Vaktmästare och värmelednings-skötare.

(900—1,200 kr. jämte bostad och värme; ej å stat).

Brohlén, A. (Årsta skola); **Carlsson**, E. J. (Blommensbergs skola); **Olsson**, P. O. (Midsommarkransens skola).

Dessutom en *baderska* (2) och en *extra baderska*.

Bromma församlings folkskolor.

Vid inkorporeringens ikraftträdande var Bromma skoldistrikt indelat i tre överlärarområden, nämligen *kyrkskolans*, *Bällstalunds* och *Alviks*. Denna anordning har provisoriskt bibehållits, men skall församlingen enligt stadsfullmäktiges beslut den 20 mars 1916 fr. o. m. den 1 juli 1916 bilda ett överlärardistrikt. Församlingens skolor äro belägna vid Bromma kyrka, i Bällstalund, Alvik och å Lilla Essingen, den senare i förhyrd lokal. I dessa skolor undervisades vårterminen 1916 inalles 803 barn. Skolbiblioteket omfattade den 31 dec. 1915 804 band.

Fd. *Skolrådets ledamöter.*

Svensson, M. Th. K., vice pastor, självskr. ordf.; **Bergstedt**, P., ingenjör; **Björklund**, E. A., skofabriksarbetare; **Gustafson**, F. E., snickare; **Pettersson**, A. G., snickare.

Ledamöter i lokalkommittén för barnbespisningen.

Rendahl, J. F., kamrerare, ordf.; **Eriksson**, A. G., järnarbetare, utsedd av skolrådet; **Bergquist**, f. Nilsson, Gertrud Ch. E., fru (utsedd av fattigvårdsstyrelsen); **Bergquist**, J. A., överlärare (utsedd av lärarkollegiet).

Tf. överlärare.

(Se ovan.)

Gerdelius, J. (för kyrkskoleområdet); st. Bromma 50, säkrast 11,10—11,40 f. m.; **Bergquist**, J. A. (Bällstalundsområdet); st. Bromma 22; säkrast 11—12 f. m.; **Sandström**, A. T. V. (Alviksområdet); st. Tranebergsgro 26; säkrast 10,30—11,30 f. m.

Lärare och lärarinnor.

Ord. lärare i läs- och skrivämnen	8
Ord. lärarinnor i läs- och skrivämnen	12
E. o. lärare i läs- och skrivämnen	2
E. o. lärarinnor i läs- och skrivämnen	3
Småskollärarinnor	7

Sa lärare och lärarinnor 32

Vaktmästare.

Rydhammar, C. O. (Bällstalunds skola); **Johansson**, J. A. (Alviks skola).

Stockholms stads yrkesskolor.*Repslagaregatan 24, Sö.*

I en i februari 1900 till stadsfullmäktige ingiven skrivelse hemställdes »Stockholms arbetareförening», att stadsfullmäktige måtte befordra inrättande av yrkesskolor av olika slag. Denna framställning blev avslagen vid sammanträde i december samma år. Redan vid samma tillfälle väcktes emellertid av dåvarande folkskoleinspektören C. G. Bergman motion om frågans utredande genom en kommitté, vilket också den 4 mars 1901 blev fullmäktiges beslut. Kommittén avgav sitt betänkande den 23 februari 1906. Detta betänkande jänte en del framställningar om understöd för upprättande av kvinnliga yrkesskolor remitterades till drätselnämndens första afdelning, som efter att ha inhämtat en del yttranden avgav utlåtande den 9 november 1909. Detta utlåtande remitterades tillsammans med kommittébetänkandet till folkskoleledningen, som den 18 maj 1911 avgav sitt yttrande.

Denna avslöt sig däri till av förste folkskoleinspektören F. von Schöele¹⁾ den 1 april 1911 avgivet förslag till lösning av yrkesskolefrågan, som i mycket avvek från kommitterades och som begagnat organisationen av yrkesskolorna i München som förebild.

Detta förslag följdes i allt väsentligt i stadsfullmäktiges beslut den 11 december 1911, enligt vilket yrkesskolor upprättats fr. o. m. hösten 1912 i egendomen Repslagaregatan 24. Till en början inrättades en mekanisk verkstadsskola, en möbelsnickarskola och en klädsömnadsskola. De båda förstnämnda skolorna förestås av en yrkesutbildad föreståndare och klädsömnadsskolan av en yrkesutbildad föreståndarinnan. Undervisningen, som är kostnadsfri, meddelas en dag i veckan och omfattar utom yrkesutbildning även meddelande av kunskaper i modersmålet, räkning, varu- och verktygskänedom, hälso- och samhällslära m. m. Varje skola har sin styrelse bestående av en representant för arbetsgivar- och en för arbetarsammanslutningar i respektive yrken samt föreståndaren såsom självskrivet ledamot; direktionen utser ordförande.

Fyra nya skolor av endagstypen hava sedermera inrättats, därav två enligt stadsfullmäktiges beslut den 16 juni 1913 fr. o. m. höstterminen s. å., nämligen en elektrisk montörskola och en smedskola samt ytterligare två enligt stadsfullmäktiges beslut den 15 juni 1914 fr. o. m. höstterminen s. å., nämligen en rörläggarskola och en bleck- och plåtslagarskola, alla under samma ledning och efter samma plan som den tidigare mekaniska verkstadsskolan.

En skola av ny typ åter tillkom genom den enligt stadsfullmäktiges beslut den 28 april 1913 inrättade sexdagarskolan för sömmerskor, vilken skola har till ändamål att meddela teoretiska och praktiska kunskaper åt flickor, som utgått från folkskolans sjunde årsklass och som önska utbildning sig för klädsömnad i kundernas hem (»hemsömmerskor»). Skolan är tvåårig och mottager vartannat år 24 elever, som undervisas i sömnad med mönsterkonstruktion och tillskärning, material- och verktygslära, teckning och stillära, samhällslära, hygien och gymnastik. Skolan lyder under samma styrelse som endagsskolan i klädsömnad.

Hösten 1915 inrättades jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 30 juni 1915 under benämningen »Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete» en endagsskola för ur folkskolan avgångna elever. Kurserna, som stå under ledning av en styrelse, utsedd på samma sätt som de andra yrkesskolornas, äro tvååriga med undervisning en eftermiddag i veckan kl. 3.30—8 e. m. under 40 veckor av läsåret, samt omfatta husligt ekonomi, sömnad, läsning och skrivning, hygien, samhällslära samt föredrag över olika allmänbildande ämnen. Kurserna äro anordnade vid olika folkskolor.

¹⁾ Se härom närmare Buutl. 1911 nr 62.

Läroplaner. Läroplaner för mekaniska verkstadsskolan och snickaryrkesskolan, antagna av folkskoledirektionen den 12 juni 1912 samt för elektriska montörskolan och smedskolan den 4 juni 1914.

Stat år 1916: Utgifter: 89,440 kr.

Mekaniska verkstadsskolan.

Styrelse.

Lamm, O. L., direktör, ordf.; Graham, P. S., ingenjör; Nyström, K. L., mekaniker; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(5,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).
Andersson, G. K. K.; rt. Söder 204; st. 37 01 (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Snickaryrkesskolan.

Styrelse.

van Rijswijk, H. E., hovdekoratör, ordf.; Wickman, J., snickarmästare; Ohlsson, J. P. möbelsnickare; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Elektriska montörskolan.

Styrelse.

Wahl, G. A., montör, stadsfullm., ordf.; Hultman, A. O., ingenjör; Rydholm, A. L., montör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Smedskolan.

Styrelse.

Albihn, K. J. A., ingenjör, ordf.; Johansson, C. A., smedmästare; Eriksson, J. A., smed; Andersson, G. K. K. föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Rörläggarskolan.

Styrelse.

Blomqvist, E. R., överingenjör, ordf.; Hedin, A. H., direktör; Johansson, A. R., värmeledningsmontör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Bleck- och plåtslagarskolan.

Styrelse.

Sällström, G. F. W., ingenjör, ordf.; Andersson, F., direktör; Wiberg, G. E., platsexpeditör; Andersson, G. K. K., föreståndare (se nedan).

Föreståndare

(avlöning se ovan).

Andersson, G. K. K. (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Endagsskolan för klädsömnad (för ateljésömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; Björk, f. Almkvist, Esther, W., fru; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru; Trotzig, Margit, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(2,000 kr. jämte bostad, värme och lyse; ej å stat).

Trotzig, Margit; st. 306 32 (se ovan).

Dessutom *timlärare*.

Sexdagarsskolan för klädsömnad (för hemsömmerskor).

Styrelse.

Broomé, f. Lothigius, Emilia A. K., fru, stadsfullm., ordf.; Björk, f. Almkvist, Esther W., fru; Wessman, f. Svensson, Signe A. M., fru; Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M., fru, föreståndarinna (se nedan).

Föreståndarinna

(2,400 kr.; ej å stat).

Qvarnström, f. Flodin, Sigrid E. M., fru; st. 311 47.

Dessutom en *biträdande lärarinna* i klädsömnad samt *timlärare*.

Fd.

*Protokollsförare.***Andersson, G. K. K.**, föreståndare (se ovan, för de manliga yrkesskolorna).**Aspman, Maria E.**, folkskollärarinna (för de kvinnliga yrkesskolorna.)*Vaktmästare*

(gemensam för alla skolorna; 960 kr. jämte bostad, värme och lyse).

Hellman, G. A.**Stockholms stads yrkesskolors kurser i husligt arbete.***(Kurserna anordnas i de olika folkskolorna allt efter det ökade lokalbehovet).**Styrelse.***Bromée, f. Lothigius, Emilia A. K.**, fru, ordf.; **Sidner, Hedvig C. M.**, seminarieadjunkt; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru; **Aspman, Maria E.**, föreståndarinna (se nedan).*Föreståndarinna*

(500 kr.; ej å stat).

Aspman, Maria E., folkskollärarinna.**Barnavårdsnämnden.***Fredsgatan 9, C.; rt. 69 52; st. 46 14; expeditionstid: 10—12 samt 1—3; under juli och augusti 9.30—1.30.*

Enligt lagen den 13 juni 1902 angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn skall i varje skoldistrikt finnas en barnavårdsnämnd, vilken det åligger att taga vård om dylika barn, som vistas inom distriktet. I Stockholm är Stockholms folkskoldirektion barnavårdsnämnd, men har densamma med få undantag uppdragit beslutanderätten i hithörande ärenden åt en särskild nämnd (barnavårdsnämnden i inskränkt bemärkelse). Barnavårdsnämnden utser årligen för de nio distrikt, vari staden delats, till sitt biträde kretsombud, antingen bland sina egna ledamöter eller ock bland andra män eller kvinnor, vilka nitälska för ungdomens uppfostran. Kretsombuden samt folkskoleinspektören äga att närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden och att deltaga i överläggningarna, men ej i besluten. Barnavårdsnämndens ledamöter och kretsombud böra hava uppmärksamhet därå, att barn ej må bliva försummade i sedligt avseende eller vanartas, samt, om sådant förekommer, därom göra anmälan hos nämnden. Sådän anmälan må ock göras av någon statens eller kommunens myndighet eller ock av ämbets- eller tjänsteman, vilken i denna sin egenskap erhållit kännedom om förhållanden, som föranleda till anmälan. Finner barnavårdsnämnden anmält barn vara i sedligt avseende försummat, skall nämnden tilldela dem, vilka det åligger att hava

vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringsplikter. Visar barnet vanart, skall nämnden tilldela det en allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jämväl föreskriva, att barnet skall inom viss tid och i ojäviga vittnens närvaro tilldelas lämplig åga. Då barnavårdsnämnden beslutit någon av dessa åtgärder, skall densamma jämväl uppdraga åt viss person att med uppmärksamhet följa barnets levnadsförhållanden och övervaka dess uppförande. För att denna uppsikt må bliva effektiv och barnavårdsnämnden i varje fall skall äga tillgång på lämpliga personer för detta uppdrags utförande, har densamma antagit 36 s. k. *tillsyningsmän* för uppsiktens utövande. Nämnden äger att i vissa fall skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan överlämnas. När barnet hunnit den ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjänst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning. Utöver det kalenderår, under vilket barnet fyller sexton år, bör gottgörelse för dess vård och uppfostran i enskilt hem eller barnhem icke utfästas av nämnden. För gottgörelse, som utfästes i strid häremot, äger rätt till ersättning icke rum. Barnavårdsnämnden bör övervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskilt hem eller barnhem av nämnden överlämnats. Angående inspektion av barnhem och skyddshem förordnar konungen. Kostnaderna för sådan inspektion bestridas av statsmedel. Barnavårdsnämnden i Stockholm har för tillgodoseende av barnavården inrättat trenne barnhem (se nedan). I dessa omhändertagas också barn, som tidigare intagits å Stockholms folkskolors skolkarhem, som hösten 1907 upphörde.

Lag. Lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902 med ändring den 25 juni 1909.

Stat år 1916. Utgifter: 157,568: 89 kr.; inkomster: 48,000 kr.

Barnavårdsnämndens ledamöter.

Se ovan sid. 138.

Sekreterare

(2,500 kr.; ej å stat).

von Friesen, F. Hj., träffas måndagar och onsdagar 9—10 f. m.*Förste kontorsskrivare* (7).**Brunius, Elin A.***Andre kontorsskrivare* (5).**Brunius, Anna S.***Tillsyningsmän*

(5 kr. i kvartalet för varje under deras uppsikt stående hem).

Antal: 36.

Barnvårdsnämndens kretsombud.

(50 kr.; dessutom 10 kr. för varje undersökning).

Storkyrkoförsamlingen och Klara församling.

Brandel, R. A., fil. d.r., komminister, Prästgatan 18, *St.*, st. 139 50.

Kungsholms församling.

Davidson, J. A. L., förste pastoratsadjunkt, Parmmätaregatan 1, *K.*, st. Kungsh. 1 82.

Adolf Fredriks, Gustav Vasa och Matteus församlingar.

Dahlbäck, f. Magnusson, Selma H., Solnavägen 121, *Va.*, rt. Vasa 23 33.

Jakobs och Johannes församlingar.

Wassberg, A., överlärare, Roslagsgatan 53, *Va.*, st. 193 06.

Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar.

Törnell, f. Weber, Gertrud, fru, Styrmansgatan 33, Ö. Dj., rt. Östern. 68, st. 124 68.

Katarina församling.

Klefbeck, E. A., komminister, stadsfullm., Högbergsgatan 15, *Sö.*, st. 301 26.

Maria församling.

Lindeberg, E. W., komminister, S:t Paulsgatan 10, *Sö.*, st. Söder 7 54.

Brännkyrka församling.

För 32. roten utom Örby villastad: **Edman, E. A.**, tillsyningslärare, Dalarövägen 90, Enskede, st. Enskede 1 16.

För 33. och 34. rotarna samt Örby villastad:

Lindstam, N. A., komminister, Örby villastad 200, Älvsjö, rt. Älvsjö 35.

Bromma församling.

Svensson, M. Th. K., komminister, Kungsholms villastad, rt. Tranebergsbro 55, st. Tranebergsbro 62.

**Barnvårdsnämndens barnhem
n:r 1.**

Roslagsgatan 57 (Bellevue), Va.; rt. 68 87; st. 203 58.

Detta barnhem, som öppnades den 19 februari 1904, är avsett för icke vanartade flickor och mindre gossar och har 23 platser.

Föreståndarinna (4).

Carlson, Elise.

Läkare

(500 kr.; ej å stat).

Sebardt, C.

Vaktmästare (4).

Karlsson, J. L.

Dessutom en *första sköterska* (2), en *andra sköterska* (1) samt två *tjänarinnor*.

**Barnvårdsnämndens barnhem
n:r 2.**

Södermannagatan 47 (Lilla Blecktornet) Sö.; rt. 92 54; st. 305 34.

Detta barnhem, som öppnades den 5 september 1904, är avsett för äldre gossar och har 26 platser.

Föreståndare.

(Lön som folkskollärare; dessutom 500 kr.)

Dalborg, M.

Läkare

(300 kr.; ej å stat).

Klingberg, A. F.

Husmoder

(500 kr.; ej å stat).

Dalborg, Karin P.

Vaktmästare (4).

Mattson, K. E.

Dessutom två *tjänarinnor*.

**Barnvårdsnämndens barnhem
n:r 3.**

Södermannagatan 55 A (Stora Blecktornet) Sö.; st. 302 08.

Detta barnhem, som öppnades år 1906, är avsett att vara provisoriskt skyddshem för flickor och har 20 platser.

Föreståndarinna.

(Lön som folkskollärarinna; dessutom 200 kr.)

Lundgren, Anna.

Slöjdlärlärlarinna (3).

Sporrong Sigrid A.

Läkare

(200 kr.; ej å stat).

Nilsson, Ada K.

Dessutom två *tjänarinnor*, en *portvakt* samt en *kvinnlig trädgårdsmästare*.

Af.

Stockholms stads arbetsförmedling.

Arbetsförmedlingen.

Huvudkontoret: Regeringsgatan 107 C.; manliga afdelningen rt. 42 15; st. 14 46 och 42 15; kvinnliga afdelningen rt. 40 47; st. 14 47 och 40 47; expeditionstid: manl. avd. 7—4; kvinnl. avd. 9—4; lördagar och helgdagsaftnar stänges kl. 2.

Filialkontoret: Högbergsgatan 37, Sö.; manliga afdelningen rt. och st. 34 83; kvinnliga afdelningen rt. och st. 30 74; expeditionstid: lika med huvudkontoret.

Åren 1732—35 fanns i Stockholm en offentlig arbetsförmedlingsanstalt, det av kungl. maj:t privilegierade adresskontoret och var all privat platsanskaffning under denna tid förbjuden.

Frågan om en kommunens arbetsförmedlingsanstalt framfördes år 1901 dels i en av föreningen »Studenter och arbetare» till stadsfullmäktige avlåten framställning, vari hemställdes om utredning i saken, dels i en hos fullmäktige samma år väckt motion i ärendet. Den 14 mars 1902 tillsattes en kommitté på fem personer för frågans utredande, varefter den förekom till avgörande vid stadsfullmäktiges sammanträden den 1 och 6 december 1904, varvid i huvudsaklig överensstämmelse med de särskilda kommitterades förslag beslut fattades om upprättandet av Stockholms stads arbetsförmedling, som den 22 september 1905 trädde i verksamhet.

Den 21 december 1910 beslöt stadsfullmäktige att inrätta ett filialkontor å Södermalm, direkt sorterande under huvudkontoret, vars föreståndare således skall övervaka arbetet vid filialen. Kontoret öppnades den 2 maj 1911.

Arbetsförmedlingen, som står under kontroll av staten genom dess arbetsförmedlingsinspektör, har till uppgift att till arbetsgivare och arbetares tjänst förmedla allt slags arbete. Anstalten avser sålunda att förmedla anställning, bland annat, av: yrkesarbetare och lärlingar inom industri och hantverk, byggnads-, transport-, jordbruks- och grovarbetare, tjänstefolk, handels- och kontorspersonal. Sedan Stockholms läns arbetsförmedling, som tillkom år 1914, förlagt sitt huvudkontor till Stockholm, har med länets arbetsförmedling viss överenskommelse träffats för att så vitt möjligt förekomma dubbelanmälningar. Denna överenskommelse går i huvudsak ut därpå, att länsanstaltens huvudkontor i Stockholm förmedlar anställning uteslutande inom jordbruk och skogshushållning med binärningar och att för

stadens anstalt däremot förbehålles förmedlingen inom övriga näringsgrenar. Arbetsförmedlingen omfattar såväl män som kvinnor.

Anstaltens angelägenheter handhas av en styrelse, som väljes av stadsfullmäktige och består av en ordförande med en suppleant samt tio ledamöter med sex suppleanter. Av styrelsens ledamöter och suppleanter skola fem ledamöter samt tre suppleanter, därav resp. en kvinna, vara arbetsgivare och fem ledamöter samt tre suppleanter, därav likaledes resp. en kvinna, vara arbetare. Ordföranden och ledamöterna ävensom suppleanterna väljas för två år i sänder. Förslagsrätt tillkommer arbetsgivare och arbetare, som hos beredningsutskottet äga föreslå personer, som de anse lämpliga såsom ledamöter eller suppleanter i styrelsen. För den årliga revisionen av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige två revisorer med lika många suppleanter.

All arbetsförmedling sker avgiftsfritt. Arbetsgivare, ej tillhörande Stockholms kommun, vilka anlita anstalten, skola dock ersätta därav föranledda direkta kostnader. Arbetsförmedlingen förtgår oberoende av arbetsinställelser (strejker eller lockouter). Anstalten upprättar i varje månad en statistisk rapport över sin verksamhet under den föregående månaden. Månadsrapporterna sammanfattas vid årets slut i anstaltens årsredogörelse. Med arbetsförmedlingsanstalterna i Uppsala och Södermanlands län har överenskommelse träffats därom, att Stockholms stad och nämnda län skola utgöra ett särskilt arbetsförmedlingsdistrikt och att Stockholmsanstalten såsom distriktskontor skall, med ledning av från huvudkontoren i Uppsala och Eskilstuna bekomna uppgifter, sammanställa och expediera en för distriktet gemensam veckorapport — distriktslista — över sådana sökande och lediga platser, som kunna lämna sig för interlokalt förmedling. Denna veckorapport utväxlas med andra distriktskontors och insändes till socialstyrelsen, där den inarbetas i den s. k. »riksvakanslistan».

I slutet av år 1910 upptogs en ny gren av arbetet, nämligen förmedling av platser för barnsköterskor, utbildade vid Stockholms privata förlossningshem och Sällskapet barnavård, som förut själva förmedlat platser för sina elever över hela landet.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för styrelsen för Stockholms stads arbetsförmedling, av kungl. maj:t fastställd den 27 jan. 1905 med ändring den 3 nov. samma år. Styrelsens

arbetsordning för arbetsförmedlingen den 31 juli 1905.

Stat år 1916. Utgifter: 69,000 kr., därav 16,500 kr. för filialkontoret.

Arbetsförmedlingen erhåller understöd av staten för vissa sina kostnader — postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal, tryckning av formulär och blanketter etc. — vilket anslag i 1916 års stat beräknats till 2,800 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Cederborg, A., rådman, stadsfullm.

Ordförandens suppleant.

*Rundquist, C. A., rådman.

Arbetsgivarerepresentanter.

Bergin, J. Wilhelmina, innehavarinna av spegelfabrik.

*Cederlund, E. H., målarmästare.

*Jorth, J. E., direktör, stadsfullm.

Nyström, J. F., skräddarmästare.

Wällgren, E. Fr., ingenjör.

Arbetarerepresentanter.

Bengtsberg, Adèle M., bokbinderiarbeterska.

*Friberg, P., målare.

Hagman, O. E., måleriarbetare, förtroendeman.

Kämpe, K. A., byggnadssnickare.

*Söderström, G. A. E., typograf, ombudsman.

Suppleanter.

*Andersson, F., direktör.

Grafström, f. Boklund, Tyra, föreståndarinna.

Hagström, J. F., vinhandlare.

*Vigren, O. R., mekanisk arbetare.

Grönvall, J. Kristina, tjänarinna.

Nyberg, A. V., maskinarbetare.

Protokollsförare och sekreterare

(500 kr.; ej å stat).

Järte, O. E. F.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning.)

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Nordgren, F. L., förtroendeman, stadsfullm.

Hanner, K. A., civilingenjör (suppl.).

Forssberg, E. V., kamrer, stadsfullm. (suppl.).

Af.

Huvudkontoret.

Föreståndare (13).

Gruftman, S.; rt. 42 97; st. 70 20.

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Ödmann, B. O.

Andre assistenter (9).

Schön, A. F.; Olsson, B. F.

Kvinnliga avdelningen.

Första assistent (9).

Wagner, f. Arnoldson, E. Hermione.

Andra assistenter (8).

Hagman, f. de Brun, Gerda C.; Olsson, Sigrid Ch.

Förste vaktmästare (6).

Sabel, K. G.

Andre vaktmästare (4).

Eriksson, C. F.

Desutom i mån av behov *expeditions-* och *skrivbiträden* samt ett *vaktmästarbiträde* (1).

Filialkontoret.

Föreståndare.

(Se huvudkontoret.)

Manliga avdelningen.

Förste assistent (10).

Svenson, H. E.

Kvinnliga avdelningen.

Första assistent (9).

Lindqvist, f. Rydell, Elin M.

Vaktmästare (4).

Hellman, J. A.

Sk.

Stockholms stads statistiska kontor.

Statistiska kontoret.

*Hantverkaregatan 1, n. b. och 2 tr., K.;
telefoner, se nedan; kontorstid: 9—4;
expeditionstid: 9—2.*

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utgiva »berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången, som utkom år 1870, innehöll dessutom i många fall återblickar för den sista femårsperioden, vadan rätt fullständiga uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa nämnder och styrelser utgiva specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särpublikationer, bland vilka sistnämnda märkas de mera omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet framkommo, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, benämnd Stockholms stads statistiska kontor, som trädde i verksamhet i augusti månad samma år.

Kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt ofentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Kontoret åligger numera i sådant avseende att rörande staden publicera (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning, en statistisk månadsskrift, en veckoöversikt av den sanitära statistiken samt den årliga sanitära statistiken, fattigvårdsstatistik, brand- och ambulansstatistik, arbetsförmedlingsstatistik, handels- och sjöfartsstatistik, fabriks- och hantverksstatistik, renhållningsstatistik, valstatistik, allmänna bostadsräkningar (vart femte år) samt vissa specialundersökningar. Kontoret publicerar även arbeten av icke statistiskt innehåll såsom en årlig kommunalkalender (angående stadens för-

valtning, befattningshavare m. m.), en löpande kommunal författningssamling samt en kommunal författningshandbok, varjämte kontoret fr. o. m. årgången 1912 utarbetar de årliga registren till stadsfullmäktigetrycket. Kontorets publikationer äro inrangerade i serierna »Stockholms stads statistik» samt »kommunala handböcker». Utom dessa serier har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär, bland vilka märkas minnesboken »Stockholm. Quelques données statistiques», vars första upplaga publicerades med anledning av det franska parlamentariska besöket sommaren 1909 (en tysk upplaga utgavs sommaren 1910 vid det tyska pressbesöket) samt den historisk-statistiska översikten »Stockholms stads utveckling efter tillkomsten av 1862 års kommunalförordning» ingående i Minnesskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges fentioårsjubileum den 20 april 1913. (Ang. kontorets publikationer jfr för övrigt publikationsförteckning å sista sidan.) — Dessutom åligger det kontoret att med uppmärksamhet följa övriga statistiska redogörelser, som av kommunala myndigheter avgivas, och beträffande dessa redogörelser göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att utföra särskilda statistiska undersökningar, som av stadsfullmäktige m. fl. påkallas; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnit erfarenhet; att genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot andra statistiska anstalters enahanda redogörelser tillförsäkra kontoret tillgång till statistisk litteratur; att i övrigt utföra det inom kontorets verksamhetsområde fallande arbete, som åt kontoret i vederbörlig ordning uppdrages.

Kontoret äger att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens kommunala myndigheter och befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara åt dessa anförtrodd.

Kontoret lyder under en för ett år i sänder utsedd och direkt under stadsfullmäktige sorterad styrelse, bestående av 7 ledamöter, av vilka stadsfullmäktiges beredningsutskott utser 3, drätselnämnden 2 samt hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden var för sig 1 ledamot. Styrelsen utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Styrelsens förvaltning granskas

av drätselnämndens revisorer. Kontoret, vars chef är en av styrelsen antagen direktör, arbetar f. n. på 6 avdelningar (se nedan), var och en med en förste aktuarie eller aktuarie som avdelningsföreståndare (jfr dock nedan under direktören).

Instruktion. Stadsfullmäktiges reglemente för Stockholms stads statistiska kontor den 20 mars 1905.

Stat år 1916. Utgifter: 167,450 kr. Inkomster: 500 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Palme, S. Th., direktör (såsom led. vald av drätselnämnden).

Vice ordförande

Elmquist, G. H., generaldirektör (såsom led. vald av beredningsutskottet).

Övriga ledamöter.

Andersson, L. I., förste stadsläkare (vald av hälsovårdsnämnden).

Barthelson, C. G., stadsfullm:s sekreterare (vald av beredningsutskottet).

Palmstierna, E. K., frih., stadsfullm. (vald av beredningsutskottet).

Söderberg, J. E., f. d. förste aktuarie (vald av drätselnämnden).

Wassberg, A., överlärare (vald av fattigvårdsnämnden).

Protokollsförare

(300 kr.; ej å stat).

Asproth, J. K. (Se nedan.)

Styrelsens revisorer.

(Samma som för drätselnämnden sid. 42.)

Direktör (16).

Guinchard, A. J. J.; mottagningstid: 9—10; rt. 130 35; st. 93 48. (Direktören leder tillsvidare i huvudsak direkt avdelningen för statistisk årsbok, statistisk månadsskrift, handels- och sjöfartsstatistik samt fabriks- och hantverksstatistik.)

Förste aktuarie (14).

Leijonhufvud, S. S., frih., bibliotekarie. (Avdelningen för statistiska upplysningar, biblioteket

samt utdelning av publikationer; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Aktuarier (12).

Asproth, J. K., registrator och kassör. (Avdelningen för fattigvårds-, arbetsförmedlings-, brand- och ambulansstatistik; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Själänder, V. (Avdelningen för bostadsstatistik, valstatistik samt specialundersökningar; st. 93 49; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Karlson, G. H. (Avdelningen för kommunala handböcker — kommunalkalender, kommunal författningssamling, kommunal författningshandbok — och berättelse ang. Stockholms kommunalförvaltning; st. 90 47; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Moosberg, R. W. (Avdelningen för hälsovårdsstatistik, renhållningsstatistik och utländska minnesböcker; st. 90 46; personligen rt. 99 34, 130 37, kl. 9—4.)

Amanuenser

(1,800—2,400 kr.; ej å stat).

Larsson, G. A.; **Löfving, K. B. E.**; **Eneborg, H. G. E.**; **Silén, K. G.**

E. o. amanuenser

(växlande avlöningsformer och -belopp; ej å stat).

Jedin, C. V. N.; **Alfheim, C. R.**; **Martin, K. H. V.**

Assistenten (7).

Ekdahl, A. K. (Stina); **Ohlson, Helfrid I. A.**; **Carlsson, Ester F.**; **Gustafson, Anna Th.**; **Larsson, E. B.** (Brita); **Wagner, f. Sandstedt, Astrid W.**

Biträden (5).

Lundbom, Elsa; **Kuylenstjerna, f. Schröder, Esther M.**; **Sundström, Klara S.**; **Nilsson, f. Medin, Karin E.**; **Björklund, f. Hedström, Sigrid L. Ch.**; **Jäderlund, Signe Ch.**; **Helleday, Signe E.**; **Alfheim, Sonja L.**; **Hacksell, Ingvor H. V.**; **Nilsson, Barbro.**

Vaktmästare (4).

Lundman, J. H.

Desutom ett växlande antal *tillfälliga biträden* (med timavlönning).

Tn.

Stockholms stads triangelmättningsnämnd.

Triangelmättningsnämnden.

St. Nygatan 2 A, 3 tr., St.; rt. 11384; expeditionstid: 11—1.

Triangelmättningsnämnden har till uppgift att i enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 18 juni 1906 låta, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits av en av stadsfullmäktige tillsatt kommitté i dess den 8 november 1904 avgivna betänkande och förslag, dels upprätta ett nytt triangelnät över Stockholm för att tjäna såsom grundval för mätningar inom staden och dels till detta ansluta ett nät av polygonpunkter med fixa, helst underjordiska markeringar, i regel en punkt i varje gatukors. Nämnden består av fem ledamöter, som väljas av stadsfullmäktige för två år i sänder. Nämnden, som inom sig utser ordförande, sammanträder på dennes kallelse så ofta omständigheterna det fordra. För den årliga revisionen utse stadsfullmäktige två revisorer med lika många suppleanter. När de åt nämnden uppdragna arbeten blivit bragta till slut, skola räkenskaperna avslutas och slutlig redogörelse avgivas och överlämnas till revisorerna. Sedan revisionsberättelsen jämte det utlåtande av nämnden, vartill den må hava föranlett, blivit av stadsfullmäktige slutligen prövad, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, varom hos kungl. maj:t göres anmälan. Nämndens arbeten äro i

det närmaste avslutade och en berättelse angående desamma är under utarbetande.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för triangelmättningsnämnden, fastställd av kungl. maj:t den 21 sept. 1906.

Stat för 1916. Återstoden av 1910 års anslag reserveras.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Rhodin, H. D. G., överdirektör.

Övriga ledamöter.

Bendixson, I. O., professor, stadsfullm.

Busch, O. A., f. d. major.

Rosén, K. D. P., professor.

Söderlund, C. A., ingenjör.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning.)

Rönnow, A., direktör, stadsfullm.

Thelander, Th., ingenjör, stadsfullm.

Andersson, B. John F., ingenjör, (suppl.).

Magnusson, K. G., ingenjör (suppl.).

Tjänstemän.

Se ovan under stadsingenjörskontoret sid. 46.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel första och tredje fredagen i varje månad kl. 3,15 e. m.

Den 15 juni 1905 beslöto stadsfullmäktige uppdraga åt en kommitté att utarbeta ritningar och kostnadsförslag till slakthus i förening med kreatursmarknadsplats för stadens räkning å Enskede. Sedan denna kommitté den 9 mars 1907 inkommit med förslag, beslöto stadsfullmäktige den 1 juni 1907 att med godkännande av det samma bevilja medel till anläggningen ävensom att inrätta en särskild slakthus- och saluhallsstyrelse. Denna styrelse har till uppgift att handhava skötseln av stadens slakthus och marknadsplats för kreaturshandeln samt saluhallar och platser för torghandeln ävensom att söka främja och organisera tillförseln av och handeln med livsfrönödenheter.

Styrelsen består av fem ledamöter, valda av stadsfullmäktige för två år; för styrelsens ledamöter utses två suppleanter för samma tid. Till sitt biträde äger styrelsen antaga en direktör för slakthuset och en direktör för saluhallar och torghandel, som jämte stadsveterinären och i byggnadsfrågor chefen för stadens byggnadsarbeten äga vid behandlingen av till deras handläggning hörande ärenden närvara vid styrelsens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten, med rätt att få avvikande mening antecknad i protokollet.

För revision av styrelsens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med två suppleanter.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsen, fastställd av kungl. majt den 30 aug. 1907.

Stat år 1916. Utgifter: 1,070,700 kr. Inkomster: 775,100 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Rosengrén, C. O. L., grosshandlare.

Övriga ledamöter.

Larsson, L. R., handlande.

Lind, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm.

*Tigerschiöld, H. E., kansliråd, stadsfullm.

*Örne, A. E., redaktör, stadsfullm.

Suppleanter.

*Ericsson, C. Th., handlande.

Berglund, J. E., kassör, stadsfullm.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning).

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.

Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Walldén, J. R., fabriksföreståndare.

Staf, O. L., kakelugnsmakare (suppl.).

Ahlström, W., charkuteriarbetare (suppl.).

Direktör och föredragande.

Sandberg, M. O. (se nedan under huvudkontoret).

Sekreterare

(2,000 kr.; ej å stat).

Robach, E. C.

Huvudkontoret.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67, C; rt. 41 93; st. 12 18, 71 66. Expeditionstid 9—3.

Direktör

Sandberg, M. O.; träffas: vid slakthuset alla dagar utom måndagar och torsdagar 1,30—2,30 e. m.; i centralsaluhallen måndagar och torsdagar 1,30—2,30 e. m. (Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar).

Kamrerare (14).

Granlund, S. J. R. W.; träffas säkrast vid slakthuset 1,30—2,30 e. m. (lördagar 1—1,30).

Se vidare nedan under slakthuset och under saluhallar.

Slakthuset med tillhörande anstalter.

Slakthuset med kreatursmarknad.

Enskede. Postadress: Stockholm 4. Expeditionstid å kontoret 9—4, lördagar 9—1; kylhuset hålles öppet 5—9 och 10—11 f. m. samt 1—2 och 4—6 e. m.; slakthallarna 7 f. m.—4 e. m. Övriga lokaler 6,30 f. m.—6 e. m. Telefoner: kontoret rt. Enskede 59, st. Enskede 244. De särskilda tjänstemännens telefoner återfinnas nedan. Se i övrigt vederbörande telefonkataloger.

Lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus stadgar, att för stad eller område därav på framställning av stadsfullmäktige köttbesiktning- och slakttväng må av konungens befallningshavande stadgas, under förutsättning att på stadens bekostnad och genom dess försorg slakthus blivit efter av medicinalstyrelsen fastställd plan uppfört och efter av samma myndighet föranstaltad avsyning godkänt, ävensom att nödigt antal köttbesiktningssmän anställas.

Sl. Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskeide i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad enligt de ritningar och kostnadsförslag, som senare skulle av fullmäktige godkännas. Detta skedde år 1907 samtidigt med att arbetets utförande uppdrogs åt en särskild styrelse, slakthus- och saluhallsstyrelsen, för vilken instruktion antogs och underställdes kungl. maj:t, som den 30 augusti 1907 fastställde densamma ävensom själva beslutet att förlägga slakthuset utom stadens område. En 1907 sökt koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan beviljades den 20 november 1908. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slaktväng inträdde för Stockholm fr. o. m. den 8 februari 1912. Detta slaktväng innefattar förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid slakthuset. S. k. »nödslakt», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret, ostyckat föras dit. Betalningen för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställt taxa, likaså avgifter för disponerandet av platser i det s. k. kylhuset, där kött får förvaras. Kött efter å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkänts, åsättes oval stämpel med St Eriks bild.

Å kreatursmarknaden vid slakthuset, äger handel run med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller annorstädes eller äro s. k. livdjur. Marknader för slaktdjur hållas måndagar och torsdagar 8—1; handel med kalvkor försiggår dock alla dagar i ett särskilt handelsstall. Marknadsnoteringar sättas varje vecka genom en särskild noteringskommission och allmängöras (se sid. 165). Till tjänst för djurägare, som önska sända djur utan att själva ombesörja deras försäljning, äro antagna tvenne stadskommissionärer, som enligt taxa åtaga sig försäljningsuppdrag under stadens kontroll. Tillförsel av djur sker över Liljeholmens station (varifrån boskapsvagnar genom statens järnvägars försorg överföras på slakthusets järnväg till Enskeide) eller från Söder Mälarstrand med spårväg. Varje anlant djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och fodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Invid slakthuset har staden år 1913 anordnat en mindre svingård i avsikt att utröna möjligheten av ett rationellt utnyttjande av slaktavfallet genom svinuppfödning.

Författningar. Lag den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 31 december

1913 ang. tillägg för Stockholm till bestämmelserna om besiktning och stämpling av kött enligt lagen om köttbesiktning och slakthus. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 30 augusti 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. Kungl. brev till överståthållarämbetet den 23 december 1915 ang. taxa å avgifter för begagnande av Stockholms stads slakthus, för köttbesiktning inom staden samt för nyttjande av stadens i samband med slakthuset anordnade marknadsplats för kreaturshandel. Taxa å avgifter vid Stockholms stads slakthus med tillhörande inrättningar utöver den av kungl. maj:t den 28 juli 1911 fastställda taxan, godkänd av stadsfullmäktige den 18 december 1911. Ordningsstadga för Stockholms stads offentliga slakthus, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Ordningsstadga för Stockholms stads kreatursmarknad, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911. Instruktion för slakthusdirektören i Stockholm, instruktion för sanitetsveterinären vid Stockholms stads slakthus samt instruktion för förste besiktningveterinären vid Stockholms stads slakthus; samtliga antagna av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober 1911 och godkända av medicinalstyrelsen den 22 november s. å. Instruktion för stadskommissionärerna vid Stockholms stads kreatursmarknad, instruktion och taxa för hjälpslaktare i Stockholms stads slakthus, stadga för slakthusets salubod samt bestämmelser ang. utfodring av kreatur å Stockholms stads kreatursmarknad och Stockholms stads slakthus, antagna av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 19 och 21 december 1911.

Slakthusdirektör (0).

Sandeborg, M. O., (se ovan under huvudkontoret); träffas vid slakthuset alla dagar utom måndagar och torsdagar 1,30—2,30; rt. 105 92; st. 18 41.

Sanitetsveterinär (16).

Hansson, J. Hj., tjl.; *tj.f.* **Petrelius, K. A. O.** (se nedan under köttbesiktningbyråerna); rt. Enskeide 53; st. 30 42; mottagningstid 1,30—2,30 (lördagar 1—1,30).

Förste besiktningveterinär (15).

Wall, S. D., st. Enskeide 2 42, tjl.; *tj.f.* **Hülphers, G. B.** (se nedan), rt. Enskeide 55.

Assistentveterinärer (13).

(rt. Enskeide 52; st. Enskeide 2 42).

Hülphers, G. B., tjl., tf. förste besiktningveterinär (se ovan); *tj.f.* **Glesson, P. R.**; en vakant.

Extra assistentveterinärer

(rt. Enskeide 52; st. Enskeide 2 42).

(2,800 kr., möblerad bostad med värme, lyse och städning; ej å stat).

Brandt, J. O., tjl. (se sid. 89); *tj.f.* **Tengdahl, N.**; två vakanta.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W. (se ovan under huvudkontoret); träffas vid slakthuset 1,30—2,30 (lördagar 1—1,30); rt. 105 95; st. 30 42.

Bokhållare och kassör (10).

Ekström, G. W.; rt. Enskede 50, st. Enskede 2 44.

Extra kontorsskrivare

(2,400 kr.; ej å stat).

Mattsson, W. H., tjl. (se sid. 178), *tjf.*, **Nordwall, Hild A. T.** (se nedan).

Kontorsbiträde (6).

Nordwall, Hild A. T., tjl. tf. extra kontorsskrivare (se ovan), *tjf.* **Hultgren, H.**

Mikroskopister (4)

(rt. Enskede 56; st. Enskede 2 43).

Ahlström, S. E. (Lisa), föreståndarinna; **Malmberg, Maria I. B.**, tjl.; **Moureau, Elsa A.**; **Hultgren, Sigrd A. E.**; **Andersberg, Ruth K.**

Inspektör (10).

Zetterqvist, O., rt. Enskede 54.

Hallmästare (9).

Dahlin, J. F. Lson, rt. Enskede 57.

Förste maskinist (9).

Rydahl, A. W., rt. Enskede 58.

Andre maskinist (8).

Hamrén, L. J. A., tjl., tf. maskinist i centralsaluhallen (se nedan), *tjf.* **Johansson, J. W.** (se nedan).

Tredje maskinist (7).

Johansson, J. W., tjl. (se ovan), *tjf.* **Glans, K. J.**

Stadskommissionärer

(2 % av försäljningspriset).

Andersson, J. G. H.; **Sjöstedt, K. J. E.**

Köttbesiktningsbyråerna.

Adresser och telefoner se nedan.

Samtidigt med det den 8 februari 1912 ikraftträdande slaktvånget inträdde för huvudstaden köttbesiktningsvång, innebärande att allt till människoföda avsett färskt, rått kött, som härör från utom staden slaktade djur, måste, innan det utbjödes till salu eller försäljes, företes för undersökning och stämpling å någon av stadens köttbesiktningsbyråer. Fr. o. m. denna dag överflyttades således köttbesiktningen från hälsovårdsnämnden till slakthus- och saluhallsstyrelsen. Hälsovårdsnämnden övervakar dock fortfarande enligt hälsovårdsstadgan den sanitära beskaffenheten av importerat kött samt allt i staden tillsaluhållet kött (se vidare sid. 88). Avgift för besiktningen vid köttbesiktningsbyråerna

utgår enligt av kungl. maj:t fastställd taxa. Det till staden i uppslaktat tillstånd införda, å köttbesiktningsbyrå undersökta och godkända köttet åsättes rektangulär stämpel med S:t Eriks bild.

Instruktioner m. m. Ordningsstadga för Stockholms stads köttbesiktningsbyråer, godkänd av stadsfullmäktige den 4 december 1911, med ändring den 7 januari 1913. Instruktion för föreståndare för köttbesiktningsbyrå, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 5 oktober 1911 och godkänd av medicinalstyrelsen den 22 november s. å. Se vidare ovan under slakthuset med kreatursmarknad.

Norra byrån.

Gamla Kungsholmsbrogatan 47; rt. 98 14, 46 52; st. 197 52, 218 44. Expeditionstid 7 f. m.—3,30 e. m.

Föreståndare (15)

Petrelius, K. A. O., tjl., tf. sanitetsveterinär vid slakthuset (se ovan), *tjf.* **Magnell, A. G.** (se nedan).

Assistentveterinärer (13).

Thorsell, J. G.; **Magnell, A. G.**, tjl., tf. föreståndare (se ovan); *tjf.* **Müller, C. A. H.**

Extra assistentveterinär

(3,300 kr.; ej å stat).

Vakant.

Kontorsskrivare (9)

Sandström, A. F.

Mikroskopister (4).

Stoltz, Bertha E., föreståndarinna; **Svedelius, A. Matilda**; **Hallgren, Nanna R. M.**; **Ringström, Ingeborg F.**; **Almcrantz, Elin S.**; **Ehrner, Elsa M.**

Hallmästare (8).

Olsson, J. W. tjl., tf. hallmästare och auktionsförrättare i centralsaluhallen (se nedan), *tjf.* **Edman, E.**

Södra byrån.

Södra bantorget; rt. 66 56; st. 312 40, 313 83. Expeditionstid 7—12 f. m., 1,30—3,30 e. m., lördagar 7 f. m.—1 e. m.

Föreståndare (15).

Severin, K. O.

Kontorsskrivare (8).

Andersson, S. V.

Mikroskopister (4).

Nyman, Tyra T., föreståndarinna; **Fagerberg, Elsa E. O.**; **Ehrner, Anna L. E.**

Hallmästare (8).

Odin, K. A.

Sl.

Sls. Stockholms stads destruktionsanstalt.

Lövsta. Postadress: Hässelby villastad; järnvägsstation: Riddersvik; rt. Hässelby 3; st. Riddersvik 4; kontorstid: 9—4.

Anstalten har till ändamål att oskadliggöra djurkadaver eller delar därav och kasserade, till föda otjänliga födoämnen av animaliskt ursprung, samt att bearbeta dem till säljbara produkter, såsom talg och fett, köttmjöl och köttgryn, varav fettämnena försäljas som råvara till stearinljus-, tvål- och såpfabrikation samt mjöl och gryn såsom kraftfoder för svin, fjäderfån och fiskyngel.

Den för destruktionsprocessen erforderliga ångan erhålles från den intill liggande sopförbränningsanstalten, från vilken även lämnas för driten behövlig elektrisk kraft samt ljus.

Anstalten övertogs den 8 februari 1912 av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Reglemente. Stadga för Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta, godkänd av stadsfullmäktige den 12 februari 1912.

Redogörare

(1,000 kr.; ej å stat.)

Forssman, E. Hj., föreståndare för renhållningsverkets avdelning vid Lövsta.

Förman

(1,500 kr. jämte bostad.)

Ljungqvist, E. J. O.

Saluhallar och salutorg.

Expedition, se ovan under huvudkontoret.

Enligt sin instruktion äger slakthus- och saluhallsstyrelsen utse en saluhallsdirektör med åliggande att hava närmaste tillsyn över saluhallar och torghandel. Någon sådan har ej tillsatts. Jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 18 oktober 1909 har i stället åt den i februari 1910 tillsatta slakthusdirektören tillsvidare uppdragits även ledningen av saluhallarnas skötsel.

Tf. saluhallsdirektör

(2,000 kr.; ej å stat.)

Sandeborg, M. O., slakthusdirektör.

Kamrerare.

Granlund, S. J. R. W. (se vidare under huvudkontoret).

Tf. saluhallsinspektör

(4,000 kr.; ej å stat.)

Peterson, M. P., träffas säkrast 10,30—11,30.

Tf. kontorsbiträde

(1,500 kr.; ej å stat.)

Rutensköld, Svea M.

Stockholms stads centralsaluhall.

Kungsgatan 67, C. Expedition och telefoner se under huvudkontoret.

Den år 1907 (med tilläggsanslag år 1909) av Stockholms stadsfullmäktige beslutade cen-

tralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Kungsholmsbrogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren står med sin godsstation i direkt förbindelse med statens järnvägsnät samt innehåller förutom förvaringskällare även kylrum och frysrum med tillhörande maskineri. Bottenvåningen upptages av såväl fasta, inredda salustånd (167) som tillfälliga, öppna platser till försäljning av livsmedel och blommor såväl i engros som minut samt dessutom av tvenne större planer, avsedda för livsmedelsauktioner.

Å tvenne utefter gavlarna gående gallerier finnas även saluplatser för tillfällig uthyrning.

Ett av hörnpartierna upptages av styrelsens expeditionskolorer jämte sessionsrum och i de övriga äro inredda affärskontor. Utefter fasaden åt Kungsgatan äro inrymda butiker för olika ändamål.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där anställer erforderlig personal.

Inom hallen hållas auktioner å livsmedel å tider, som av styrelsen bestämmas och har styrelsen för underlättande av livsmedelstillförseln till huvudstaden och för att biträda allmänheten vid köp och försäljning vid hallen anställt en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär. Livsmedelsnoteringar över såväl engros- som detaljpriser i huvudstaden upprättas varje vecka genom särskild kommission (se sid. 165) och allmängöras.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910; stadga för Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av överståthållarämbetet den 14 dec. 1912; instruktion för stadskommissionärer vid Stockholms stads centralsaluhall den 5 juli 1912; samt taxa å avgifter, som upp bäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen den 4 okt. 1912 med däri gjorda ändringar.

Tf. hallmästare och auktionsför- rättare

(2,400 kr.; ej å stat.)

Olsson, J. W. (se ovan under köttbesiktningabyråerna).

Tf. maskinist

(Avlöning enl. lönegrupp 8; ej å stat.)

Hamrén, L. J. A. (se ovan under slakthuset).

Stadskommissionär.

(Arvode: högst 2% vid försäljning av kött, vilt och fågel, högst 5% vid försäljning av smör, ost, ägg, frukt och grönsaker.)

Palm, J. E.

Stockholms stads provisoriska fiskhall.

Bryggaregatan 28, C.; rt. 60 56; st. 80 28; hallen hålles öppen 6 f. m.—3 e. m. och dessutom för utlösande av varor sön- och helgdagar 8—9 f. m.

Den 15 aug. 1910 öppnades för allmänheten en staden tillhörig provisorisk fiskhall avsedd för partiförsäljning av fisk, fiskvaror och skaldjur.

Hallen förvaltas av slakthus- och saluhallsstyrelsen, som där tillsätter personal. För att biträda allmänheten vid försäljning finnes vid hallen anställd en under styrelsens kontroll arbetande stadskommissionär.

Reglemente m. m. Överståthållarämbetets reglemente för livsmedelsauktioner, som besörjas av Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse den 16 juli 1910. Slakthus- och saluhallsstyrelsens stadga för Stockholms stads provisoriska fiskhall. Instruktion för stadskommissionären samt taxa å avgifter av den 10 juni 1910.

Hallmästare och auktionsförrättare
(se under centralsaluhallen).

Stadskommissionär.

(Arvode: högst 5 % å försålda varor.)

Molin, A. E.

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Saluhallen å Hötorget med 132 förs. platser.

» » Kötorget » 64 » »

Maria saluhall » 63 » »

Östermalms saluhall » 108 » »

Fiskarbryggan vid Mälartorget med 30 förs. platser.

Östermalms saluhall inköptes enligt stadfullmäktiges beslut den 29 juni 1914 för 1,225,000 kr. med tillträde den 1 okt. s. å. Byggnaden inrymmer i själva saluhallen 108 försäljningsplatser för olika varuslag och i källarvåningen 110 för ståndinnehavare avsedda upplagskällare samt 10 större lagerutrymmen för butiksinnehavare. Utefter Humlegårds- och Nybrogatorna finnas sex butikslokaler jämte en kafélägenhet med tillhörande matserveringslokal en trappa upp; i samma våning äro dessutom inrymda några kontorslokaler. Under år 1915 har inom hallen utförts en del omändrings- och moderniseringsarbeten, varvid med bibehållande av samma antal fasta försäljningsplatser å förut till upplagsbodur utnyttjade utrymmen anordnats tillfälliga dagsplatser om tillsammans 150 kvadratmeter. Dessa arbeten voro avslutade den 1 okt. s. å.

Salutorg.

Av *Stockholms salutorg* stå följande med fasta försäljningsplatser försedda under styrelsens förvaltning, nämligen:

Östermalmstorg med 79 förs. platser.

Munkbron » 84 » »

Sandplan å Ridderholmen » 60 » »

Södra bantorget » 24 » »

Övriga salutorg inom staden, å vilka endast upplåtas tillfälliga, avgiftsfria försäljningsplatser, lyda direkt under överståthållarämbetet för polisärenden.

Kungsholmstorg upphörde genom överståthållarämbetets kungörelse den 1 nov. 1913 att med årets utgång vara salutorg.

Å *Östermalmstorg* förbjöds från den 1 okt. 1915 genom överståthållarämbetets kungörelse den 29 sept. s. å. handel med färskt rått kött av nötkreatur, får, svin eller häst, färskt, flått vilt, plockat fjäderfä, saltat eller rökt kött och fläsk, charkuterivaror, saltad eller rökt fisk, kokta skaldjur, smör och ost, bröd, mjöl och gryn samt lagad mat.

Noteringskommissioner.

Som ovan framhållits sättas och allmångöras noteringar varje vecka å såväl levande kreatur som kött och andra livsmedel av särskilda kommissioner. Ledamöter i dessa kommissioner hava utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher. Ledamöterna äro icke i denna egenskap upptagna i kalenderns personalavdelning. Noteringskommissionen för levande djur fungerar t. v. även som exportnämnd för Stockholm och handlägger som sådan alla ärenden rörande exportlicenser för levande nötkreatur och färskt kött.

Kommissionen för engrosprisnoteringar.

Sandeborg, M., direktör, ordf.

I. För levande kreatur.

Sjöstedt, K. J. E., stadskommissionär, slakthuset; **Andersson**, J. G. H., stadskommissionär, slakthuset; **Mellin**, A. H., agronom, Västberga Liljeholmen; **Nilsson**, F., slakteriidkare, Götgatan 81, Sö;

II. För kött.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Blomqvist**, N., disponent, Åsög. 10, Sö.; **Nilsson**, C., disponent, Karlbergsvägen 79—81, Va.; **Mellin**, K., handlande, Kungsgatan 50, C.

III. För fågel och vilt.

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Mårtensson**, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsborg. 25, C.; **Eriksson**, P., grosshandlare, centralsaluhallen; **Lindgren**, A. fru, L:a Nyg. 13, St.

Slis.

Sls. IV, V, VI. *För smör, ost och ägg.*

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Benzinger**, F., direktör, Dalag. 3, *Va.*; **Mårtensson**, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsbrog. 25 *C.*; **Lennström**, C. A., viktualiehandlande, Kungsg. 50, *C.*

VII, VIII. *För fisk, fiskvaror och skal-
djur.*

Molin, A. E., stadskommissionär, prov. fiskhallen; **Samson**, C., grosshandlare, Karduanmakareg. 2, *Va.*; **Welander**, A., handlande, fiskarhamnen; **Lund**, A., handlande, fiskarhamnen.

IX, X. *För frukt och grönsaker.*

Palm, J. E., stadskommissionär, centralsaluhallen; **Lind**, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm., Experimentalfältet; **Mårtensson**, O., grosshandlare, G:la Kungsholmsbrog. 25, *C.*

Kommissionen för detaljprisnoteringar.

Hallström, A., fröken, Norrtullsg. 18, *Va.*; **Enström**, E., fröken, Roslagsg. 65, *Va.*; **Wallerius**, G., fru, Bergsg. 13, *K.*; **Höglin**, A., fröken, Brännkyrkag. 88, *Sö.*; **Kooperativa Charkuterifabriken**, Katarina bang. 6, *Sö.*; **Slakteriaktieb. Norrmalm**, Karlbergsvägen 79—81, *Va.*

Stockholms stads lantegendomsnämnd.

Lantegendomsnämnden.

Myntgatan 4, St.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44, 25 65; expeditionstid: 9—2,30; lördagar och helgdagsaftnar 9—2.

Med anledning av väckta motioner beslöto stadsfullmäktige den 2 mars 1908 tillsättande av en särskild nämnd med uppgift att handhava förvaltningen av stadens utanför dess dåvarande jurisdiktion belägna egendomar, där ej någon del av dem ställts under förvaltning av annan myndighet. Nämnden började sin verksamhet den 16 april samma år.

Denna Stockholms stads lantegendomsnämnd äger att ombesörja alla för dessa områdens tillgodogörande erforderliga utredningar ävensom i vederbörlig ordning beslutade åtgärder, såsom beträffande stadsplaner och områdenas användande för olika ändamål ävensom deras förseende med kommunikationer samt avlopps-, vatten- och andra ledningar, för så vitt dessa åtgärder icke uppdragits åt annan myndighet.

Nämnden äger ock att i överensstämmelse med stadsfullmäktiges beslut verkställa upplåtelse på viss tid eller försäljning av mark ävensom att på stadgade villkor bevilja lån för byggnadsändamål av medel, som må hava härför anvisats av stadsfullmäktige.

Nämnden består av sju ledamöter och tre suppleanter, vilka utses för två år. Nämnden, som inom sig utser ordförande, antager till sitt biträde en direktör och övrig ordinarie personal.

För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tre revisorer med tvänne suppleanter.

Rörande stadens lantegendomar se vidare den statistiska avdelningen.

Instruktion. Stadsfullmäktiges instruktion för lantegendomsnämnden, fastställd av kungl. maj: den 27 mars 1908. Instruktion för lantegendomsnämndens sekreterare och ombudsman, antagen av nämnden den 15 jan. 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 1,758,108 kr.; inkomster: 454,508 kr.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Lindhagen, C. A., borgmästare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Hjortzberg, E. G., direktör.

Magnusson, K. G., ingenjör.

Norén, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm.

*Tengdahl, K. A., tjänsteman, stadsfullm.

*Ygberg, H. O. A., f. d. stadsingenjör.
En vakant.

Suppleanter.

*Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.; Hansson, E., byggmästare; Andersson, P., folkskollärare, stadsfullm.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års räkenskaper.)

Lovén, S. A., direktör, stadsfullm.

Sandberg, H. K. A., bankkassör, stadsfullm.

Schultz, L. H., direktör, stadsfullm.

Dahlin, N. O., detektivkonstapel, stadsfullm. (suppl.).

Björlling, J., folkskollärare, stadsfullm. (suppl.).

Direktör

(12,000 kr.; ej å stat.)

Meurling, C. H. F.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Sekreterare och ombudsman

(3,000 kr.; ej å stat.)

Staal von Holstein, Ch. Mathilda; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 10—11.

Kamrerare (13).

Rendahl, J. Fr.; rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Stadsplaneingenjör (14).

Dahlberg, L. A. (förordnad för 1916); rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid: 9—11.

Byggnadskontrollant

(3,000 kr. jämte bostad; ej å stat.)

Larson, N. G.; rt. 14 39, 14 46; st. 25 65; mottagningstid: 9—11.

Biträdande ingenjör

(4,800 kr. jämte bostad; ej å stat.)

Malmberg, O. B.; träffas å arbetskontoret vid Alvik 9—10; rt. 114 39; st. 90 25.

Biträdande ingenjörer

(2,400—3,300 kr.; ej å stat.)

Pettersson, G. E.; Engström, P. E.; Haglund, J. H.

Ln.

Kontorsskrivare (9).

Nilsson, K. M.

E. o. kontorsskrivare

(1,200 kr.; ej å stat).

Wetterwik, Brita I. M.

Ritbiträden (5).

Bentzer, Karin E. Ch.: **Bjuggren**, Gunhild M. E.

Skrivbiträde (4).

Lundborg, N. T.

Extra ritbiträde

(1,400 kr.; ej å stat).

Holmer, Viveka.

Vice värdar

(1,800—1,980 kr.; ej å stat).

Björkman, C. O.; mottagningstid: 9—11, rt. 14 39, 14 46; st. 12 44; mottagningstid å Enskede 1—3, st. Enskede 1 30; **Karlsson**, K. H., st. Enskede 70.

Dessutom ett *kontorsbud*.

Jägmästare

(800 kr.; ej å stat).

Öhrström, C. A.

Skogvaktare

(1,550 kr.; ej å stat).

Lönnbom, K.

Stockholms stads hamnstyrelse

och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; rt. 8645; st. 18 02, 18 13, 39 36. Styrelsen sammanträder i regel varje helgfrö måndag kl. 2,15 e.m.

I gamla tider ägde Stockholm en hamnstyrelse, »kommitterade för börs-, hamn- och brobyggnader», senare hava frågor rörande stadens hamnväsende handlagts av drätselnämnden efter dess upprättande år 1864. År 1875 väckte dåvarande hamnkapteneu ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, som livligt förordades av handels- och sjöfartsnämnden, men avlogs av stadsfullmäktige 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till, att stadsfullmäktige antogo en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva utlåtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, som med år 1909 trädde i verksamhet. Styrelsen består av fem utav stadsfullmäktige för två år valda ledamöter med lika många suppleanter. Den handhaver skötseln av stadens hamnväsen och sörjer för dess vidmakthållande och utveckling, i vilket avseende den handlägger ärenden ang. hamnen, slussen, kajer, flottbroar, stadens upplags- och byggnadsplatser vid Värtan, stadens tullpackhus, stadens isbrytare etc. För uppgörande av ritningar och kostnadsförslag samt för utförande av byggnads- och underhållsarbeten äger styrelsen påkalla biträde av stadens byggnadskontor.

Styrelsens räkenskaper och förvaltning granskas årligen av tre utav stadsfullmäktige utsedda revisorer.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av kungl. maj:t den 8 maj 1908.

Stat år 1916. Utgifter: 2,555,100 kr. Inkomster: 1,573,200 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

*Höglund, O. M., fil. d.r., grosshandlare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Broman, J. W., direktör.

*Corin, A. R., f. d. överdirektör.

Lundström, K. B., grosshandlare.

Wallenberg, J. O., kapten, stadsfullm.

Suppleanter.

Broomé, S. S. A., vice häradshövding, stadsfullm.

*Edkvist, C. J., arbetsförman.

*Romare, P. B., direktör, stadsfullm.

Wickberg, T. W., tulltjänsteman, stadsfullm.

*Vinberg, S. W., tf. byråingenjör.

Sekreterare.

Se nedan.

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning.)

Isakson, C. J. A., skeppsbyggeriinspektör, stadsfullm.

Rissén, Hj. R., tulltjänsteman.

Rönnow, A., direktör, stadsfullm.

Styrelsens expedition.

Brännkyrkagatan 2 A, Sö.; rt. 8544, 8645; st. 18 02, 18 13, 39 36. Expeditions-tid: 10—3.

Stat år 1916. Utgifter: 17,235 kr.

Sekreterare

(3,000 kr.; ej å stat).

Ploman, E.; mottagningstid: 2—3.

Hamnkamrerare (13).

Jansson, E. V.; mottagningstid: 1—3.

Kontorsbiträde

(1,500 kr.; ej å stat).

Ekholm, Gerda E. V.

Vaktmästare (4).

Nordin, J. M.

Hamnuppbördskontoret.

Skeppsbron 46, 1 tr., St.; rt. 15 67; st. 44 62; expeditionstid under seglationstiden vanligen 8 f. m.—7 e. m., f. ö. beroende av förhållandena.

Överinseendet över stadens uppörd av hamnavgifter tillkommer hamnfogdeinspektören

Hs. (föret benämnd hamnkassör), som antages av hamnstyrelsen. Till sitt biträde har hamnfogdeinspektören hamnfogdar. Dessa antagas av hamnstyrelsen efter hamnkaptens och hamnfogdeinspektörens hörande och fördelas till tjänstgöring för områden inom staden. Hamnfogdarna åligger att, var inom sitt område, debitera, uppbära och för hamnfogdeinspektören redovisa staden tillkommande hamnavgifter för fartyg och varor från inrikes ort. Över staden tillhörig, vid hamnen befintlig redskap, skall hamnfogde hålla noggrann tillsyn.

Instruktion. Instruktion för hamnfogdarna i Stockholm den 6 febr. 1877. Överståthållar-ämbetets kungörelse ang. uppbörd av hamnavgifter den 14 maj 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 85,250 kr.

Hamnfogdeinspektör (13).

Lindberg, G. E.: adress och tel. se ovan; träffas säkrast 11—1.

Hamnfogdar

(600 kr. och fri bostad eller hyresersättning, 4 % provision å uppburna hamnavgifter; ej å stat).

Expeditionstid: se ovan.

Bruzelius, A. G., hamnfogdekontoret Riddarholmshamnen 15 St., st. 25 14; **Österdahl, O. W., tf.,** hamnfogdekontoret Norr Mälarstrand 24, K., st. 94 32; **Hellman, J. A.,** hamnfogdekontoret Blasieholmshamnen, Hovslagargatan 4, C., st. 40 55; **Anderson, K. A.,** hamnfogdekontoret Nedre Slussgatan, Sö., st. 35 08.

Skrivbiträde

(2,000 kr.; ej å stat).

Hedlund, W.

Dessutom sju *hamnbejtjänte*, ett *vaktmästarbiträde* och en *brovakt vid Djurgårdsbrunnnsbron*.

Byggnadskontorets hamnavdelning.

Brännkyrkagatan 2 A, 1 o. 3 tr., Sö; rt. 86 45; st. 18 02, 18 13, 39 36; expeditionstid: 10—4.

Avdelningen uppgör förslag till stadens hamnar och sjöfartsleder med därtill hörande vattenbyggnader, broar m. fl. anläggningar samt verkställen byggnad och underhåll av desamma.

Jfr vidare under byggnadskontoret sid. 51.

Hamnkontoret.

Skeppsbron 46, 1 tr., St.; rt. 15 67; st. 44 62; expeditionstid: vardagar 8 f. m.—7 e. m. och sön- och helgdagar 9—11 f. m.

Inom Stockholms stads hamnområde övervakas ordningen av en hamnkaptens samt honom underlydande hamntjänstemän och hamnlotsar jämte övrig hamnbejtjänning (kungl. brev till

överståthållarämbetet den 27 sept. 1878 och 15 juli 1881). Hamnkaptens tillsättes av överståthållarämbetet efter hamnstyrelsens hörande medelst förordnande tillsvidare och är skyldig att vid utövning av sin tjänstbefattning ställa sig till efterriktelse de föreskrifter, som av överståthållarämbetet och hamnstyrelsen honom meddelas. Han må varken för egen eller annans räkning idka något slags näring eller såsom förlägsman, delägare eller kommissionär vara intresserad i något yrke, som av sjöfarten är direkt beroende eller därmed står i omedelbart sammanhang. Å hamnkontoret skall finnas ett pålitligt biträde, som, då hamnkaptens är av andra tjänstegöromål hindrad att därstädes personligen närvara, på hans ansvar meddelar nödiga anvisningar och upplysningar i tjänsten.

Hamnlots åligger att, mot viss i taxa bestämd avgift, lotsa fartyg till vilken del som helst av stadens hamnområde så ock anvisa fartyg tjänlig ankarplats och biträda med dess förläggande till förtöjning i land samt att, i vad på honom ankommer, vaka över efterlevnaden av hamnordningens föreskrifter samt i förekommande fall vidtaga lämpliga åtgärder till rättelse eller göra anmälan hos hamnkaptens. Då hamnlots icke är av tjänstegöromål upptagen, skall han vara att träffa å hamnkontoret de tider på dagen, då det hålles öppet.

Instruktioner m. m. Instruktion för hamnkaptens, fastställd av överståthållarämbetet den 17 juni 1908. Instruktion för hamnlotsarna den 6 febr. 1877. Hamnordning för Stockholm den 6 juli 1905 med ändringar den 17 juni 1908, 5 april, 21 juli och 6 nov. 1909, 5 sept. 1912 samt 13 jan. 1916. Taxa å hamnavgifter i Stockholm för åren 1914—18, fastställd av överståthållarämbetet den 15 jan. 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 81,733 kr.

Hamnkaptens

(7,500 kr.; 2 ålderstillägg å 500 kr.).

Vakant; *tjf. Jacobson, H. M.,* hamnmästare (tel. se ovan); träffas säkrast 12—1.

Hamnmästare

(11; Holmer kvarstår å övergångsstat med upp-
bördsprovision som slussmästare).

Jacobson, H. M., tf. hamnkaptens (se ovan); **Holmer, C. O.,** (slusskontoret, rt. 125 56, st. 38 89); **Andersson, H. R.,** (hamnkontoret Värtan, rt. 80 24, st. 94 60); **Jäderholm, J. O., tf.**

Hamnkaptensens biträde

(3,000 kr.; ej å stat).

Synerholm, C. J. B., tf. (se nedan).

Hamnlotsar

(600 kr.).

Telefoner: rt. 78 28; st. 46 67.

Dahlström, E. J. A.; Cederholm, P. G. R.; Peterson, G.; Synerholm, C. J. B., tjl. (se ovan), *tjf. Söderqvist, A. F.;* en vakant.

Vaktmästare

(900 kr.; ej å stat).

Hägg, K. H. W.

Övermaskinist (10).

Björklund, C. G.

Dessutom sjuutton *hamnbetjante* (5).

Varuhallarna.

Varuhallarna i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården; rt. 59 48; st. 17 12. Expeditionstid: 7 f. m.—6 e. m.

Instruktioner m. m. Instruktion för föreståndaren för Stockholms stads varuhallar i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården, antagen av hamnstyrelsen den 16 mars 1914. Taxa och ordningsföreskrifter för begagnande av Stockholms stads varuhallar i stora tullhusbyggnaden i Stadsgården samt källarna i samma byggnad, antagna av hamnstyrelsen den 9 mars 1914.

Varuhallsföreståndare.

(Avlöning som hamnbetjänt jämte fyllnadsarvode å 800 kr.; ej å stat.)

Milton, J. E., hamnbetjänt, *tf.*

Dessutom en *varuhallsvakt.*

Slusskontoret.

Hs.

Karl Johans torg (basarbyggnaden), Sö.; rt. 125 56; st. 38 89. Expeditionstider: jan. 7 f. m.—6 e. m.; febr. 8 f. m.—5 e. m.; mars 7 f. m.—6 e. m.; april—december: hela dygnet.

Varje gång fartyg genomgår slussen betalas för fartyg kommande från in- eller utrikes ort för varje full ton av fartygets avgiftspliktiga dräktighet 5 öre, när fartyget är tomt och 7,5 öre, då fartyget är lastat, dock ej under två kronor.

Instruktion m. m. Taxa och ordningsregler för genomfart av slussen, gällande intill utgången av år 1918 fastställdes av kungl. maj:ten den 31 dec. 1913.

Stat år 1916. Utgifter: 58,394 kr.; inkomster: 90,000 kr.

Biträden (7).

Fredin, L. O.; Andersson, A. W.

Dessutom åtta *slussbetjante* (5), av vilka två tjänstgöra såsom *förmän*; åtta *extra slussbetjante*, en *befälhavare* å slussfärjan (1,980 kr.), en *maskinist* (1,740 kr.) och en *besättningskarl* tjänstgöra under nio månader av året.

Shn.

Stockholms stads stadshusnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Stadshusnämnden.

Hantverkaregatan 1, 1 tr., K.
Se vidare nedan.

Stadsfullmäktige beslöto den 18 juni 1906 att i kvarteret Eldkvarnen å Kungsholmen uppföra ett nytt rådhus. Med ändring härav beslöto emellertid fullmäktige den 4 maj 1908 att förlägga rådhuset till kvarteret Fruktkorren, likaledes å Kungsholmen, och att i kvarteret Eldkvarnen uppföra ett stadshus. Rådhuset är nu färdigt och taget i bruk. För att utreda, vilka av stadsfullmäktiges delegationer och styrelser kunde, sedan nödiga lägenheter beretts för fullmäktiges samlingsrum, kommittélokaler ävensom kommunal festivitetsväning, inrymmas i den nya byggnaden ävensom låta uppgöra ritningar till densamma, tillsatte stadsfullmäktige den 18 maj 1908 en kommitté på sju personer. Den 13 maj 1909 överlämnade kommittén av dess arkitekt, R. Östberg, uppgjorda skissritningar till stadshus och »nämndhus» (det senare avsett för nämnder, som ej kunde inrymmas i stadshuset) jämte program och kostnadsberäkning. Efter samråd med delegerade från nämnder och styrelser avgav kommittén i september 1909 ett reviderat förslag, slutande på en kostnad av 7,465,000 kr., därav 6,437,000 kr. för stadshuset och 1,028,000 kr. för nämndhuset och i oktober månad ett kostnadsförslag å möbleringskostnaderna för båda husen, slutande på en summa av 405,235 kr. Stadsfullmäktige beslöto den 27 mars 1911 att uppföra stadshuset, varemot förslaget om nämndhus avslogs. Kostnaderna reducerades däri genom till 6,500,000 kr., vartill kom cirka 500,000 kr. för möbleringen, eller inalles 7 milj. kr. Sedan dåvarande bankdirektören, stadsfullmäktigen K. A. Wallenberg som bidrag till kostnaden för stadshuset donerat 500,000 kr. och numera framlidne bankdirektören L. Fränkel till stadshusets möblering och inre utsmyckning donerat en lika stor summa, nedbringades således kostnaden till 6 milj. kr., varav hälften beslöts skola bestridas med lånade och den andra hälften med uttaxerade medel.

Att i överensstämmelse med av stadsfullmäktige för byggnaden fastställda ritningar och de närmare föreskrifter, som i ämnet av fullmäktige meddelas, ombesörja uppförandet av stadshuset utsågo fullmäktige den 15 maj 1911 en nämnd av

fem för två år i sänder utsedda ledamöter och två suppleanter. Nämnden, som inom sig utser ordförande och sammanträder på dennes kallelse, när omständigheterna det fordra, äger antaga tjänstepersonal, sakkunniga biträden och arbetspersonal. För revision av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen två revisorer med lika många suppleanter. Nämnden har den 26 sept. 1914 för skötsel av en del löpande ärenden inom sig utsett två ledamöter att utgöra ett arbetsutskott med närmare preciserad befogenhet. Nämndens sekreterare tjänstgör även hos arbetsutskottet. När de åt nämnden uppdragna arbetena avslutats, skall slutlig redogörelse för arbetena avgivas, varefter nämndens verksamhet, sedan revisionsberättelsen blivit slutligt prövad, skall anses hava upphört, därom hos kungl. maj:t skall göras anmälan.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads stadshusnämnd, fastställd av kungl. maj:t den 28 april 1911.

Stat år 1916. Utgifter: 600,000 kr. (att täckas 450,000 kr. av skatte- och 150,000 kr. av lånemedel).

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

*Wallenberg, K. A., minister för utrikes ärendena.

Vice ordförande.

*Lamm, H. F., grosshandlare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

*Kinander, C. E., direktör, stadsfullm.

*Tengdahl, K. A., tjänsteman, stadsfullm.

*Wickman, G., arkitekt.

Suppleanter.

*Ekman, V. R., tryckeriföreståndare.

En vakant.

Sekreterare

(1,200 kr.; ej å stat.)

Malmros, N.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning.)

Lilja, S. A. J., hovintendent, stadsfullm.

Romare, P. B., direktör, stadsfullm.

Lidman, C., överlärare, stadsfullm. (suppl.).
 Wickman, C. G. T., partikassör, stadsfullm.
 (suppl.).

Nämndens byggnadskontor.

*Hantverkaregatan 1, 1 tr., K.; rt. 94 38,
 st. 41 18; expeditionstid: 9—5.*

Avlöningar m. m. Befattningshavarnas löneförmåner äro ej fastställda av stadsfullmäktige utan bestämda av nämnden. F. n. (april 1916) äro de: byggnadschef 6,000 kr., arkitekt och arbetsledare 15,000 kr., dagkontrollant 6,000 kr., åtta ritare: 1,700—4,200 kr. och vaktmästare 780 kr. Konstruktör och värmeledningstekniker åtnjuta ersättning i mån av levererade ritningar.

Byggnadschef
 (ej å stat).

Busch, O. A.

Arkitekt och arbetsledare
 (ej å stat).

Östberg, R.

Dagkontrollant
 (ej å stat).

Karlsson, K. J.

Konstruktör
 (ej å stat).

Kreüger, H.

Värmeledningstekniker
 (ej å stat).

Dahlgren, W.

Ritare
 (ej å stat).

Spolén, E. O. H. K.; Milles, E. J. A. V.; Jonsson, S. G.; Lundgren, O. G.; Larsson, R. S.; Fors-sén, K. A.; Mattsson, C. A.; Greve, G. J.; Wetterkvist, A. F.; Nordgren, A. G.; Mattsson, P.; Schold, E. G.

Lön.

Stockholms stads lönenämnd.

Lönenämnden.

Stora Nyggatan 2 A, 1 tr., St.
Telefon se nedan.

Stadsfullmäktige beslöt den 26 oktober 1908 efter i ärendet väckt motion att tillsätta en kommitté för utredning om behovet av »särskilda föreskrifter angående tjänsteinnehavarnes arbetstid å tjänsterummet». Detta beslut upprevas emellertid redan den 23 november samma år, då kommitténs uppdrag utvidgades, med vidhållande om frågan om arbetstidens längd som det primära, till en granskning av löneförhållandena i allmänhet. Uppdraget avsåg dock endast sådana befattningshavare, vilkas löneförmåner reglerades av kommunen ensam, med uteslutande ytterligare av vissa kategorier befattningshavare, vilkas löneförmåner nyligen reglerats. Kommittén avgav sitt betänkande den 21 september 1909. Sedan detta remitterats till nämnder och styrelser, förelåg beredningsutskottets utlåtande i ärendet i november 1910 och började efter bordläggning under julfrierna debatteras, antogs vid en följd sammanträden i februari och mars 1911 samt fastställdes av överståthållarämbetet den 6 april 1911. För vinnande av en enhetlig behandling av stadens lönefrågor beslöt stadsfullmäktige på beredningsutskottets förslag tillsättande av en särskild lönenämnd.

Lönenämnden, som består av sju ledamöter och fyra suppleanter, utsedda för en tid av två år, handhar stadens avlönings- och pensionsväsande. Nämnden upptar till behandling de ärenden, som enligt de allmänna avlöningsvillkoren överlämnats till densamma, följer noggrant tillämpningen av dessa bestämmelser, vakar över att likformighet iakttages vid bestämmande av avlöning åt extra personal, prövar jämlikt gällande bestämmelser, inträdande rätt till pension, utom beträffande folkskollärarekåren samt magistraten och rådhusrätten, i vilket senare fall lönenämnden likväl har att meddela yttrande, avger utlåtande över myndigheternas statsförslag beträffande avlöningsförhållanden, och i övrigt i frågor, där sådant av överståthållarämbetet, stadsfullmäktige eller deras beredningsutskott begäres, samt ägnar slutligen sin uppmärksamhet åt lönefrågors behandling inom statsförvaltningen och inom andra kommuner. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 27 november 1911 prövar lönenämnden på framställning av vederbörande

myndigheter frågor om inträdande av rätt för befattningshavare till löneförhöjning.

För granskning av nämndens räkenskaper och förvaltning utse stadsfullmäktige årligen tvenne revisorer.

Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden, så ofta omständigheterna därtill föranleda.

Instruktioner m. m. Instruktion för Stockholms stads lönenämnd, fastställd av kungl. maj:t den 5 maj 1911. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av Stockholms stadslönestat, antagna av stadsfullmäktige den 30 jan., 6 och 13 febr. samt 20 mars 1911, fastställda av överståthållarämbetet den 6 april 1911 med ändringar den 18 mars, 29 april och 21 okt. 1912, den 17 nov. och 11 dec. 1913, den 23 febr., 16 mars och 19 okt. 1914, 30 juni 1915 och 20 mars 1916. Villkor och bestämmelser vid tillämpningen av den för tjänsteinnehavare vid stadens fångvärd fastställda lönestaten, antagna av stadsfullmäktige den 16 oktober 1911, fastställda av överståthållarämbetet den 2 november 1911. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av avlöningsstat för ämbets- och tjänstemän hos Stockholms magistrat och rådhusrätt, antagna av stadsfullmäktige den 29 april 1912, fastställda av kungl. maj:t den 13 september 1912. Allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning av lönestaten för polispersonalen i Stockholm, antagna av stadsfullmäktige den 10 juni 1912 (med tillägg av den 11 dec. 1913). Reglemente ang. polispersonalens i Stockholm pensionering, antaget av stadsfullmäktige den 10 juni 1912, fastställt av kungl. maj:t den 28 november 1912. Bestämmelser ang. pensionering av vid Stockholms stads brandkår anställda brandförmän och brandmän, antagna av stadsfullmäktige den 11 dec. 1913, fastställda av överståthållarämbetet den 2 jan. 1914.

Stat år 1916. Utgifter: 5,000 kr.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Lund, C. J., skrädderiidkare, stadsfullm.

Vice ordförande.

*Widtskiöld, J., köpman.

Övriga ledamöter.

*Forsberg, E. V., kamrerare, stadsfullm.

Juhlin-Dannfelt, C. G., vice auditör, stadsfullm.

*Sandberg, H. K. A., bankassör, stadsfullm.
*Stiernfeldt, J. E., styckjunkare, stadsfullm.
Wassberg, A., överlärare.

Suppleanter.

*Forsell, J. A. S:son, expeditionsförare.
Hjorth, J. E., direktör, stadsfullm.
af Klintberg, Gertrud, M. K., föreståndarinna.
Malm, C. G., sekreterare, stadsfullm.

Sekreterare

(2.400 kr.; ej å stat).

Malmros, N.; rt. 164 72; st. 25 95.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av
1915 års förvaltning.)

Eklund, J. L., fabrikör, stadsfullm.

Lindbergh, N. E., tenngjutare, stadsfullm.

SSr.

Styrelsen över Stockholms stads rättshjälpskontor och i samband därmed stående institutioner.

Styrelsen över rättshjälpskontoret.

I en år 1883 väckt motion hemställdes om anslag till avlönande av tvenne fattigsakförare samt om uppdrag åt beredningsutskottet att framlägga förslag till frågans närmare ordnande. Anslaget beviljades fr. o. m. år 1884. I avvaktan på slutligt ordnande av frågan ställdes medlemen till mantalsnämndens förfogande. Nämnden antog fattigsakförare och utfärdade instruktion för dem.

År 1906 väcktes motion om omorganisation av fattigsakförareinstitutionen, vilken motion resulterade i tillsättande av en kommitté för frågans utredning. Denna avgav i slutet av år 1909 sitt betänkande. Den 27 februari 1913 beslöt stadsfullmäktige därefter inrättande av ett stadens rättshjälpskontor under särskild styrelse; kontoret började sin verksamhet den 1 oktober s. å.

Rättshjälpskontoret har till uppgift att lämna rättshjälp, däri inbegripet råd och upplysningar i rättsliga angelägenheter åt i Stockholm mantals- eller kyrkoskrivna personer, vilka äro medelösa eller icke utan att taga i anspråk de medel, som skäligen måste anses nödvändiga för eget eller familjens uppehälle äro i stånd att bekosta sig rättshjälp. Rättshjälpen lämnas kostnadsfritt, dock kan sökande av vad honom genom kontorets bistånd tillvinnes förpliktas lämna ersättning för erhållen hjälp. Kontoret skall i första hand söka åstadkomma förlikning. Rättegång, som synes gagnlös, bör avvisas. I mål angående brott, som hör under allmänt åtal, lämnas ej rättshjälp för utförande av ansvarsutlåtelse eller av svarandetalan.

Kontorets angelägenheter handhas av en styrelse om tre ledamöter och två suppleanter, utsedda av stadsfullmäktige för en tid av två år. Styrelsens årliga räkenskap och förvaltning granskas av tvenne av stadsfullmäktige utsedda revisorer med lika många suppleanter. Kontorets chef är en av styrelsen för en tid av tre år antagen föreståndare, som till sin hjälp har ett juridiskt biträde och ett kvinnligt expeditionsbiträde. Föreståndaren och det juridiska biträdet skola hava arlagt sådan juridisk examen, som fordras för utövning av domarbete, samt hava förvärvat nödig praktisk erfarenhet vid underdomstol eller advokatkontor.

Nämnda tjänstemän må icke vid domstol uppträda som ombud eller rättegångsbiträde ej heller under mottagningstid mottaga besök i sak, som icke rör kontorets verksamhetsområde.

Instruktion m. m. Instruktion för styrelsen över Stockholms stads rättshjälpskontor, fastställd av kungl. maj:t den 20 juni 1913. Arbetsordning för rättshjälpskontoret, antagen av styrelsen den 23 sept. 1913.

Stat år 1916. Utgifter: 21,905 kr.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

***Petersson**, L. J., rådman, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

***Bendixson**, I. O., professor, stadsfullm.; ***Lindhagen**, Anna, J. J., barnavårdsinspektör, stadsfullm.

Suppleanter.

***Juhlin-Dannfelt**, C. G., vice auditör, stadsfullm.; ***Järte**, O. E. F., aktuarie.

Sekreterare.

(Avlöning se nedan.)

Silow, S. A. H. (se nedan).

Styrelsens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige för granskning av 1915 års förvaltning).

Hedenstedt, J. T., järnsvarvare, stadsfullm.

Kinander, C. E., direktör, stadsfullm.

Bagge, G. A., redaktör, stadsfullm.

Grönwall, J. Kristina, tjänarinna.

Stadens rättshjälpskontor.

Rådhuset; rt. 64 27; st. 64 27; kontorstid: 9—4 samt dessutom tisdagar och fredagar — då nästpåföljande dag ej är helgdag — 7—8 e. m.; mottagningstider för kontorets jurister: 9—11 f. m., 3—4 e. m. samt dessutom 7—8 e. m. de dagar kontoret är öppet å sådan tid.

Föreståndare.

(Arvode 6,000 kr.; ej å stat.)

Silow, S. A. H.; mottagningstid (se ovan).

Biträdande jurist.

(Arvode 3,000 kr.; ej å stat.)

Bergendal, E. F.

Expeditionsbiträde (6).

Vakant.

Manligt expeditjonsbiträde.

(1,800 kr.; ej å stat.)

Vakant.

Dessutom en *springgosse*.

SSP.

Lvn.

Stockholms stads livsmedelsnämnd och i samband därmed stående institutioner.

Livsmedelsnämnden.

Omedelbart efter världskrigets utbrott tillsatte stadsfullmäktiges beredningsutskott den 4 aug. 1914 en kommunal livsmedelskommission med uppgift att vidtaga åtgärder för betryggande av livsmedelstillförseln till huvudstaden samt i övrigt verka för lindrande av de umbäranden som på grund av inträffade krigsförhållanden, kunde uppkomma. Sedan en statens livsmedelskommission den 11 aug. s. å. tillsatts, samarbetade de båda delegationerna.

Efter framställning av statens livsmedelskommission anbefalldes kungl. maj:t den 31 dec. 1915 överståthållarämbetet och sina befallningshavande i länen att ofördröjligen vidtaga åtgärder för tillsättande i städer, köpingar samt större industrisamhällen, ävensom i de kommuner i övrigt, där så ansågs behöfligt, av livsmedelsnämnder, utsedda av vederbörande kommunalmyndighet och med tillräckliga rörelsemedel till sitt förfogande. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 7 febr. 1916 ombilda beredningsutskottets livsmedelskommission till en stadens livsmedelsnämnd, utsedd av stadsfullmäktige. Samma dag beslöt stadsfullmäktige också antaga och underställa kungl. maj:ts prövning en instruktion för nämnden, varefter utsågos ledamöter i densamma.

Nämnden består av tre för två år i sänder utsedda ledamöter med lika många suppleanter. Nämnden äger att antaga erforderlig tjänstepersonal ävensom att för utförande av de åt nämnden uppdragna arbeten anlita avlönade, sakkunniga biträden och på sätt nämnden bestämmer anställa arbetspersonal. För den årliga revisionen av nämndens räkenskaper och förvaltning utses av stadsfullmäktige tvänne revisorer med lika många suppleanter.

När de åt nämnden uppdragna arbetena slutförts och senaste revisionsberättelse prövats, skall nämndens verksamhet anses hava upphört, därom hos kungl. maj:t skall göras anmälan.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads livsmedelsnämnd är ännu (vid kalenderns pressläggning) icke fastställd av kungl. maj:t.

Nämndens ledamöter.

Ordförande.

Palmstierna, E. K., frih., stadsfullm.

Ledamöter.

Sandeborg, M. O., slakthusdirektör; Schultz, L. H., direktör, stadsfullm.

Suppleanter.

Magnusson, G. G., bankdirektör, stadsfullm.; Stockman, G., bankdirektör, stadsfullm.; Nystedt, S. P., förste stadsveterinär (se nedan).

Sekreterare

(2,400 kr.; ej å stat).

Hildebrand, E.

Nämndens revisorer.

(Utsedda av stadsfullmäktige.)

Valet har vid kalenderns pressläggning ej skett.

Nämndens kontor.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 C; rt. och st. »Livsmedelsnämnden». Expeditionstid: 10—3, 6—8, lördagar och helgdagsaftnar 9—4.

Direktör

(12,000 kr.; ej å stat).

Nystedt, S. P. (se ovan); träffas säkrast 12—1.

Kamrerare

(3,000 kr.; ej å stat).

Mattsson, V. H.

Kontrollant

(3,000 kr.; ej å stat).

Ternell, E. E.

Viktigare kommunala kommittéer och delegationer.

(Beträffande viktigare kommittéer, tillsatta av nämnder och styrelser, se under dessa.)

Byggnadsordningskommittén.

(Kommitté för utarbetande av förslag till ändringar i byggnadsordningen för Stockholms stad samt byggnadsstadgan för rikets städer.)

I anledning av motion, väckt den 24 sept. 1906, beslöt stadsfullmäktige den 14 jan. 1907 att uppdraga åt en kommitté av fem personer att dels utarbeta förslag till de ändringar i byggnadsordningen för Stockholm, som kommittén funne nödiga, dels och verkställa utredning om därav betingade ändringar i byggnadsstadgan för rikets städer. Kommittén har under åren 1907—1910 på grundval av ett samtidigt av en kungl. kommitté uppgjort förslag till byggnadsstadga för riket utarbetat ett tämligen fullständigt förslag till ny byggnadsordning; då förslaget till byggnadsstadga emellertid allt fortfarande är föremål för vidare bearbetning, har kommitténs arbete de senaste åren legat nere för att åter upptagas, då byggnadsstadgan fastställts.

Val av ledamöter i kommittén skedde den 25 februari 1907.

Ledamöter.

Backlund, A. R., sundhetsinspektör; **Bengtson**, N. J., byggmästare; **Hammarberg**, J. F., rådmann, ordf.; **Salin**, K. E., f. d. stadsarkitekt; **Wickman**, G., arkitekt.

Av kommittén antagen sekreterare.

Seth, J. K. J., e. o. tjänsteman i byggnadsn:n.

Utskärningskommittén.

(Stadsfullmäktiges kommitté för utskärningsärenden.)

Kommittén, som tillsättes för ett år i sänder, är egentligen att betrakta som en kommission för löpande ärendens beredning och har därför införts efter beredningsutskottet, sid. 38.

Kommittén för »Industrimonumentet».

(Kommitté för resande i huvudstaden av ett monumentalt konstverk över industrien.)

Sedan en person, som tillsvidare önskade bli på onämnd (enligt vad senare blivit känt, bokbindarmästaren J. A. W. Lindmansson), erbjudit sig att till stadsfullmäktige överlämna en summa av 105,000 kr. att användas till uppställande på lämplig allmän plats i huvudstaden av en staty eller grupp som sinnebild för indu-

strien, beslöt stadsfullmäktige den 18 maj 1908 att med tacksamhet mottaga donationen samt överlämna åt beredningsutskottet att utse ett lämpligt antal personer med uppdrag att mottaga de donerade medlen, anordna pristävlan rörande förslag till det avsedda konstverket samt i övrigt bringa beslutet om dess uppställande till verkställighet. Sedan kommittén anordnat en pristävlan beslöt den i mars 1911 i princip godkända konstnären Carl Milles' förslag »naturkraft», under villkor att monumentet kunde utföras för det belopp, som står till kommitténs förfogande. Kommittén avgav den 25 jan. 1915 till stadsfullmäktige utredning och förslag.

Valet skedde den 21 maj 1908.

Ledamöter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; **Cederborg**, A., rådmann, stadsfullm., ordf.; **Clason**, I. G.; förste intendent; **Lallerstedt**, E. J., professor; **Warburg**, K. J., professor.

Stadsplanekommisionen.

Bollhusgränd 1, St.; rt. 140 45; st. 141 45.

Stadsfullmäktige uppdrog den 29 mars 1909 åt drätselnämndens första avdelning och byggnadsnämnden att efter utredning genom en kommitté av två ledamöter från vardera av nämnda myndigheter, byggnadschefen, stadsingenjören, stadsarkitekten, en i stadsplanefrågor sakkunnig ledamot och tre av stadsfullmäktige valda ledamöter utarbeta förslag till revision av stadsplanerna.

Jfr för övrigt ovan under drätselnämnden (sid. 47), där den utförligare redogörelsen för kommissionen ansetts böra inflyta i där lämpligt sammanhang.

Stadsfullmäktiges valkommitté.

Ang. denna kommitté, som har till uppgift att bereda vissa val inom stadsfullmäktige, se sid. 37.

Bangårdsdelegerade.

(Delegerade för underhandlingar med staten ang. bangårdsförhållandena i Stockholm m. m.)

Sedan den av kungl. maj:t den 8 mars 1901 tillsatta bangårdskommittén i september 1905 avgivit sitt förslag till omgestaltning av bangårds-

**Kom-
mitté-
er.**

förhållandena i Stockholm, det s. k. Skanstulls-förslaget, huvudsakligen gående ut på västra stambanans inledande å broar på segelfri höjd över Årstaviken och Riddarfjärden samt därifrån till Karlberg och Sälunda införande norr ifrån till centralstationen, och kungl. maj:t i juli 1907 uppdragit åt järnvägsstyrelsen att utreda möjligheten av en kortare förbindelseled mellan Södermalm och Norrmalm under förutsättning av en ny förbindelseled mellan Mälaren och Saltsjön genom Hammarbysjö, har järnvägsstyrelsen den 27 oktober 1910 efter samarbete med av drätsel-nämnden utsedda sakkunniga avgivit förslag till omgestaltning av bangårdsförhållandena i Stock-holm, ny ingångslinje för västra stambanan, in-ledande av vissa förortsbanor etc., varöver kungl. maj:t infortrat stadsfullmäktiges yttrande.

Då emellertid chefen för civildepartementet av kungl. maj:t bemyndigats att utse tvenne delegerade att med representanter för Stockholms stad vidare underhandla i frågan, innan stadsfull-mäktige avgåve slutligt yttrande, beslöto stads-fullmäktige den 10 februari 1911 med beto-nande av underhandlingarnas preliminära karak-tär utse tvenne delegerade att med de av staten utsedda föra underhandlingar, vartill det i re-missen avsedda ärende funnes giva anledning, med rätt för de delegerade att tillkalla sak-kunniga till sitt biträde.

På grund av ändrade förhållanden hava ban-gårdsdelegerade tillsvidare upphört att fungera. Några sammanträden hava icke sedan år 1914 avhållits. Av nedan nämnda, av stadsfullmäk-tige den 10 febr. 1911 valda delegerade, har herr Lamm den 16 okt. 1913 av sagt sig sitt uppdrag.

De ursprungligen utsedda delegerade voro:

*Av stadsfullmäktige utsedda dele-
gerade.*

Kinander, C. E., direktör, stadsfullm.; **Lamm, H. F.**, grosshandlare, stadsfullm.

*Av chefen för civildepartementet ut-
sedda delegerade.*

Pegelow, F. W. H., f. d. generaldirektör; **von Sydow, O. F.**, statsråd.

Mjolkhandelskommittén.

*(Kommitté för utredning angående ord-nandet av mjolkhandeln i Stockholm med-
delst inrättande av ett kommunalmjeleri.)*

Den under denna rubrik i föregående årgång av kalendern upptagna kommittén avgav den 11 okt. 1915 sitt slutliga betänkande (Bubih. nr. 82 för 1915).

Arbetarkommittén.

*(Kommitté för frågan om ordnandet av förhållandena mellan staden och dess ar-
betare.)*

*Sammanträder i drätsel-nämndens lokal
Stora Nygatan 2 B, St.*

Frågan om kommunens förhållande till sina arbetare har stått på dagordningen sedan år 1897, då en motion väcktes hos stadsfullmäktige om pension åt stadens arbetare. Frågan gjordes av beredningsutskottet till föremål för en utredning av särskilda delegerade, som i sitt år 1902 av-givna betänkande tillstyrkte såväl pension som invaliditetsunderstöd enligt vissa av dem upp-gjorda grunder åt stadens samtliga arbetare (även säsongarbetare). De av vederbörande kom-munala myndigheter över förslaget avgivna yt-tranden hänskötos till en ny kommitté, som ytterligare utarbetade det äldre förslaget. I ett gemensamt yttrande över den sistnämnda kom-mitténs betänkande framkastade stadens arbets-chefer år 1906 den tanken, att endast ett mindre antal för vederbörande verk oundgängligen növ-vändiga »stamarbetare» borde erhålla de ifråga-satta förmånerna.

År 1908 väcktes hos fullmäktige ett förslag om utarbetande av en löneplan för arbetare, an-ställda hos gas-, elektricitets-, vattenlednings- och renhållningsverken. På förslag av styrelsen för gas- och elektricitetsverken gjordes denna motion till föremål för en gemensam utredning av arbetscheferna jämte stadskamreraren, som också den 25 april 1910 avlämnade ett »förslag till stamanställning vid Stockholms stads verk och arbeten» jämte förslag till pensionering av de stamanställda. Stamanställning skulle enligt förslaget tillkomma endast den kvalificerade drifts- och arbetspersonal, som vore oundgäng-ligen behörlig för vissa regelbundet återkom-mande, viktigare kommunala arbeten. Dessa arbetare skulle erhålla en ställning, som närmast motsvarade tjänstemännens med bestämda ålderstillägg, pension, semester etc.

Frågan om stamanställning behandlades hos stadsfullmäktige den 28 april 1913 och gällde då närmast gas- och elektricitetsverken. Be-redningsutskottet hade tillstyrkt antagande av bestämmelser om stamanställning för vissa av dessa verks arbetare samt hemställt om tillsät-tande av en kommitté för ordnande av övriga arbetarfrågor. Detta förslag bifölls emellertid icke. I överensstämmelse med en i utskottet avgiven reservation beslöto stadsfullmäktige i stället utse en kommitté av sju bland sina ledamöter för utredning och uppgörande av för-slag rörande ordnandet av förhållandena mellan staden och dess arbetare.

Val av ledamöter ägde rum den 30 maj 1913; kompletteringsval skedde den 17 maj 1915.

Ledamöter.

Almström, O. H., disponent, stadsfullm.; **Ceder-borg, A.**, rådman, stadsfullm.; **Hjorth, J. E.**,

direktör, stadsfullm.; **Karlsson**, W. E., modellsnickare, stadsfullm.; **Nilsson**, F. O. V., direktör, stadsfullm., **Palmstierna**, E. K., frih., stadsfullm.; **Petersson**, L. J., rådman, stadsfullm., ordf.

Av kommittén antagen sekreterare.

Malm, F., notarie hos vattenfallsstyrelsen.

Pantlånekommittén.

(Kommitté för utredning om åtgärder mot pantsättning av kläder och sängkläder.)

I en hos stadsfullmäktige år 1912 väckt motion hemställdes, att fullmäktige ville uppdraga åt fattigvårds- och hälsovårdsnämnderna att verkställa undersökning, huruvida och i vad mån det nuvarande systemet att mot pant av kläder och sängkläder utlåna penningar mot hög ränta kan innebära skada i hygieniskt och ekonomiskt hänseende för den enskilda och därigenom för staden som kommun, samt därefter vidtaga de åtgärder förhållandena påkalla. Sedan yttranden infordrats från de i motionen omtalade nämnderna, av vilka i synnerhet fattigvårdsnämnden kraftigt betonade vikten av en ändring i berörda avseende, beslöto stadsfullmäktige den 13 maj 1913 att tillsätta en kommitté av tre personer för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande de åtgärder, som kunna vidtagas till förhindrande i möjligaste mån av pantsättning av kläder och sängkläder.

Valet skedde den 30 maj 1913; kompletteringsval förrättades den 20 okt. s. å.

Ledamöter.

Hedin, Alma I. S., fröken, stadsfullm.; **Petersson**, L. J., rådman, stadsfullm., ordf.; **Tengdahl**, K. A., tjänsteman, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Silow, S. A. H., föreståndare för stadens rätts-hjälpskontor.

Alkoholistvårdsnämndens kommitté.

(Kommitté för utredning ang. åstadkommande för huvudstaden av en allmän anstalt för vård av alkoholister.)

Med hänvisning till en av riksdagen antagen lag om behandling av alkoholister, genom vilken lag möjlighet öppnats för en fullt rationell vård av personer, hemfallna åt dryckenskap, och med framhållande av önskvärdheten av att vid lagens ikraftträdande kommunen hade

till sitt förfogande en lämplig vårdanstalt för alkoholister, hemställdes i en av ett flertal stadsfullmäktige den 16 juni 1913 väckt motion om utredning angående åstadkommande av en allmän alkoholistvårdsnästalt. Sedan såväl hälsovårds- och fattigvårdsnämnderna som drätselnämndens första avdelning i infordrade utlåtanden tillstyrkt motionen, beslöto stadsfullmäktige den 8 januari 1914 att med anledning av motionen uppdraga åt en kommitté av tre personer att verkställa utredning rörande frågan om upprättande för huvudstaden av en allmän anstalt för vård av alkoholister, varom förmåles i lagen om behandling av alkoholister den 30 juni 1913 samt till stadsfullmäktige inkomma med den framställning, som av utredningen kunde föranledas.

Den 16 sept. 1915 beslöt beredningsutskottet anmoda kommittén att uppgöra förslag till instruktion för en nykterhetsnämnd. Efter framställning från kommittén beslöto stadsfullmäktige den 21 febr. 1916 inköpa stiftelsen Stockholms alkoholisthems egendom Eolshäll i Brännkyrka, vilken egendom t. v. ställdes under hälsovårdsnämndens förvaltning.

Valet ägde rum den 19 jan. 1914; kompletteringsval skedde den 7 febr. 1916.

Ledamöter.

Karlsson, W. E., modellsnickare, stadsfullm.; **von Koch**, G. H., redaktör, stadsfullm., ordf.; **Levin**, A., prakt. läkare.

Av kommittén antagen sekreterare.

Molin, A., kontorsskrivare hos fattigvårdsnämnden.

Kommunala omorganisationskommissionen.

(Kommission för granskning av det s. k. Rabeska förslaget.)

Med föranledande av en år 1911 väckt motion beslöto stadsfullmäktige den 28 maj 1912 bemyndiga beredningsutskottet uppdraga åt lämplig person att framlägga förslag till omorganisation av Stockholms kommunalförvaltning. Uppdraget lämnades den 30 i samma månad åt vice häradshövdingen, bankdirektören P. R. Rabe, som den 26 mars 1914 till beredningsutskottet avgav sitt förslag.

Den 23 april s. å. beslöt utskottet, samtligt som förslaget sändes på remiss till nämnder och styrelser med begäran om utlåtande före årets slut, att tillsätta en särskild kommission för ytterligare förberedande behandling av ärendet. Ordförande och tvenne ledamöter skulle utses av utskottet, varjämte drätselnämndens båda avdelningar, hälso- och fattigvårdsnämnderna, gas- och elektricitetsverkens styrelse samt lantegendomsnämnden skulle anmodas utse var sin representant; dessutom skulle förslaget uppsövsman erbjudas medlemskap.

Kommittéer.

Kommittéer.

Ledamöter.

Ordf. vakant, **Rabe**, P. R., bankdirektör, **Welin**, K. G. A., trafikdirektör, stadsfullm., **Magnusson**, G. G., bankdirektör, stadsfullm. (valda av beredningsutskottet); **Lamm**, H. F., grosshandlare, stadsfullm. (vald av drätselnämndens första avd.); **Dahlberg**, A. E., rådmann, stadsfullm. (vald av drätselnämndens andra avd.); **Andersson**, L. I., förste stadsläkare (vald av hälsovårdsnämnden); **Sundberg**, G. E., justitieråd stadsfullm. (vald av fattigvårdsnämnden); **Dahlander**, R., direktör (vald av gas- och elektricitetsverkens styrelse); **Lindhagen**, C. A., borgmästare, stadsfullm. (vald av lantegendomsnämnden).

Av kommissionen antagen sekreterare.

Lindstedt, G. F., e. o. assessor i Svea hovrätt.

Stadens livsmedelskommission.

(Kommission för ordnande av livsmedels-tillförseln under rådande kris.)

Den i föregående årgång av kalendern under denna rubrik omnämnda kommittén har sedermera ombildats till »*Stockholms stads livsmedelsnämnd*» (se sid. 178).

Stockholms arbetslöshetskommitté.

(Kommitté för förebyggande av arbetslöshet och mildrande av dess verkningar.)

Då den av världskriget framkallade ekonomiska krisen kunde väntas medföra en omfattande arbetslöshet, anvisade 1914 års senare riksdag ett förslagsanslag af 5 milj. kr., avsett att utgå som bidrag till kommunerna vid understödjande av arbetslösa. Villkoren för erhållande av bidrag fastställdes i en kungl. kungörelse den 28 sept. 1914. Redan dessförrinnan hade kungl. maj:t i ett cirkulär den 18 aug. 1914 anbefallt tillsättande av arbetslöshetskommittéer i de olika kommunerna.

I huvudstaden fanns vid krisens början tillsatt den s. k. »*Centrala understöds-kommittén*», vilken sammanslutning medelst frivilliga arbetskrifter upprättat ett antal s. k. *hjälpbyråer* med uppgift att till mobiliserades familjer utdela understöd av kommunala och enskilda medel. Till denna sammanslutning av frivilliga arbetskrifter beslöt man ankyta organisationen för arbetslöshetsunderstödet utdelande. På förslag av en kommitté, tillsatt av Centrala understödskommittén och stadsfullmäktiges beredningsutskott, fastställde stadsfullmäktige den 4 nov. 1914 grunderna för arbetet och utsåg en kommunal arbetslöshetskommitté.

Genom 16 olika hjälpbyråer med var sin nämnd utdelades under tiden 9 nov. 1914—30 april 1915 arbetslöshetsunderstöd till ett sammanlagt belopp af 528,698: 09 kr. Under vintern

1915—1916 har arbetslöshetsunderstöd icke ansetts nödvändigt. På framställning av arbetslöshetskommittén hava emellertid stadsfullmäktige anvisat medel till igångsättande av arbeten för arbetslöshetens motverkande. Arbetslöshetskommittén fungerar dock fortfarande, varjämte kommittén sökt bevara möjligheten att disponera för hjälpbyråerna använda arbetskrifter och lokaler, för den händelse organisationen åter skulle behöva tagas i anspråk.

Stadsfullmäktiges val av kommittén skedde den 4 nov. 1914.

Ledamöter.

Cederborg, A., rådmann, stadsfullm., ordf.; **Järte**, O. E. F.; aktuarie; **Karlsson**, W. E., modellsnickare, stadsfullm.; **Kinberg**, A. G. H., byggnadschef; **af Klintberg**, Gertrud M. K., föreståndarinna; **von Koch**, G. H., redaktör, stadsfullm.; **Lundberg**, K. L., grosshandlare, kassaförvaltare, **Nycander**, O. J. T., direktör, stadsfullm.; **Schultz**, L. H., direktör, stadsfullm.; **Wedberg**, Ebba Ch., fröken; en vakant.

Verkställande utskott.

Järte, O. E. F.; **von Koch**, G. H., ordf.; **af Klintberg**, Gertrud M. K.; **Wedberg**, Ebba Ch.

Av kommittén antagen sekreterare.

Molin, A., kontorsskrivare hos fattigvårdsnämnden.

Poliskommittén.

(Kommitté för utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten.)

I en hos stadsfullmäktige den 29 juni 1914 väckt motion hemställdes om en ingående och allsidig utredning ang. möjligheterna till förenklingar och besparingar inom polistjänsten. Med anledning därav beslöt stadsfullmäktige den 22 mars 1915 tillsätta en kommitté om fem personer för att verkställa en dylik utredning. Tre av kommitténs ledamöter skulle tillsättas av fullmäktige, varefter överståhållarämbetet skulle inbjudas utse de två återstående.

Val av stadsfullmäktiges ledamöter ägde rum den 22 mars 1915; kompletteringsval skedde den 7 febr. 1916. Kommittén konstituerade sig den 12 april 1915.

Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter.

Lagerheim, C. H. T. A., f. d. generaldirektör, stadsfullm., ordf.; **Stendahl**, S., grosshandlare, stadsfullm.; **Tengdahl**, K. A., tjänsteman, stadsfullm.

Av överståthållarämbetet utsedda ledamöter.

Ekström, G. L. V., poliskommissarie; **Lidberg**, C. G., andre stadsfiskal.

Av kommittén antagen sekreterare.

Willers, E. W., notarie hos överståthållarämbetet för polisärenden.

Delegerade för underhandlingar rörande Värtahamnen.

(Delegerade för underhandlingar rörande upplåtelse till Stockholms stad av vissa områden för Värtahamnens förbättring och utvidgning m. m.)

I ett den 12 augusti 1915 avgivet utlåtande av marinförvaltningen och inspektören av flottans övningar till sjöss hemställdes om förläggande av en planerad ny docka vid Lindarängen invid Lilla Värtan. Hösten 1915 beslöto stadsfullmäktige hos kungl. maj:t göra framställning, att ett visst område vid Lindarängen, som staden enligt avtal med kronan den 5 nov. 1889 vore berättigad tillträda 1929, finge upplåtas snarast möjligt för utvidgning av Stockholms hamn vid Värtan ävensom att ytterligare behöfliga områden för hamnutvidgningen och för eventuell frihamnsanläggning finge av staden förvärfvas. Då området i fråga delvis sammanföll med det för den nya dockan avsedda, anmodade kungl. maj:t stadsfullmäktige att utse tvenne delegerade att tillsammans med tvenne av chefen för sjöförvarsdepartementet utsedda delegerade föra underhandlingar i frågan.

Val av stadsfullmäktiges delegerade ägde rum den 10 jan. 1916.

Av stadsfullmäktige utsedda delegerade.

Höglund, O. M., fil. d.r. grosshandlare, stadsfullm.; **Lamm**, H. F., grosshandlare, stadsfullm.

Av chefen för sjöförvarsdepartementet utsedda delegerade.

Dyrssen, G., konteramiral; **Martin**, E. D. W., vice härads hövding, krigsdomare.

Stockholms stads bostadskommitté.

(Kommitté för utredning ang. kommunala åtgärder mot oskäligen hyresstegring).

I en vid stadsfullmäktiges sammanträde den 20 mars 1916 väckt motion hemställdes om utredning angående lämpliga åtgärder från kommunens sida mot oskäligen hyresstegring. Med anledning därav beslöto stadsfullmäktige den 1 april s. å. uppdraga åt beredningsutskottet att gå i författning om utredning rörande åtgärder, som från kommunens sida kunde lämpligen vidtagas till förhindrande av oskäligen hyresstegring, samt framläggande av de förslag, vartill sådan utredning kunde giva anledning, med bemyndigande för utskottet att därvid även anlita särskilt avlönade sakkunniga personer.

Beredningsutskottets val förrättades den 13 i samma månad.

Ledamöter.

Cederborg, A., rådmän, stadsfullm:s vice ordf., ordf.; **Folcker**, J. F., löjtnant, ombudsman, stadsfullm.; **Meurling**, C. H. F., direktör; **Norén**, A. J. N., byggnadsingenjör, stadsfullm.; **Wahl**, G. A., montör, stadsfullm.

Av kommittén antagen sekreterare.

Bohman, A. G., kontorsskrivare vid drätselnämndens kammarkontor.

Kommittéer.

